

EPISTOLÆ
JOANNIS
RAVISII TEX-
TORIES, NON

2dæ vulgaris eruditionis:

*Nunc recens in gratiam studiorum
Juventutis multò quam antehac
unquam emendatores in
lucem editæ.*

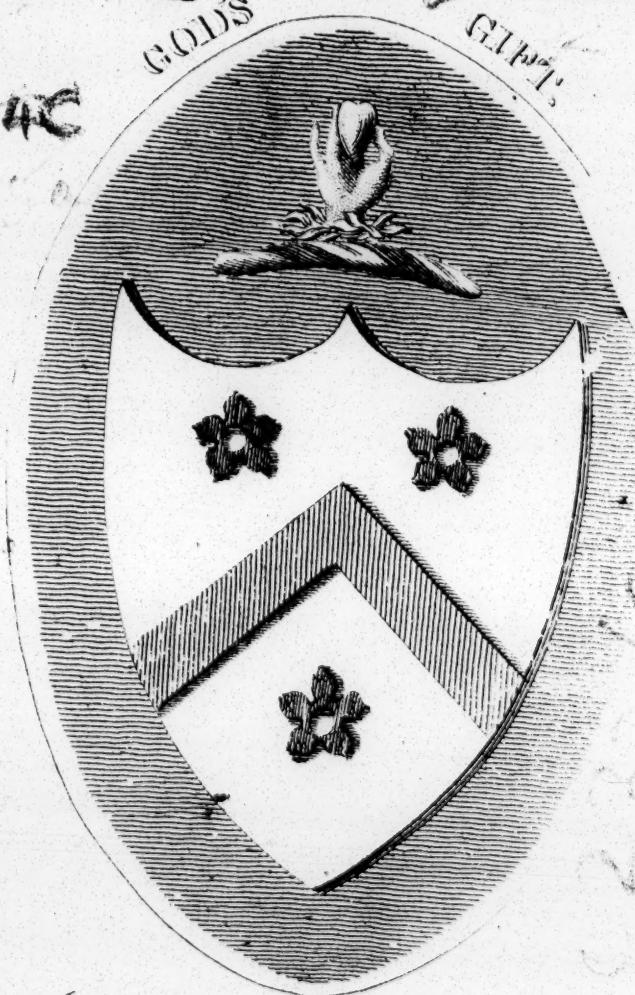
LONDINI,
Ex Typographiâ Societatis
Stationariorum 1637.

has the wharf
located off
of them

26a

26a

24c

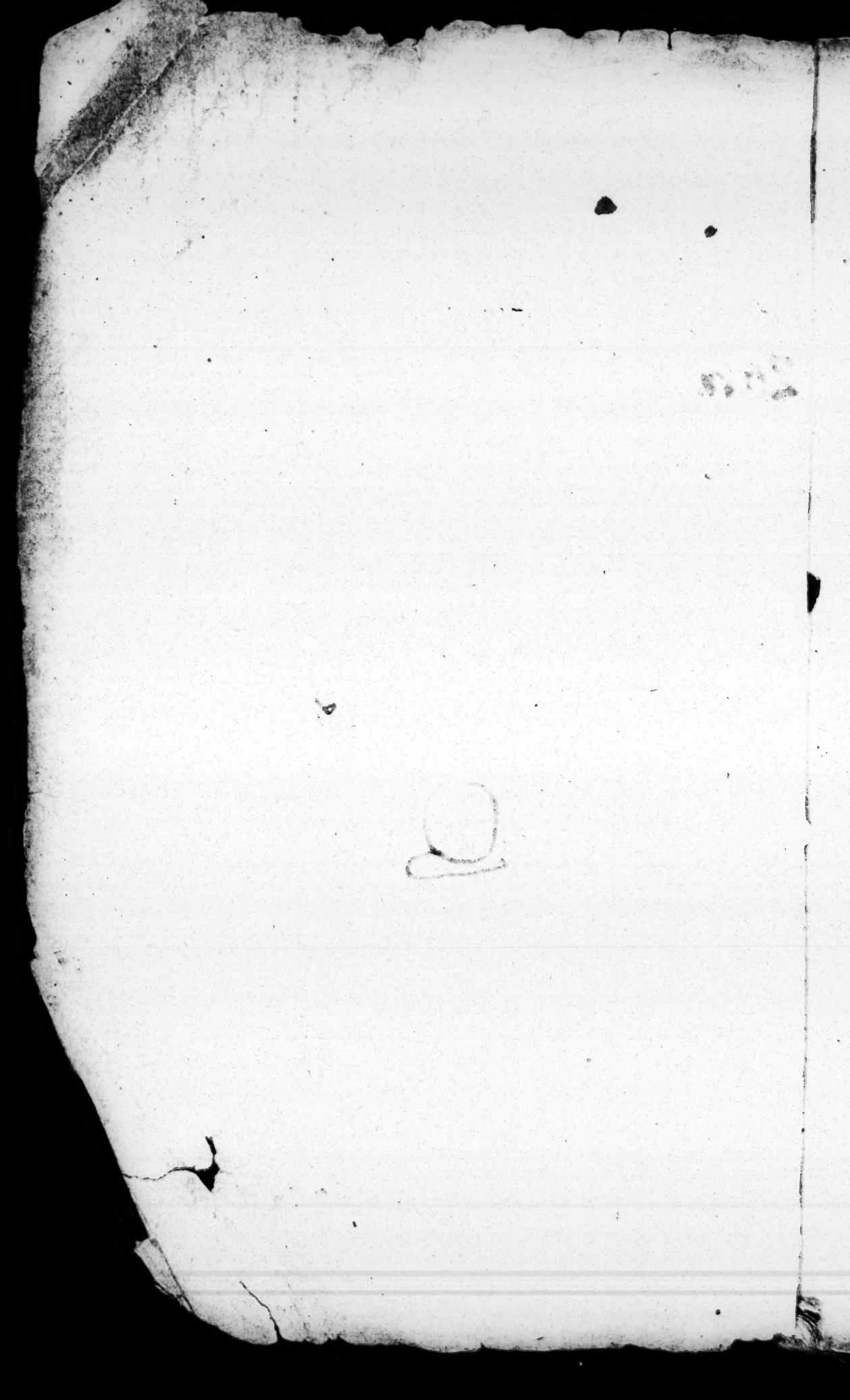
Salwich College

EPISTOLÆ
JOAÑNIS
RAVISII TEX-
TORIS, NON
bæ vulgaris eruditionis:

*Nunc recens in gratiam studioſæ
Juventutis multò quam antehac
unquam emendatores in
lucem editæ.*

LONDINI,
Ex Typographiâ Societatis
Stationariorum 1637.

AD
LECTOREM TEXTO-
RIS, in bonis literis
Alumnus.

Uum certò viderem, Lector amici,
non defuturos otiosæ garrulitatis &
ualitat is importunæ homines, qui
Textori viro clarissimo vicio verie-
rent quod bas epistolas emisſet in
lucem, (sumus enim natura ad ma-
ledicendum prius) putavi me a interessē, nec interessē
tantum, at oportere, ut hanc refellendæ calumniaæ pro-
vinciam, et si non æquam viribus, humeris tamen meis
imponerem: quanquam ex Phavorini philosophi sen-
tentia animo dubitabam, turpium esse frigide & exi-
ghè quenquam laudare, aut eum à noxâ eximere, quād
insectanter & graviter vituperare. Primum omni-
um velim scias, quod facile (puto) tibi persuadebis,
non in hoc scriptas has esse Epistolas ut ederentur,
cum quod neque ab auctore elaboratas, neque exquisitè
complève ornatas expertus viderem, cum etiam quod
non ignoraret vir ille multiferus, non eodem scriber-
dum esse stylo crudis & immaturis adbuc ingenii, quo
fæcundis & fælicissimis: sequitur in hac re optimam
vivendi ducem naturam, quæ citra omnem exceptio-
nem, nunquam nisi ex rudibus & adbuc imperfectis ad
elimatiōra consurgit. Exemplo erunt Avichle, prius
incerto quodam alarum remigio per dumeta, pèrque
spinas volitantes, quād eleganti illa & frequenti cor-
poris agitatione sese in alcum aëra elevent. Ut enim
non est credibile, tenellum adhuc stomachum durissi-

57

AD
LECTOREM TEXTO-
RIS, in bonis literis
Alumnus.

Uum certò viderem, Lector amici,
non defuturos otiosæ garrulitatis &
qualitat is importunæ homines, qui
Textori viro clarissimo vitio verle-
rent quod bas epistolas emisisset in
lucem, (sumus enim natura ad ma-
ledicendum proui) putavi mea interesse, nec interesse
tanum, at oportere, ut banc refellendæ calumniaæ pro-
vinciam, et si non æquam viribus, humeris tamen meis
imponerem: quanquam ex Phavorini philosophi sen-
tentia animo dubitabam, turpum esse frigide & exi-
guè quenquam laudare, aut eum à noxâ eximere, quam
insectanter & graviter vituperare. Primum omni-
um velim scias, quod facile (puto) tibi persuadebis,
non in hoc scriptas bas esse Epistolas ut ederentur,
cum quod neque ab auctore elaboratas, neque exquisitè
complète ornatas expertus viderem, tum etiam quod
non ignoraret vir ille multiferus, non eodem scriberet,
dum esse stylo crudis & immaturis adbuc ingenium, quo
secundis & fælicissimis: sequentia in hac re optimam
vivendi ducem naturam, que citra omnem exceptio-
nem, nunquam nisi ex rudibus & adbuc imperfectis ad
elimiatiora consurgit. Exemplo erunt Aviculae, prius
incerto quodam alarum remigio per dumeta, pèrque
spinas volitantes, quām eleganti illa & frequenti cor-
poris agitatione sese in alcum aëra elevent. Ut enim
non est credibile, tenellum adhuc stomachum durissi-

AD LECTOREM.

macr' amara queq; digerere, cui vel mollicula omnia
& planè mellita vomitum provocant, parvuntq; fasti-
dum: ita sanè non est verisimile, ut hi majo; ibus non
succumbant oneribus, qui permodico fatiscunt, rudes
adhuc & elementarij. Cæterū Lector benevole, si-
quid non satis tersum aut polatum occurrat, tue erit
prudentia partim necessarii, partim etiam juvenum
in scribendo incuriae atq; adeò ignoraniae, non autho-
ris culpæ quæ nulla est sìd totum ascribere. Bene vale,
& tuum ac meum, Textorem, votivas preces Deo ob-
laturus in memoriam revoca.

DISTICHON.

Quid graphiis limáve opus est? exporrige frontem.
Nil tibi cum larys híc pic lector erit.

JOANNIS

IOANNIS RAVISII TEXTORIS NIVER- *nensis Epistola prima.*

A B U I jampridem in votis, mutuis te verbis convenire, & paucis admodum, quæ in rem tuam sint, amicorum precibus hortari. Cœnabamus pridiè hujus dì domi meæ; ego & aliquot parentum tuorum, qui te à parvulo semper sibi demeruerunt. Inter cœnandum quum variis de rebus unà loquemur, accessit inspiratus nescio quis nuncius, tuus (ut dicebat) familiaris. Protinus (ut libero sum curiosi sunt parentes) mater tua percunctari coepit: quomodo esset filio suo, quām prosperè valeret, quantūmque in literis profecisset? Respondit ille: Benè quidem tibi esse, tēque parentum monitis ubique semper acquievisse, præterquām quodd literarum studia non amavisses. Quod ubi accepit pauperima illa muliercula, miserum me, quantum indoluit! Verba mea apud te fidem non caperent, si ejusdem de tua hac negligentia querimonias tibi aperirem; non doluit siquidem vehementius, quām ut crēdi valeat. Te oro, si hactenus dementaveris, nunc resipiscas, & ad literas animum convertas. Si enim tua semper negligentia Epimenidi (quod aiunt) somnum indormires, esses ei causa mortis, quæ tibi fuit vita. Vale.

EPISTOLA II.

A Micorum tuorum permulti satis ægrè tulerunt, quod quotidianis penè convitiis tui te honoris jampridem monuerunt: neque tamen assiduis eorum clamoribus locum reliqueris. Volebant, & ita sperabant futurum, opera tua quæ jam diù cum blattis ac tineis rixantur, in lucem emitti: cum ut ex ea editione aliquid tibi laudis accederet: tum etiam ut inde fructum caperent studiosi adolescentes. Quam, quæso, jacturam faceres, si nostris omnium votis responderes? Existimásne parentibus non esse permolustum, repulsam ab te pati, à quo omnia sibi promittebant? Non sum adeo imprudens rerum, ut non facile videam nihil non maturum & concoctum curiosis hominum judiciis committi oportere. Quintam summorum quoq; scriptorum opera & labores, criticis lectorum unguibus & lituris plerunque vapulant. Nihilominus quum multos annos tu (hoc est, homo doctissimus) vigilia tua ad unguem elimaveris, securè (mea quidem sententia) potes parere, quod jampridem parturis. Ego enim te extra omnem liturarum, & obeliscorum dileam esse dijudico; neque jacturam ullam inde futuram video; præterquam quod docilem tibi inventiam demereberis, & amicorum precibus satisfacie: quibus si non pareas, quamdiu certè vives, tamdiu male audies. Valc.

EPIST. III.

Puldet me nostri hujus seculi, quo jam ea inolevit consuetudo, ut si quis vel protelarius, vel semiœdoctus opus aliquod rudi (quod siunt) Minerva compegerit, magis quam fabrefecerit: dignum statim existimemus quod nihil non vellicantibus hominum judiciis committatur: quodque lecturam omnes, & empluriant. Quasi verò non esset nobis compertum, nūl esse usque adeò elatum, quod

non

non interdum lectorum unguibus & graphiis expungatur severissimis. Quōrum verò hæc roget aliquis? Hortabaris me paucis abhinc diebus, ut ego frivolas quasdam nugas, à me tumultuario, & interrupto plerunque studio congestas, curarem imprimendas: quinetiam me stultiæ arguere videbaris quòd tamdiu hoc ipsum facere supersedisse. Ne tu ipse multum deliras, qui Horatii non perpendis consilium, monentis, ne præcipitur editio, nonumque prematur in annum. An verò annum editionis non vides plerosque primæ in dicendo celebritatis viros deletiles, Censorum spongias pertulisse? Si da, ergo has mei laboris primitias eventilarem, quid inde futurum dices: quum nihil dum commendatione dignum scripserim, nihil quod marcentem lectoris stomachum non magis ad somnum provocet, quād ad amplius legendum everberet? Quicquid habeo, parentibus refero acceptum: magis tamen nitar honori meo consulere, quād incautis eorum judiciis temerè assentiri. Vale.

E P I S T . I V .

QUAM propter utilitates eò tui te parentes misserunt quò solent, qui bonas amant disciplinas: da operam quæso, ut eam, quam de te ceperunt omnes, non fallas opinionem. Dicebam novissimis, quas ad te dedi literis, quantum matri tuae doluisset, quòd accepisset, te parùm adhuc, aut nihil omnino in bonis literis promovisse. Effes malignæ conditionis, si amicorum (qui tibi honesta & profutura consulunt) precibus nihil condonares. Tuam est nobis obedire, ut nostrum, te hortari. Aliquidne tibi suademus, quod factu non sit utile? Nos si nescis, tuæ, non nostræ utilitatis satagimus. Negligentiam tuam & inortiam susque deque feremus, nisi eam sciremus tibi futuram detrimento. Fac ergo quod monemus, & prosperè tecum age-

tur. Si enim feceris, omnia ex animi sententia abundè tibi suppeditabimus. Vale.

EPIST. V.

Quum certò videoas ad nullius rei summam, nis præcedentibus initii, perveniri posse: miror maximè, quòd minores disciplinas, (sine quibus tamen non est majoribus locus) adeò spreveris, ut earum studio tibi omnino interdixeris. An quia procul ab ostentatione positæ sunt, inutiles propterea, & in frugiferæ tibi videntur? Usu venit, ut qui minoribus primùm elementis exerceri vel recusant, vel erubescunt; in his quæ sublimiora sunt, infirmum ingenii sui captum præbeant, & experiantur. Neque enim credibile est firmum fore ædificium, quod invalidis ruinofisque nititur fundamētis: aut eos magno oneri non succubituros, qui permodico fatiscunt. Si saperes, altiora non molireris: sed potius imitareris aviculas, quæ nidis suis nunquam egrediuntur implumes: neque prius aëri corpuscula committunt, quā in facto primū periculo, sese idoneas ad volatum didicerint. Vale.

EPIST. VI.

Emergunt quotidiè novæ mihi anxietates, quæ animum meum, suprà quām cuiquam credibile fit, variè distorquent. Sed nihil est, quod dolorem meum magis adaugeat, quām quum turpissima tua vita venit in mentem. Effluxit jam triennium, ex quo, sumptu non modico tuite parentes in scholis nutrierunt, tibique omnia ex animi tui sententia abundè suppeditarunt. Fuere tamen receptæ fidei homine plerique, qui paucis abhinc diebus mihi narrarunt, te parum adhuc, aut nihil omnino, in bonis literis promovisse: ita ut tertio quoque vocabulo barbarismum committas. Egeris ut voles. vivo tuis legibus: ego te missum faciam: sciyeris tamen,

EPISTOLÆ

men, rebus tuis pessimè consultum iri, nisi vitam in
melius commutaveris.

DISTICH.

*Tot fortunati sine morbo sint tibi mensēs :
Tempore quo^t verno parturit bybla favos.*

EPIST. VII.

Nihil facis, ut audio, amicorum consilia: qui
tuæ tamen student utilitati. Neque labore,
neque gravatè fero, quòd verba mea susque déque
habeas. Doleo tamen, quòd his non pareas, qui ti-
bi nocere, non minus, quàm prodeesse valeant. Pes-
simè, ut video, rebus tuis consuletur, si solitæ sem-
per dementiæ institeris, neque apud amicos cul-
pam deprecabere, nisi eis acquiescas, quibus & ani-
mam debes. Vale, & me serio, non joco loqui exi-
stimes. Nam nisi feceris quod moneo, periclitaberis
parum tibi frugis accidere. Iterum vale.

DISTICH.

*Non prius incurras duri contagia morbi :
Quàm sese immitti copulet agna lupo.*

EPIST. VIII.

Si existimarem literas meas aliquid ad stoma-
chum tuum facturas, tibique fore plausibles: ego
te non minus scribendo satiarem, quàm tuis ipse
clamoribus ad hoc agendum me jampridem com-
pulisti. Culpam enim deprecari, aut noxæ me exi-
mere non possem, si repulsam à me patereris: cui
te hactenus totum devovisti, quémque tuis semper
opibus juvisti, & consiliis. Sed quum videam eo-
rum nomen periclitari maximè, qui suas ineptias
viris saltē eruditis, tuique similibus, non tam le-
gendas, quàm ridendas exponunt, & eventilant:
ego infirmitatis meæ deterritus conscientia, nugas
meas tanti viri judicio non ausim exponere. Nam
si scriberem, risum (certò scio) moverent tibi mei
barbarissimi, & te ab amore mei fortasse diverterent.

Quare

**Quare nostræ vellem deprecationi veniam non de-
rogas. Vale decus literarum.**

DISTICH.

**Sunt tibi tot nummi, tot spes, aurigæ, talentes
Poma quorū Alcinoi nobilis bortus alit.**

EPIST. IX.

EX quo tempore ad bonam frugem te recepisti,
Ecavisti que ab eorum commercio, quos, more
pecudum, Veneri & voluptatibus non pudet indu-
gere: tantam ubique locorum famam tui nomi-
nis concitasti, ut vicatim, compita inque te prædi-
cent omnes, ac Deum penè faciant. Quòd si co, quo
coepisti, pede porrexis: certò scio, tantam, amicis
futuram inde lætitiam, ut ne dignum quidem trans-
versum à nominis tui commendatione recefuri
sint. Pater tuus (nihil comminiscar) tantam ex ea
recepit voluptatem, ut jam sc̄ totum tibi devovisse,
relictisq; omnibus aliis, quos habet, liberis, in tuam
unius iurasse utilitatem videatur. Quare pruden-
ter, mea quidem sententia, feceris, si à scopo virtu-
tis non declines. Vale, & rectè monentem sequere.

EPIST. X.

Credebas, ut opinor, te tuis verbis fore mihi for-
midolosum, quum nuper irascereris, evomerés-
que quicquid in buccam veniret. Non sum is qui ful-
gura ex vitro reformidem, cuique terrori sine futilis
& importunæ, qualibus tuac temporis strepebas
comminationes. Convitia tua nullo me detimento
afficiunt. Si tamen solita semper loquacitate sto-
machum mihi moveris, faciam te tuæ stultitiae pœ-
nitere: secus enim illatae tibi injuriæ culpam præ-
starem: quum tamen rebus tuis perinde ac meis,
hactenus semper consuluerim. Vale.

EPIST. XI.

NEscio quām odiosa mihi semper fuerit superba
& impudens hominum arrogantia, corum ma-
xime,

ximè, qui, quum ex humili & peregrina conditione ad perpinguem concenderunt, adeò protinus insolescunt, primæque paupertatis obliviscuntur, ut neminem præ se ducant hominem. Cujusmodi morbo quoniam tota laboras cervice: periclitari mihi libuit, possem nécne aliquo velut helleboro contagiosam hanc cerebri tui expurgare dementiam. Qui utinam pressius paulò generis tui utilitatem examinares ac reminiscereris, quoties pater tuus ostiatim, domesticatimque stipem emendicavit. Tu pridiè quām huc venisses, ne obolum quidem habebas, unde restim emeres. Nudus eras, tanquam ex matre. Si benignior tecum fortuna luserit, & utramq; (quod dicitur) manimam dederit lactandam, debes propterea tantum tibi arrogare, tuóque indulgere supercilium, ut jam pavonis flabellum, & exuvium leonis præ te feras? Si divitias illas tuę virtuti magis, quām fortuito casui adscribis, tota erras via: nam si fortuna ex hominum meritis opes dispensaret, & largiretur, multi certè emendicarent, & inedia consumerentur, qui bonorum habent myrmecias: multi contrà (in quos novercatur eadem fortuna) opulescerent & drachmæ grandine operirentur. Quare nosce te ipsum, & tuorum natalium, qui ortu Nisi sunt obscuriores, reminiscere. Vale.

EPIST. XII.

Non desisto literis ferè quotidianis aures tuas onerare, tēque hortari, ut verbis antiquariis & inusitatibus tibi interdicas. Nihilominus tamen quotiescunq; scribis, tota tua oratio obsoletis adeò scatet vocabulis, ut conjectare plerunque me oporteat quid sibi velint tua verba. Nescio an inusitatum ejusmodi sermonem gratum cuiquam existimes: sciveris tamen tantum mihi displicere, quantum literatis placet Cicero. Pluris multo ficerent proteritas & proculatas dictiones, quām priscas illas;

illas: quæ nec tibi frugem afferunt, nec eruditis
voluptatem. Proinde (si me ames) Phavorinum
sequare consulentem: ut verbis utamur præsentibus & moribus priscis vivamus. Vale.

E P I S T . X I I I .

Nuper mihi quidam retulerunt, eò te impudentiæ concendisse. ut jam non erubescas cum ganeonibus, perditissimisque patrimoniorum decoctoribus conversari: qui omnia prandiorum gurgitibus absument, & negligunt. Quod ubi primùm accepi, non potui à lachrymis temperare: adeò me tuæ calamitatis miseruit. Quid autem de patre tuo loquar? vix certè fidem impetrarem, si verbis vellem consequi quantum se distorqueat, & excruciet. Miror, quòd te non pudeat tuæ immanitatis: qui decrepitem illum morti & capulo vici-
num, & jam in Proserpinæ (quod dicitur) peculio annumeratum, sic affligas: qui ab amore tui nunquam ne latum quidem unguem recessisse visus est. Egeris ut voles, nunquam tamen satyras & virulenta linguarum verbera declinabis, quantis per ad bonam frugem te receperis. Vale.

E P I S T . X I V .

Qui miseriam sibi fabricant, & asciam cruribus suis illidunt, si fortè fortuna in discrimen aliquod impegerint: non est quod cuiquam irascatur, aut in alios quam scipios, acerbitatís suæ virus evomant. Tu ubi satis Veneri & gulæ indulisti, virtutésque omneis, reclamantibus nequicquam amicis, à te relegasti: eò tandem miseriæ redactus es, ut quorsum te vertas, aut quem implores, nescias. **Q**uis quæso in culpa? Nonne certatim omnes hoc ipsum prædiximus tibi futurum? Verba nostra contemptui tibi fuerunt & ludibrio. Nunc si tua unius causa infortunium feras, patienter patere. Vale.

E P I S T .

EPISTOLÆ.

EP I S T. X V.

INcredibilis me tenet admiratio, quod crescentibus annis nihilo plus sapias, quam quum in puerilibus balbutires cunabulis. Nemo est adeò delirans animi, quem suæ tandem stultitiae non pœnitentat. Te verò nec piget, nec pudet, rebus tuis etiam pessum euntibus, cunctisque naſo te suspendentibus, & postica eludentibus ſanna, quod nuces nondum reliqueris. Dic quæſo, quonam modo apud parentes ſuper vitia rationabere, niſi hiſ ignorantiae tenebris emergas? Fuerat nobis in ſumma votorum benè ſemper de te mereri, tēque nullo non honoris genere profequi. Videreturne tibi vacantis opera, ſi hiſ obediens qui tuæ ſatagunt utilitatis? Haſtenus quanta maxima potui benevolentia, te monui. Verùm niſi blandis hujusmodi verbis animus tuus remolleſcat, præcepſ in convitia mutabo, tuifq; (quod dici ſolet) te pingam coloribus. Vale.

EP I S T. X VI.

Nescio quid in patrem deliqueris, tamen nudus quartus quum epistolam tuam me præſente legeret, viſus eſt mihi frontem caperare. Eſt enim credibile, aut barbarum aliquem reperiſſe, aut aliquod aliud ignorantiae tuæ feciſſe periculum. Da operam quæſo, ut eum in amore tui contineas, eſiisque indignationem exarmes. Quod erit tibi faciliuſque, ſi quid in bonis literis te profeciſſe vide-ret. Hæc ego jampridem tacitè & in aurem tibi di-xeram, iterū dico, ne poſthac excuſationis veni-am fore tibi confidas. Observare debes quantum haſtenus te dilexerit, quum nihil unquā tibi deſſe permiferit. Niſi feceris quod moneo, pefſimè rebus tuis video conſultum iri: nam præter ludibrium, quo afficeris, amici tui omnes te deſerent; quod ſi fiat, quomodo viues, nullo manum porrigente? Vale.

EP I S T.

TEXTORIS

EPIST. XVII.

EO foras, quando rediturus, nescio : quam cùm
fisiem tamen potero redibo. Commendo tibi rem
domesticam. Suffragium meum demereberis, si me
absente sine tumultu omnia & citra pulveris jactum
fesc habeant : ita vivas, ut nihil in te notatu dig-
num percipient liberi mei. Habent enim nasum, &
haec proprius observant, quae deteriora sunt. Sic cui
flagitio succumbas, reminiscentur, nec te poterunt
revereri, quem criminis obnoxium cognoverunt.
Quod si inculpatam tuam vitam perceperint, non
solum mandatis tuis assurgent, sed & aspectum re-
formidabunt. Vale.

EPIST. XVIII.

Puerum habeo eleganti forma, & ingenio facilis,
quem quoniam magnam spem futurae virtutis
pollicetur, studio literarum devovere constitui, &
tuæ primùm committere disciplinæ. Siquid sub te
profecerit, faciam ut tui te laboris non pœniteat. Si
quid fortasse tibi offerat, nolo ut assensu quidem aut
eo plus in munib' ab illo suscipias. Laboribus
tuis cumulatè & largo sc̄enore satisfaciam: si modò
cum talem reddas qui aliquando sua doctrina ami-
cos omnes ab injuriâ mortalitatis afferat, & obli-
venis. Quod faciet, si tantum docendi illius deside-
rium te teneat, quanto discendi ille trahitur. Vale.

EPIST. XIX.

Nescio quo pacto alienæ semper calamitatis te-
near me commiseratio: quotiescunq' tamen
amicini quid detrimenti capiunt, aut fortunę fla-
gellis vapulant & confodiuntur, eorum jactura non
minus animum meum everberat, quam si ipse nau-
fragium facerem, aut meis quoque rebus pessimè
viderem consultum. Propterea quum videam fa-
mam tuam in dies periclitari, me oportet (ut dolori
satisfaciam, & animus meus conquietur) rebus
tuis

quis manum dare. Omnes magnoperè tristiorur quòd perditissimis quibusdam & libidinis compertæ nebulonibus adhreas, qui neque Deum timent, neque homines reverentur. Qui si corruptis suis moribus aliquantò diutius te inebriaverint, jam nullam tui liberandi spem relinques, aetum erit de tuo nomine. Sin eorum vinculis properè te eximas, adhuc morbo tuo mederi poterimus. Et quamvis primi tui mores patri stomachum moverint, tamen velit, nolit, ab eo veniam extorquebitus, modò morari prima longa desinas, & meam expectationem non destituas. Per me non stabit, quo minus in parentum amorem redeas. Di faciant, ut nostra hæc exhortatio aliquem tuæ mentirelinquat aculeum. Vale, & verborum meorum reminiscere.

EPIST. XX.

AMo te plus quam capiat humanæ mentis conjectura, Corneli suavissime: neque est mihi frequentius votum, quām ut tuæ semper voluntati respondeat fortuna, & omnia ex animi sententia consequare: & si scirem, opera mea tibi esse opus, accommodarem me tuis rebus, vel ulque acturus. Quum tamen venit in mentem canescens illius & decrepiti parentis tui, quem non sine nota & postea multorum sanna turpissime reliquisti: nequoc mihi temperare, quo minus ingratitudini tuæ irascar, vel ut verius dicam, impietati. Quid enim inhumanius debet duci, quam si trementem senio, & morbis affectum parentem filius gravatim videat, ne dum non adjuvet: quum ratione carentibus brutis, modicisq; animantibus hoc ipsum sit odiosum? Ciconiæ genericum senectam invicem educant. Glires genitores suos fessos senecta, alunt insigni pietate. Quid autem hæc testimonia exemplis præpono domesticis ac vernaculis? Canes ipsi a iunios sua morte tutantur sacerdotum: à quibus

tamen nil præter vilissimam stipem, (utpote modica panis, idq; ordeacei, fragmenta) suscipiunt. Neque moveris, tuam ipsius naturam videri brutis deteriorem? Quis hoc non execretur? Quis temperet in vectivis? Pater tuus assiduè languet, nulla non hora laborat morbo, & capris ipsis (quod aiunt) est febriculosior: neque tamen morienti dextram porrigit. Dii immortales, ut jam exulat probitas! ut pessum iere boni mores, quum jam natos nihil parentum misereat! Dic bona fide, si nunc epulari laute, si abunde rerum omnium tibi suppetit, id ipsum cui acceptum referri convenit, nisi patri, cui vitam ipsam debes etiamnum? Meditarisne impudentissime, quid de te vicatim prædicetur, aut quanto tibi criminis vertatur: quum nitida & benè curata cute, ac probè saginato corpore incedis ampullosus, patre tuo jam semimortuo? Mortuam Murænam elevit Hortensius Orator multos dies attritus: tu patris morientis non miserebere? O mala tempora! O perditam ètatem! Vclim, nolim, taceam oportet. Plura enim dicere non permittit animi ægritudo. Superest tantum, ut resipiscas, aut non ægrè feras, si ab amore tui recessero. Valc.

EPIST. XXI.

Quam benè decipiuntur, qui domus vestræ ruinam sperant propediem tua virtute restauratum iri, quum tu (cujus interest assiduo labore lucraria venari, & domesticarum rerum satagere) non solum nihil acquiras, sed etiam parta devores, lundisque & conviviis omnia absorbeas, quæ pertinaci & improbo sudore parentes tui collegerunt. Hæc cincis illa tui expectatio? Sic amicoruni opinioni respondes? Nescis (me miserum) nescis, quam gravem tibi tuisque facias plagam. Pigritare quamdiu voles, porrectisque (quod aiunt) pedibus, & in utramvis auxem quiescas: timeo tamen, ne ubi diuturnum

uturnum stultitiae tuæ somnum indormiveris, ad resipi scendum serò consurgas, & exergiscare. Demùm si casu aliquo infortunium feras, & novercam tibi, Nemesis experiare ; quis cachinnis temperabit ? quis te naso non suspendet ? quis de te otiosa garrulitate non fabulabitur ? Scio verba mea nullum menti tuę aculeum relictura, ne tamen causeris, tuæ te utilitatis nunquam monitum fuisse : neu jacturam tuam cuiquam improperes, & impingas ; docere volui, per me non stetisse, quo minus benè & prudenter vixeris. Vale, & desertam omni ornatu ac verborum lautitia epistolam boni consulas.

E P I S T . X X I .

Mirum non debet videri, si nostræ ætatis liberi ab omni morum honestate recesserint, & velut impudentes, ac invercundi ganeones unicuique jam virtuti dixerint extremum Vale. Neque enim fieri potest, quin quum à nobis infantuli, & absis quidem semper astris corruptelam & improbitatem imbiberunt, adulti quoque tenacissime retineant. Nos authore Fabio (quum adhuc repunt) infantium deliciis solvimus : gaudemus, si quid turpe & impudicum dixerint : verba ne abjectissimis quidem porcariis, aut mulionibus permittenda, risu & osculo excipimus : aut (quod turpius est multò) aliis dicenda in aurem susurramus. Quid huic nutriti contagio, ubi adoleverint flagitiis non experientur ? qui priusquam hiscere, aut recte proloqui possint, turpissimis & impurgabilibus maculis jam se totos & aurum tenus immerserunt : voluptatumque delicias concitaverunt, priusquam quid esset voluptas, agnoscerent. Demùm quam illis mercedem rependent, à quibus licenter adebat & molliter sunt enutriti ? Eos, ut suæ turpitudinis autho es arguent, & iasimulabunt, nedium eis non

assurgent. Prudenter quocirca fecerit, cui aliena
jactura melioris consili suggerit argumentum.

EPIST. XXXIII.

Quoniam ego multis audientibus nuper docui,
quantum pueris detrimentum afferat mollis
illa educatio, quam indulgentiam dicimus; efflagi-
casti, ut aliquando uberior tibi aperiam, quibus-
nam institutis & moribus liberos tuos formare de-
beas. Quod (quamvis a grè feram studia mea qui-
busunque negotiis interpellari) facere tamen non
recusabo; ne nihil omnino amicitiae nostræ vide-
ar condonasse. Imprimis, quod ad mores spectat,
cave ne corruptis juvenibus adhæreant, qui perno-
stant in alea, dies integros compotant & lascivi-
unt. Nam si hujusmodi maculas ab infantia contra-
herent, nihil esset de futura probitate sperandum.

Comparan- Compara tibi præceptorem sanctissimum, cujus
dus præcep- sanctitas tenericres ab injuria tueatur, provection-
tor morum res à licentia deterreat gravitas. Neque enim, si
sanctimonii- me audis, corum doctrinæ magis quam moribus
a insigniis. consulas: absit cuim studiis magis quam virtuti
scholas prodesse. Secus enim bene vivendi ratio
potius esset eligenda, quam vel optimè dicendi.
Laboribus paulatim sunt assuefaciendi, non tamen
pondere, cui superesse nequeant, opprimendi. Si
delinquant, si mendacii convincantur, si jugem de-
trectent, si vel tantillum quidem remurmurent aut
muginentur, acerrimè vapulent: neque prius par-
catur flagellis, aut animadversioni temperetur,
quam & arrogantia cognoscatur emollita, & tran-
quilliores oleo, aut pepone molliores facti sint.

Quod si verborum lenociniis iram præceptorum
velint exarmare, adulabilis corum sermo omniu-
dandus est ventis. Ante omnia cavendum puto ma-
xime, ne eorum delictis conniveant, neu consultò
dissimulentur errata, ubi palam sceleris comperti
fuerint.

fuerint. Si bene fecerint, laus eorum quandoque non est suppressenda: ut eo velut gloriolæ fumo pellesti, acrius solito virtuti dent operam. Importuna redeuntis ad te nuncii festinatio, plura scribere non permisit. Vale.

EPIST. XXIV.

Si essem ex eorum numero, qui criminatorias amicorum epistolas cum bile & stomacho excipiunt, non paterer tamdiu me tuis literis objurgari: aut enim desidiam meam culpas, aut arrogantiam criminaris, aut in voluptates declamas. Sed quum non ignorem, te hoc alioversum facere, quam ut nomini meo maculam inuras, quidquid scribis, boni consulo; tantum abest, ut aures tuis consiliis velim occludere. Sit vita mea moribus non usque quaque probatis, adhuc tamen dabitur mihi laudi, si probè monenti affurrexero. De his hactenus. Porrò si qua ex tuis illis monumentis sub incudem jam satis revocata maturuerint, fac in lucem prodeant & eventilentur: cum ut nos pleniore obsequio tibi demerearais, tum etiam ut te ipsum ab omni incommodo mortalitatis & oblivionis asseras. Vale.

EPIST. XXV.

Nescio certè si existimes te operæ pretium facere, aut multum hauiire lucri, dum severè adeò, & Stoico velut superciliosam vitam meam criminaris. Atut intelligas te nec hilum proficere, ego verba tua nihil penitus duco. Nam cum tetrici nimium censores mihi displiceant, hi omnium maxime qui se erratis alienis ingerunt Aristarchos, & aliis predicant bene vivendum, quum ipsi turpissime vivant. Si audiveris, me vel minimum peccasse, exclamas protinus, & nasum non aliter suspendis, quam si vel parricidii, vel stupri me compertum haberet. Quasi verò mores tui intus & in cute unicuique non essent explorati. Tu bonam & statim tuæ

partem contrivisti ludo; universum ferè patrimoniū latrunculis & ales prodegisti: nihilominus tamen simulata, & quadam vulpina sanctitate alienis illatras delictis. Dices non mea interessē, quid agas observare. Certè non video, cur pluris tua referat, mores meos objurgare, quām me sceleribus tuis irasci. Propterea vel alienam vitam culpare desinas, aut ipse ducas inculpatam. Secus tuę censurę nec unius assīs æstimabuntur. Vale.

EPIST. XXVI.

Fieri nequit, ut missum te faciam, nisi priùs culpandi tui argumentum mihi auferas. Si dixeris te culpa carere, ac nihil commeruisse, dicto citius, & sub manum mendacii te convincam. Nuper quum unā cœnaremus, suaseram tibi, ut relictis quibusdam nugis, Græcas amplectereris literas: quòd ab his fluxerint Latinæ, & ad imponendum bonis studiis Colophonem plurimum conducant: & adeò quidem, ut sine his perfectus dici debeat nemo. Fidem dederas, facturum te quod dixeram: Neque omnino quidem stetisti promissis: nam primis elementis dedisti biduum: verūm mutata post paulò sententia, alio negotii animum convertisti, sola (ut credibile est) levitate ductus & inconstantia: que te Proteo mutabiliorem arguit faciliè. Si dicasterorū tibi fuisse ejus rei difficultatem: non diffitebor amaras esse studiorum radices, verūm hanc molestiam dulcisimorum inde fructuum comes pensat utilitas. Propterea si quid loci apud te habent nostræ exhortationes, cō revertere, unde impudenter desiluisti, neque primo labore terreas: nam quas in portu credis tenebras, tibi postea sole clarius elucent. Si annum integrum sub hoc jugo durare non graveris, nullius postea desiderabis operam. Solus poteris sine cortice natare. Vale.

EPIST. XXVII.

Ubi pater tuus sumptu domesticæ charybdis rem omnem usque ad assem & pulvisculum prodegit, ne ostiatim liberos stipem oporteret emendicare, coactus est omnes mechanicis artibus colligare, præter te unum, quem meo unius beneficio Academiis devovit expectationi, ut proficeres, & vestræ omnium consuleres paupertati. Cæcutis plurimùm, si non videas, tecum melius quam cum cæteris atum esse. Fratrum tuorum alter est alutarius, alius lapicida, alias institor, alias figulus, alias Phrygio, alias fullo, alias pegasarius. Omnes quotquot sunt, cum paupertate nocturno diurnoque labore dimicant. Nulli omnium melius, quam tibi consultum, modò fortunam sequaris ducem, & occasionem nunc capillatam effugere & cœlvam fieri non permittas. Si vis evadere in virum magnæ & receditæ literaturæ, priùs oportet, ut ipso statim principio te totum labori devoveas. Ante omnia solida jacias fundamenta, ne corruat quicquid superextruxeris. Nullam de te mihi frugem polliceor, si remissus primùm vidercris, & in ipso (quod aiunt) portu impingeres. Quum te studiorum tenebit satietas, non offendet me aliquantula sudoris remissio; parcè tamen hæc tibi indulgeas: nam qui diù nimis ab instituto opere desuescunt & feriantur, occii consuetudinem plerumque induunt. Constitui de te mereri quam optimè, nec sententiam mutabo, aut calculum reducam: modò spem meam non fefelleris. Dura patere: futurum est enim, ut te laboris tui non poeniteat, quum satis olei consumpseras. **V**ale.

EPIST. XXVIII.

Vulgò dicitur: eos non facile emergere, quorum virtus paupertate caligat. Quid adeò verum est, ut paucis admodum pauperibus licet opus lescere:

Non facile
emergunt
quorum vir-
tutibus ob-
stat Res an-
gusta domi-

lescere: nisi vel utramque fortunæ mammam suxerint, aut prodigiosum aliquid sua comminiscantur industria. Cui infortunio supremum illud accedit malum, quod ubique ferè gentium miseros illos fœlices contemnunt, ut scarabeos aquilæ. Neque tamen propterea melior tibi conditio desperanda est: nam quamvis hoc seculo sufficiens virtuti merces non exolvatur, neque tamen usque adeò exulârunt literæ quin quandoque Principibus placeant, & familiarescant literati pinguiorēmque fortunam sibi ipsi faciant. Quod si nihil melius tuis unquam votis accesserit, adhuc futurum est, ut te studiorum tuorum non pœniteat: hoc saltem lucri feceris, quod scientia, & multarum rerum cognitione à brutis differes. Vale.

EPIST. XXXIX.

NUnquam ferè ad me scribis, quin opinionem meam roges, quid de stylo tuo mihi videatur: sed sanè quid respondeam nihil dum certum habeo, quod certum, & sui similem scribendi modum non habeas. Nunc enim impendist te delectat Laconismus, nunc varia verborum suppellectile orationem locupletas. Nihil tamen (ut verè dicam) adhuc reperi, quod abhorreat à castimonia lingue Romanæ, neque est ullus, qui sermonis tui puritatem non descularetur, nisi quibusdam molestum & grave esset auditu, quod pleraque triduo tibi singas elaborata, in quibus tamen temporis multum & operæ collocasti. Hac ostentatione si careres, nihil daretur tibi probro: at dum ingenii gratiam studies demereri, otiosam lectorum in te garrulitatem excitas, suscitásque: & facis, ut inmodicis nugis obstrepant arrogantiæ tuæ. Quare vide ne dum tibi places, multis displices. Vale.

EPIST.

EPIST. XXX.

HActenus aures tuas verbis onerare non destiti, hut & torpere desineres, & tandem aliquando ad virtutes expurgiscereris. Quod te factum dejaceras, si vetus tibi condonaretur culpa. Condonata est: & puerilem stultitiam omnes connivente oculo dissimulavimus: neque tamen experimur, te factum aliquanto meliorcm. Si tui sceleris te non pudeat, periculum est, ne ea mali suboriatur consuetudo, cui, quum velis, mederi nequeas. Interrupi interim negotia mea, ut honori tuo consulerem, nec ne quidem pigebit hoc fecisse, modò resipiscas tandem ac dementiri desinas. Sin pergas semper facere, ut cœpisti finem faciam exhortationibus. Liberum tibi relinquetur, utram sequaris viam, voluptatisne, an virtutis. Demum si casu aliquo infortunium feras, aliorum esto judicium; quis fuerit in culpa. Vale.

EPIST. XXXI.

QUUM ea ferè sit omnium natura, ut suarum potius rerum quam alienarum satagant: adeò tamen utilitas tua semper mihi fuit curæ, ut vix effluxerit momentum, quo me ceperit tui oblivio. Quare non ægrè feras, aut ab amore tui me recessisse arbitreris, si interim vitius tuis irascar. Reclamavi, fateor, quod illiteratis quibuldam fabulis tempus contereres. Sed hoc ipsum feci, ut aliud studium complectereris, unde plus frugis aliquando referres. Et si non putarim tibi probatum iri, quæ dico, sanè missuni te facerem. Hoc unum tibi persuadeas, me tui semper studiosum fuisse, & qui te ardentius amer, esse neminem: sed quum video famam tuam apud verbosas hominum linguis perclitari, tacere nequeo: neque si vellem, permittere tuæ laudis desiderium, quo dispercam, si quid unquam ardentius cupiverim. Vale.

EPIST. XXXII.

Questuor abhinc annos frequentius literis, te sa-
lutavimus: neq; tamen certiores sumus facti re-
rum tuarum. Quid sit in causa, conjectare non pos-
sumus. Credibile non est, tantis te negotiis distractu-
isse, ut tanto tempore nullum omnino scribendi
tempus potueris tibi suffurari. Aut ergo nostri te ce-
pit oblivio, aut negligentia culpa non cares. Quam
pridem enim te monuimus, ut non solum scriberes,
sed ad nos ipse revertereris, & matrem capulo vici-
nam reviseres. Si venires, amici omnes quos longa
tui fatigat expectatio, animi curas discuterent, in co-
lumentati tuae gratularentur, obviis te manibus exci-
perent & longa salutarent præfatione. Meditare,
quanto spectandi tui desiderio ardeant omnes. Nul-
la non hora de te loquimur, & vitam nobis acerbam
putamus, quod tamdiu consuetudinis tuae fructu ca-
reamus. Propterea si nos amas, fac nobis aliquan-
tulam videndi tui copiam. Vale.

EPIST. XXXIII.

Gymnoso-
phistarum
consuetudo
laudabilis.
Amasis re-
probanda
sanctio.

LAUDABILIS mihi videtur Gymnosophistarū con-
suetudo, apud quos, pueris qui nihil quotidiana-
e frugis afferunt, cibus denegatur. Nec minus
probanda est Amasis regis Ægypti sanctio, qui di-
cto jussit, ut singuli quotannis apud cujusque præ-
fecturæ præsidem ratiocinarentur, unde viverent:
cisque mors inferretur, qui non facerent. Quod uti-
nam nostro quoque seculo observaretur. Non tot
passim nequam, & nihil reperirentur nebulones,
quot ubique ferè gentium reperiuntur: quibus nul-
lum est aliud negotium, quam ut prona & obedi-
entia ventri pecora, toro die crapulari, aut alienæ
infidiari vitæ. Quorum perditos mores quotiescum-
que memoria repeto, videre videor desolatam, &
multis madentem Lachrimis Justitiam, quæ &
Principis negligentia irascatur, & Senatum iam

sepultum somno aut conniventem arguat. Et nisi obviam ab omnibus properatur, resistaturque: pullulantibus abundè flagitiis, in tantum se propagabit iniquitas, ut nullus sit futurus virtuti locus. Actū erit de bonis moribus, exulabit probitas, & improbitati jus relinquetur sedendi in Orchestra: Proinde Corneli, si quidem me amas, (ut amas) cave ne eorum numero adscribaris, qui naturam sui partus pœnitere faciunt, & antiquissimum illud chaos consultis adhuc elementis appetere. Da operam, ut quum parentes tui interrogabunt quid profeceris, dignus reperiare qui vivas, & quem ament. Hoc si feceris, neque te pigebit fecisse, neque illos bene de te meruisse. Vale.

EPIST. XXXIV.

Natura ferè comparatum est, ut quo quisque sit major doctrina, hoc & superbiat magis & supercilium severius contrahat. Nec sanè mirum. Nam & volucribus quòplures sunt plumæ, hoc sublimius in auras efferuntur. Et pavones hoc sese mirantur magis, quò latius flabellum proferunt. Sed est hominum genus, quicum sint elementarii, & bona literas ne à limine quidem salutarint, se tamen omnium primos (si diis placet) haberivolunt: feruntque ægrè, quod non æstimentur pluris, & quod quaquaversum transierint, transeuntibus non asurgatur. Cujusmodi erat nescio quis magistellus & grammaticus, qui audiente nuper idiotarum & vétularum turba, multis fabulis se strepebat immodecè, ut importunis illis commendationibus populo esset admirationi, & magnam doctrinæ opinionem sibi mereretur. Huc ergo quum ejus videndi causa certatim omnes convolarent, cœpi protinus percontari, quid illud esset: eodem omnes ore respondebunt, alterum, & mundo redditum Ciceronem. Tunc ego cum reliquis accessi ut percontarer, verum esset nécne,

nécne, quod de nebulone sibi persuaserat vulgus. Sed, dii boni, quām nihil inveni quum accessi proximè. Vix orationem proferebat, in qua non tot essent barbarismi quot dictiones. Quum ego nūgis illis aliquandiu fatigatus pertæduisse temperare mihi non potui, quin eum sua sede disturbarem; quod cum fecisset, parum absuit quin delusa nūgis plebecula in me saxis irrueret: tot jam ille fumos vendiderat turbæ, tot beneficiis universum excantaverat theatrum. Quod quotiescumque memoria repeto, non possum nostro seculo non irasci, cui non sit aliud in doctorum literis discrimen. Vale.

EPIST. XXXV.

Plerumque mihi doluit quod conveniendi tui nulla sese offerret opportunitas. Eram enim nescio quæ tibi dicturus, in rem tuam magnoperè spectantia. Paucis abhinc diebus pater audivit, te voluptatibus irretitum usque adeò, & illaqueatum, ut jam virtutes omnes alpernatus fueris, ac æstimaveris nihili. Vale.

EPIST. XXXVI.

Est genus hominum, quorum utilitati dum consulitur, se præbere gravantur dociles, ita ut videantur habere minus cerebri, quām Cimex sanguinis. Nihil tibi blandiar, nec oleum (quod dicitur) in auriculam tibi instillabo: sed mihi videris unus, qui nec scelera sua vellicari, nec viscera sibi tangi volunt. Novissimè quum me consuleres, ad quem vitę scopum arcum intenderes, vctueram tibi, ne insectereris aulicos istos palpones qui pellace vulpe benigniores, & in ostio tantum formosi, aureos montes pollicentur, & à tertio usque jugere manus porrigunt, his tamen sæpenumerò fucum faciunt, à quibus amplissima susceperunt munera. Nescio qua diluendi tui sceleris fiducia confilium meum nauci feceris: hoc ipsum tamen est tibi maximò

ximo malo futurum. Nescis quām austерum sit inculpatè vivere, ubi probitas & virtus exulant? in aula qui Arabicè olent, & in cūte sunt purpurati, intus ulceribus & lepra scatent. Postremò videturne à virtute alienum, in multam noctem pergræcati, in alca pernoctare, ère alieno obrui, nihil non inhonestū audire? Et ne multa, nihil est non probrosū. Oportet in primis ab alterius iussu pendere. Religoscè & ad anxietatem usque observandum est, non tantum quid verbis jubeat dominus, aut imperet: sed quid nutu significet, aut digito crepet. Alienā vivendum quadra. Bullatis nūgis aures sunt præbendæ: unicuique virtuti mittendum repudium. Nihil dicendum est, quod aures tyranni gravet. Si calcat, æstudum est, si frigeat, tremendum: & plerumq; quum diuturnam servitutem serviveris, si in ipsius iram impingas, ob rem nihil, ob floccos, ob vitiosam nucem te relegabit, perinde ac vilissimum Canopi vernam, nec primorum laborum stipendium extorquere poteris. Jampridem te hujus rei monueram: tamen verba mea nihil fecisti. Si tui infortunii fueris author, æquanimiter feras. Æquum est enim ut faber quas fecit compedes, ipse gestet. Vale.

EPISTOLÆ XXXVII.

Moris est mihi ubique locorum vixerim, eorum semper reminisci, quorum beneficio bonè literè, injuria temporum prius sepultæ, reviviscunt paulatim, & repullulant. Nec sanè mirum, nam mea quidem sententia non minoris (minoris autem, imò verò longè pluris) æstimandi sunt, qui linguam Latinam a morte vendicant, & pristinæ restituunt dignitati, quām qui civitatibus amplissimis jugum servitutis excutiunt, redditâ libertate. Sed est hominum genus, qui cum rudere magis quām loqui noverint probis eruditorum votis & conatibus renitantur: timéntque ne optimæ se propagent disciplinæ.

Quanti æ
stimandi
qui linguam
Latinam
propria re
stituunt
dignitati.

nécne, quod de nebulone sibi persuaserat vulgus. Sed, dii boni, quām nihil inveni quum accessi proximè. Vix orationem proferebat, in qua non tot essent barbarismi quot dictiones. Quum ego nugis illis aliquandiu fatigatus pertæduisse temperare mihi non potui, quin eum sua sede disturbarem; quod cum fecisset, parum absuit quin delusa nugis plebecula in me saxis irrueret: tot jam ille fumos vendiderat turbæ, tot beneficiis universum excantaverat theatrum. Quod quotiescumque memoria repero, non possum nostro seculo non irasci, cui non sit aliud in doctorum literis discriminem. Vale.

EPIST. XXXV.

Dlerumque mihi doluit quod conveniendi tui nulla sese offerret opportunitas. Eram enim nescio quæ tibi dicturus, in rem tuam magnoperè spectantia. Paucis abhinc diebus pater audivit, te voluptatibus irretitum usque adeò, & illaqueatus, ut jam virtutes omnes alpernatus fueris, ac æstimatoris nihili. Vale.

EPIST. XXXVI.

EST genus hominum, quorum utilitati dum consulitur, se præbere gravantur dociles, ita ut videantur habere minus cerebri, quām Cimex sanguinis. Nihil tibi blandiar, nec oleum (quod dicitur) in auriculam tibi instillabo: sed mihi videris unus, qui nec scelera sua vellicari, nec viscera sibi tangi volunt. Novissimè quum me consuleres, ad quem vitę scopum arcum intenderes, vetteram tibi, ne insectereris aulicos istos palpones qui pellace vulpe benigniores, & in ostio tantum formosi, aureos montes pollicentur, & à tertio usque jugere manus porrigunt, his tamen læpenumerò fucum faciat, à quibus amplissima suscepereunt munera. Nescio qua diluendi tui sceleris fiducia confilium meum nauci feceris: hoc ipsum tamen est tibi maximo

ximo malo futurum. Nescis quām austерum sit inculpatē vivere, ubi probitas & virtus exulant? in aula qui Arabicē olent, & in cūte sunt purpurati, intus ulceribus & lepra scatent. Postremò videturne à virtute alienum, in multam noctem pergræcati, in alea pernoctare, ergo alieno obrui, nihil non inhonestū audire? Et ne multa, nihil est non probrosū. Oportet in primis ab alterius iussu pendere. Religiosè & ad anxietatem usque observandum est, non tantū quid verbis jubeat dominus, aut imperet: sed quid nutu significet, aut digito crepet. Alienā vivendum quadra. Bullatis nugis aures sunt præbendæ: unicuique virtuti mittendum repudium. Nihil dicendum est, quod aures tyranni gravet. Si caleat, & studiandum est, si frigeat, tremendum: & plerumq; quum diuturnam servitutem serviveris, si in ipsius iram impingas, ob rem nihil, ob floccos, ob vitiosam nucem te relegabit, perinde ac vilissimum Canopi vernam, nec primorum laborum stipendium extorquere poteris. Jampridem te hujus rei monuera m: tamen verba mea nihil fecisti. Si tui infortunii fu-eris author, & equanimiter feras. Æquum est enim ut faber quas fecit compedes, ipse gestet. Vale.

EPIS. T. XXXVII.

Moris est mihi ubique locorum vixerim, eorum semper reminisci, quorum beneficio bonę literę, injuria temporum prius sepultę, reviviscunt paulatim, & repullulant. Nec sanè mirum, nam mea quidem sententia non minoris (minoris autem, imò verò longè pluris) æstimandi sunt, qui linguam Latinam a morte vendicant, & pristinę restituunt dignitati, quām qui civitatibus amplissimis jugum servitutis excutiunt, redditā libertate. Sed est hominum genus, qui cum rudere magis quām loqui noverint probis eruditorum votis & conatibus renitantur: timēntque ne optimæ se propagent disciplinæ.

Quanti et
timandi
qui linguam
Latinam
propriae re-
stituunt
dignitati.
disciplinæ.

plinæ. In quos si reclamat aliquis, Deus bone, qui
bus verborum tonitribus fulminabunt, quot plau-
stra convitiis onusta removent? Non tantum non
assurgent authoribus renascentis eloquentiæ: sed
facta velut conjuratione in eos certatim conser-
tumque dimicabunt; neque prius concutere paric-
tes theatrum, verbisq; obtundere desistent, quām
sui similes ad latrandum in laudabiles illos linguae
Latinæ candidatos, & redivivos eloquentiæ Camil-
los excitaverint. Diceres esse Gotthorum Vandu-
larumque reliquias, quæ in Romanam Rempubli-
cam arma parare, resarcire, suisque barbarismis ro-
gatum sermonem corrumpere velint. Quare autem
velint non video, nisi quòd fortè verentur, ut ne qui
suis nugis idioras prius eluserunt, & agrestibus im-
posuerunt ingenii, redeunte Minervæ principatu
ridiculi fiant, & ipsis etiam contemptibiles, quibus
priùs fuerant admirationi. Sed longè sua spe fallun-
tur. Nam si suscitandæ semper eloquentiæ animum
adjecerint eruditæ, tantumque operæ quantum jam
ceperunt, barbaris hujusmodi retrudendis colloca-
verint: non est mihi dubium quin pudore deterriti
hoc genus Gotthi, causa casuri, ac arena cessuri
sint, & ad extrellum sese in pedes daturi. Quòd si
suis inceptiis contenti viverent, neque cæteros ho-
minum eodem cuperent sordere luto, essent quidem
ridendi, non tamen tanto odio habendi. Verum
(quod omnium multò turpissimum) quam nullo
non verbo solœcissent, indignanter ferunt, non
omnes eadem infantia, iisdemque barbarismis ju-
venari & ineptiri. Et (quod magis rideas) sacras
literas eo esse fato arbitrantur, ut cum his stare ne-
queat regina rerum eloquentia; quasi Hieronymus,
Ambrosius, Lactantius, Athanasius, & alii plus sex-
centi barbarè semper sint locuti, aut eloquentiam
cum theologia non ita conjunxerint, ut nescias utri
duarum

Invehitur
in barbaros.

duarum magis debeas. **Quiescite, quiescite philo-**
sophastri, nostræ omnium aures vestris jam deliciis
calent. Magno vobis malo futurum est, nisi à sus-
cepto in literatas literas bello pedem retuleritis.
Nam ut numerosas Xerxis copias paucissimæ Græ-
corum turmæ pepulerunt: ita & pauculæ eruditio-
rum centuriæ infinitas vestræ gentis Vandalicæ
myriades nullo negotio, & victoria expugnabunt
incruenta. Ridiculum est quod publico exclamatris
theatro, renasci hæreses, Antichristos surgere, fidem
catholicam ruinam minari. Qui (malum) Religio-
nis hostes reviviscunt? hinc qui ex Græcis ad ver-
bum docent Latina? Quieta erat fides, quis eam
commovit? Vos plebeculam in re nihil concitat, ut
eruditis terrori sitis: monstra confingitis, quæ
nec fuerunt haec tenus, nec posthac sunt futura: ncq;
est quisquam, cui à satyris vestris seculo esse licet
quíq; loquacitatis vestræ retia possit declinare, quū
audiente veterum turba sermocinamini: seu vero
ad serendum ocyum sitis nati, & major quædam
maledicendi libertas vobis, quā cæteris mortalium
sit concessa. Quod si quisquam reluctari satagat, aut
eadem tragula vos referire, tantisper illatrabitis,
dum rudi vulgo persuaseritis, eum vel cervicem ma-
tris rupisse, vel in patrios minxisse cineres. Et (quod
pejus odi) neminem putatis dignum, qui vestra ve-
stiglia (si diis placet) lambat & osculetur? quasi ve-
rò legitimî sitis naturæ filii, nos spuriū tantum: aut si
aliquid in vobis doctrinæ, quod nemo quisquam
sperare audeat. Si eloquentiam creditis viliorem,
quām cui vacari debeat: respondebo; vos similes
esse procis Penelopes, qui cum dominam assequi
non possent, ad ancillas divertebant. Vos quoq; in-
firmitatis vestræ conscientia deterriti, quoniam ad
eloquentiam, ut ad solem noctux, caligatis, ad quæ-
stiones quas Fabius Ceratinas vocat, crocodilinósq;
diver-

divertitis syllogismos. Quos tametsi vestrū plerique inutiles fateantur, neminem tamen habendum in pretio putabis, qui futiles hoc genus nugas neciverit. Nunc (ne multis agam) si sapitis, veteris insolentiae cristas retundite. Secus non deerunt, qui tanti fastus pertæsi, acutas sibi sagittas esse, suis vulneribus sanguinem sequi, se domi urbinam habere, (ut vos machæram) doceant, testenturq; non esse defendendam glandem, reperto jam tritico. Vale.

EPIST. XXXVIII.

Ego quum rerum tuarum studiosus tuiq; longè amantissimus semper fuerim, nec ullum obsequiosi hominis officium tua in re prætermiserim, speravi, imò verò intrepidè mihi sæpenumerò pollicitus sum, te mei perpetuo fore memorem, ac si quando novercantis fortunæ Boreas mihi insultaret, eum te fore, qui in accepti beneficij hostimen-
tum primus adjutricem manum mihi porrigeres. Sed, dili boni, quām longè mea me fefellit opinio, dum te mei memorem expectavi, qui tui demem-
neris: dum inquam te rebus meis adjutorem spera-
vi, qui tuarum, plerisq; mirantibus, imò verò illu-
dentibus, nunquam satagas: quin omnia quæ mul-
to parentum sudore tibi parta sunt, avidè consumas,
& cum flagitiosis hominum corruptissimorum gre-
gibus universum patrimonium stultissimè profun-
das; & quod longè deterius, & ab humanitate ma-
gis alienum videtur, patris defuncti obliviscare, cu-
jus viventis labor tibi omnia peperit: qui te suavissimè
educavit, effusis charitatis habenis amavit, ti-
biq; omnia, quæ ad benè & beatè vivendum perti-
nebant, ubertim semper & ambabus suppeditavit
manibus. Cui jam capulo instanti, & (quod dici
solet) alterum pedem in cymba Charontis habenti,
fidem dederas, te annuis parentalibus, ac sacrificiis

Deo

Deo immolaturum. Quinetiam dum mortui cada-
ver, per sandapilarios efferretur, ejulabas, vocifera-
baris & ad ravim usque clamitabas, ita ut pro eo vi-
tam pacisci velle videreris. Nunc autem, ubi fides
viventi præstata? ubi simulata pietas cadaveri ex-
hibita? O ingratæ mentis juvenem! O perditissi-
mum adolescentem! Nihil sanè jam conqueror,
quod mei dememineris, quem parentis cepit obli-
vio. Jam quoniam in nequitia tua ita occoluisti, ut
lapidem magis, quam humanam videaris effigiem
indutus, pluribusc verbis hortari desistam. Vive ut
luber, egerisque ut volueris: profundas, perdas, pe-
reas, nihil ad me futurum. Sciveris tamen ex Pitta-
ci sapientis dicto, tales te habiturum liberos, qua-
lem erga parentes te præstiteris. Vale.

EPIST. XXXIX.

P Ollitoris literaturæ viri, multaq; lectione exer-
citi, qui de liberis educandis libros ediderunt,
benè & doctè mihi instituisse videntur, ut infanti-
bus adhuc vagientibus studiosæ adhiberentur nu-
trices, quæ eos cibis mollioribus, utpote lacticiniis
suaviter pascerent, ne si duriusculos ori tenero for-
tasse inculcassent, flaccidæ adhuc & bullæ fragilio-
res maxillæ, dentibus immunes non frangerent,
aut molliores pepone stomachi non decoquerunt.
Cautè siquidem observarunt, tenellum corpus vix
benè compactum, esculenti paulò asperioris non
esse capax. Hunc ritum, qui de erudiendis pueris
aliquid reposuere itidem observari voluerunt, ut vi-
delicet rudibus crudisque ingeniis, quæ sunt veluti
tabula rasa in qua nihil depictum est præficerentur
viri moribus non minus, quam doctrina conspicui:
qui nutricibus nihilo asperiores, ipsos primis litera-
rum eduliis, utpote minutulis elementis imbuerent,
atq; animum virtutibus perinde ac doctrina forma-
rent, excollerent: non ignorantes eos arduis oneri-
bus

bus non sufficere, quorum vires modicis etiam rebus succumberent: eos præterea majoribus disciplinis non esse idoneos, qui in ipso vestibulo deficerent. Cognitis demum elementis liminarib[us]q[ue] literis, grammatices rudimenta studuerunt his inculcanda, quod facilius orationem grammaticam, licet ornatu & cultu immunem, contexerent. Quod ubi facere jam probè scivissent, orationibus partim solutis, partim pedestribus, leporum & venustatis succo affatim delibutis, componendos voluerunt: ut imitatrixis instar simiae alienis inhæcerent vestigiis, quodq[ue] ab aliis factum inspicerent ipsi facere, aut saltē emulari a tergo & eminūs conarentur. Hoc uno motu arguimento, quum pridiè hujus dici audissem, Petroni charissime, te ad artis dialecticę studia remis velisque aspirare, non potui, ut utilitas tuæ semper studiosus, quin id desiderium literis conarer excuere; difficillimum factu suspicatus, te illius succo ehibere, qui aliarum artium parentis rivulos vix bene labellis primoribus degustaveris. Nec enim te latet, caduca & fragilia architectorum fore ædificia, quorum debile fundamentum extiterit. Agedum ergo, priusquam immaturis condicendas affectibus, sagaci examine perpendas, quid tibi sit utile: neq[ue] quicquam pares extruere, priusquam stabili fulcro illud solidaveris. Futurūmq[ue] dubio procul expecta, te à cunctis artibus longè exulaturum, si hanc à te floccifactam proscripteris, proscriptam floccifeceris. Cui enim, per Deos immortales, idoneus videberis disciplinæ, si hanc (Grammaticen dico) ignoreas? Quid ad stomachum tuum faciet rivus, cuius fons tibi odiosus fuerit? Eris Juris Civilis aut Canonici peritus, qui Latinarum dictionum sensus ignoraveris? Callebis physicas rationes, qui verborum etymologiam nescivestis? Extricabis difficiles sophismatum Mæandros, qui

*Grammati-
sam discere
permile.*

qui apertissima quæq; explanare nequiveris? Scrutaberis cœlestes & altissimas Astrologiæ, aut Theologiæ causas, qui quæ infima sunt & pedibus tuis vicina contemplari nesciveris? Degustabis arborum, herbarum, unguentorum ac radicum succos, cui odiosa fuerit primarum literarum delibatio? Aliorum morbos unguentis aut antidotis repelles, qui tuæ ignorantia re medium adhibere neglexeris? Declamabis in Senatu, aut ages in theatris, priusquam in schola didiceris? Aliisne persuadebis, qui quæ tibi prævides utilia suadere nequiveris? Perpende, velim, & in memoriam aliquantis per revocæ ex majorum annalibus, quæm frugifera, quæm jucunda sit artium humanitatis lectio, cuius amoenitas, lepos, sua vitas Italos (à quorum scatebris lin. *Italius græguæ Latinæ rorem priuū um constat emanasse*) ita *tissima arti* pelleixerit, ut parùm gravatè tulerint, cæteras omum humanae disciplinas à se rejici & eliminari: ut has obviis *niratis* leulnis amplecterentur, haruin odorem assiduis nari-*atio*. bus olfacerent, saporem lingua inexplebili degustarent, venustatem labellis arctissimè compactis deoscularentur. Quotusquisque enī Philosophus aut Sophistes in ipsis etiam Italiæ penetralibus comperitur? Quot illic Medicos, quot Astrologiæ peritos, quot Jurisconsultos invenies? Nullos sanè aut paucos: Contrà verò poëtarum non inibus civitatum compita ebulliunt. Rhetoribus ac declinatoribus vix theatra sufficiunt. Grammaticos non capiunt scholæ. Historicorum verbis passim locorum compita fulminant. Novus quotidiè Servius nodosos enodat. Novus assiduè Valla muscosos emungit: & (ut semel dicam quod sentio) laudanda videtur Italorum Latini sermonis parentum *Itali sermonstantia*: qui (quod has artes cæteris jucundiores *nis Latini* semper credidere) ab earum castris nunquam defecerint. Legimus oratorum principem proiectæ jam *xtatis,*

etatis, Tullium, Rhodiis præceptoribus sese reconquendum tradidisse: quin & easdem artes à priscis Regibus tantoperè excultas, ut liberos suos præceptorum ferulis ac flagris perinde ac infimæ sortis aut conditionis peregrinæ puerculos, submittu voluerint, ipsisq; institutores amplissimis plerunque muneribus cumulaverint. Sic Marcus Antonius Imperator Frontoni Philosopho, quem dicendi præceptorem habuerat, statuam erexit: sic Scipio Africanus Ennii statuam sepulchro suo imponi, sic Archelaus Euripidem sibi convivam adesse, sic Trajanus Romanum ingrediens Dionem Prusium curru suo donatum honorari, sic Ptolomæus Philopater templum Homeri dedicari voluerunt. Sic denique (ut à peregrina ad domesticam transeamus Historiam)

*Clotharrii
liberalitas
in filii sui
pædago-
gum.*

Clotharius Sadragosillum ludimagistrum, quod à Dagoberti filii sui pædagogus esset, Ducatu Aquitanico donavit. Hæc & alia permulta quæ adduci possunt testimonia (ut opinor) sufficiunt, quæ artes humanitatis attentiùs excolendas in animum (nisi lapideus fueris) inducant. Verbis meis igitur acquiescas velim quæ nihil tibi non utile, non frugiferum consulam. Id ubi feceris, meo in te amoris licet infinitus prope fuerit, plurimum incrementi adjetum periclitabere. Vale.

EPIST. XL.

REm à me tibi frugiferam, ne dum jacundam semper factum iri opinatus, si parentis instar quod ad animi cui cultum & morum honestatem pertineret, dietim tibi legendum, ac pro suavissimo delibandum cœlulentio proponerem: statui apud me brevissimis sæpenumerò codicillis (quoniam id etiam quotidiano penè convitio efflagitabas) quid tibi laudi, quid utilitati futurum, contra quid honori tuo fuliginem & tenebras inducturum sic, aperire: quo certius meæ in te benevolentiaz, licet tibi tuis unguis

unguiculis notioris, periculum adhuc facias. Fecisse autem operæ pretium videbor, si prius omnes in te vitorum favillas funditus extinxero, quām te ad virtutis studium inflammare studeam: si inquam, docti agricolæ instar, prius tribulos, lolium, cardu- os, & urticas radicibus extirpavero, quām purga- tissimum & purum tritici granum sulcis immittam. Inter cætera, quæ nomini tuo magnoperè officiunt, primas sibi vendicat ebrietas: quam ideo primum eliminandam censui, quòd ea rationis usum homi- nibus excutiat, vitius omnibus incrementum præ- stet, virtutibus ortum & nutrimentum impedit. Hinc cò facilius cani claustris tui corporis interdi- cere speravi, imò & mihi sum pollicitus, quòd non ignores vinolentiam tabificum multis venenum fu- INCOMMODA
istic. Quis enim nescit, florentissimis civitatibus & o- quanta ex
pulentissimis earundem incolis perniciosa & exi- vinolentia
talem fuisse? Quis nescit, Trojam multis antè tem- orientur.
poribus ineluctabilem, & Martis rabie indomabi-
lem, sepultis vino Phrygibus captam fuisse? Quis
ingentes Rutulorum copias à Niso & Euryalo præ-
ter vindictam jugulatas? Romam à Brenno Seno-
num duce, obrutis Baccho civibus, incendio datam?
Fuitne & contagiosa summis etiam Principibus hęc
temulentia? qua authore Antiochus magnus hyc-
me tota vino & Venere contrita profligatus, Olo-
fernes à Judith muliere interceptus, Polylphemus
ab Ulysse excœcatus, Deiphobus à Menelao in-
terfectus, Alexander ab Iola pincerata, veneno po-
tatus, Cynaras filiæ incestu contaminatus, Bona-
sus Imperator à Probo superatus, ac suo sibi laqueo
jugulatus: Athamas, Læarchi, Agave, Penthei, fi-
liorum sanguine pollutus: Anacreon acino uvæ
passæ suffocatus, Lacides Philosophus nimio hau-
stu obrutus, Cyaniopus à Cyane, Arantius à Me-
dullina, filiabus occisi occiduntur. Infinita propę

testimonia quæ inexhausto orationis stylo mihi suppeditantur, in mediuna evocarem, nisi hæc satis esse arbitrarer, quæ vel temulentiam omnem tibi adimerent, aut saltem aliqua ex parte refrigerent. Perpende, velim, & apud te sagacious paulò contemplare: quid inde veneni pullulet: quanta exhaletur mephitis: obruti vino sensus hominem gliribus somnolentiorē efficiunt, è gradu mentis dejiciunt, & rectam tollunt de cardine mentem. Resipisce igitur, & ab hoc exitiali veneno linguam revoces: aut si factu tibi videatur difficile, eo prorsus abstine, quod tamdiù tantoperè dilexeris, ne saltem scythisses, id est, scytharum morum initere, qui nectar vel meracissimum Acheloio poculo nunquam dilunnt: quin (ut scribebat Androchides Philosophus ad Alexandrum) memento cum vinum potas, sanguinem te bibirum: nam cicuta homini venenum est, cicutæ vinum: hoc est, considera, quanta vini vis sit ut veneni sit venenum. Vale. Datum ex ædibus nostris, pridiè Calendas Decembris.

EPIST. XL I.

FAcit tua in omneis vel ignotos comitas, ne dum in liberos humanitas, pater colendissime, ut quamvis præter hoc corpus, & quicquid in eo est, tanta semper abs te susceperimus obsequia, plura semper dietim appetere non erubescamus. Quintiam ita natura comparatum esse non ignoramus, ut (authore Virgilio) omnis in Ascaniochari stet cura parentis. Contra verò liberorum spes omnis in parentibus, veluti nautæ refugium in anchora constituta permaneat. Audaciores igitur paulò in his quæ utiliora nobis fore conspicimus, vel ob id unum facti sumus, quòd pictorē in excolendis morticiinis, imaginibus, simulachris fictilibus, sensu & anima, vacuis: non auro, non argento, non denique pretiosissimis parcere pigmentis conspiciamus. Validi-

Iidius igitur argumentum cum nobis visum sit, nec patrem in excolendis suis animatis imaginibus debere facultatibus parcere, intrepidè quoq; ad ingenii nostri, ne dum corporis, cultum pertinent, exposcimus, te nihil in his quæ ad ornatum nostrum spectant, pictore tenaciorem expectantes. Ne autem diutius te pendulum remoremur, lucidius quid verba hęc nostra velint aperiemus. Defecimus à primo præceptore, quem dum rusticaremur, mensæ tuæ convivam adhibuisti: nunc sub alio militamus, primæ itidem classis præfecto: qui discipulo, soluta partim orationis venustate, historiæ partim flosculis expolire satagens, Fabium Quintilianum & Cæsaris commentarios assumpsit, legendos: nec tamen ita assumpsit quin revocato calculo facile recantet, si alios ad stomachum tuum & palatum magis facientes eidem legendos injunxeris. Hos tamen præ cunctis elegit, quod Quintilianum, licet mendosum & maculis scatentem, ab omnibus laudari; Cæsarem ut historiæ domesticæ scriptorem, à paucis, imò nullis reprobari videat. Ne autem à majorum vestigiis aberrare, & (quod triviali fertur adagio) cornicum oculos configere, & sexagenarios de Cornicium ponte dejicere videretur, sex novissimos Æneidos orulos cor Virgilianæ libros explanandos & ad finem superis figere. arridentibus deducendos accepit: testatus Lucanum Silium, & Statium ut duriusculos, Mantuani carmen, ut paulò flaccidius, à plerisque non usque quaque probari: unum Maronem heroic carminis scriptorem, ab omnibus nullo reclamante laudari, amari, deosculari. Nunc igitur pater equissime perpendas, videatur ne utilius, horum authorum lectio: quam si probaveris, da operam, ut condiscipulis proficientibus oscitantes non pigritemur, pigri non oscitemus, sed novis actutum codicibus, ceteros omnes cursu & lectione prævertamus. Valc.

EPIST. XLII.

STomachum mihi aliquantis per meovit, ac bilem
excitavit multidica illa verborum tuorum licen-
tia: qua me ut merulentum & vino mācentem, &
(quod dicitur) ad ambas usque aurēs ingurgitatum
severius incessivisti: movissēsque acerbius paulò,
nisi indubitata fide mihi compertum esset, te non
morbo animi, ant livoris stimulo dictum id egisse,
quin potius ut me tibi jam pridem obnoxium, am-
pliori semper obsequio demerear. Ego sācē infici-
as neutquam icro, nec præter modum vinolentiae
deditum fuisse; ea tamen in re culpæ meæ veniam
eo facilius me exoraturum spero, quòd non ignores,
neminem tantæ esse probitatis hominem (fuerit li-
cet diis ipsis proximus) cuius vita aliquantulis viti-
orum tenebris non obnubiletur: Æneam sua com-
mendat pictas, dedecorat proditio. Alexandum
bellica virtus extollit, deprimit ebrietas. Salomo-
nis prudentiam quisque laudat, lasciviam nemo non
viciuprat. Neque tamen propterea licere mihi exi-
stimo, sceleratis aliorum vestigiis impune ut adhæ-
ream: verū id unum summopercè abs te oratum
vellem, ut convitiis aliquanto mitioribus me incre-
pares. Non sum pectoris adeò obtusi, ut verbis hu-
manis non mollescam. Cœterū quoniam me à
potu nimio multis & immodicis sermonibus deter-
ruisti: te deprecabundus postulo, ut prolixiore ora-
tionis stylo mihi adaperias & enarres, quid contra-
ria ebrierari & crapulæ temperantia utilitatis affe-
rat. Secùs haud facile mihi persuasero, fugiendam
esse prorsus vinolentiam: quam semper (absit ta-
men verbis tuis contraniti) non solùm jucundum,
sed & uiilem mortalibus existimavi: nec existima-
vi tantum, sed ex receptæ fidei authoribus, in omni
doctrina locum facilè principem obtinentibus, col-
legi. Ennius in primis, Horatij no testimonio suc-
cincere,

cinere, & calculum adjicere voles, mero dispumans; Ennius nisi ad carmen promptior exstitit: quin & Cratinus aſ. potus cerſerit, Nulla placere diu nec vivere carmina posse, mina ſcri- quæ ſcribuntur aquæ potoribus. Mnetheus quoque bere non vinum animæ & corpori robur addere reſtaſus eſt. ſolebat.

Quòd ſi horum teſtimonia, quòd profani fortaffe authores tibi videantur, ſūſque dēq; tuleris, & briſtianæ religionis cultorem Baptiſtam Mantuanum tibi adjiciam, qui Fauſtum paſtorem ita loquentem inducit.

Vina ſitim minuunt, animiq; doloribus obſtant.

Vina ut amicitias, vires ita corporis augent:

Funde iterum, potare ſemel, guſtare ſecundus

Colluit os poetus: Calefacta refrigerat ora

Tertius: arma ſic bellumq; indicere quartuſ

Aggreditur: quintus pugnat: victoria ſexti eſt:

Septimus (Oenophili ſenii eſt doctrina) triumphat.

Ne igitur laborem tuum hac in re mihi adhuc de- neges, quin ubi craftina fuſcrit hora, epiftolam ad me remittas, qua lucidiuſ omnia verbiſ complecta- re. Coeterū pridiē hujus diei ad aures meas per- venit, te libriſ affluere compluſculiſ, quoſ ut mini- mè tibi idoneoſ nunquam revolvaſ: ſed in ſcrinijſ putrefiſcere, cum blattiſ ac tineiſ rixari permittaſ: hoſ velim propere ad me curareſ deferendos, ne non ſit, quo corporiſ & ingeñii mei vires exerceam. Valc.

EPIST. XLIII.

VIx ſatis (ut opinor) verbiſ exprimi poſſet, in quam profuſam ac vehementem riſum nre vel invitum traxerat noviſſima, quam ad me dediſti e- piſtola, notiſſimum equidem tuæ cœcitatit argu- mentum præferens, longeque notiuſ exhibitura, ſi ita ſemper cœcutire, hallucinari, ac defiſcere, ut occipiſti, pergas. Ego verbiſ quam fieri poſuit hu- maniſ ſatis, ut opinabar, ſtudueram te à viſolentia

cæterisque permultis id genus flagitiis deterrere : quòd certò scirem, nullum ad virtutes, non eradicatis à stirpe viatorum fomentis aditum mortalibus patere : mihiq; adeò præter scrupulum policebar, te in meam sententiam non pedibus modò sed manibus quoque ac toto corpore descensurum. Verum quis me oleum & operam perdidisse non fatebitur ? dum te ab his quæ perniciosa fore tibi conjiciebam, divertere studui, ad ea quæ profutura opinabar, hor-tatus sum : cui verbis meis, ut aliquanto asperioribus, ac consilio importuno, parum fuit non acquic-visse, nisi & reprobanda quorundam Epicureorum testimonia ad violentiæ tuæ & erroris fulcimen-tum adduceret : quasi verò delicti causam expur-get erroris alieni testimonium, cæcisque visum re-stituat alienæ cæcitatis probatio. Sed Christianæ Religionis cultor, Mantuanus violentiam probavit, qui septimum etiam haustum non deneget. Perpende velim prius, quām quicquam crudum, & impræmeditatum evomas, quemnam pastorem his verbis inanibus effutientem induxit ; nōnne quæso ut idiotam & consilii prorsus immunem? quod sciverit, quæ à rusticis nihil præter aratriū redolentibus efferuntur, à sapientibus non pluris quām ventris crepitum æstimari. Videberis igitur agresti plus quam ingenio natus, si rusticī perindè ac gra-vissimi Caronis, frontis rugosæ viri probaveris di-cutum : eò quod ad nequitiam ampliorem (quod dici solet) fenestram tibi patefeceris. Quoniam autem efflagitas, ut amplioribus verbis tibi aperi-am, quid contraria cræpulæ, & corporum voluptati-bus, temperantia utilitatis aut laudis afferat. No-rius id (ut opinor) tibifuerit, si prius apud te medi-teris, quid infamiæ, quid probri, quid ignaviæ affe-rant turpissimæ ac mellitæ voluptates : quas (ut ait Cicero) qui sequitur, nomine tantum homo, re-autem

autem bellua dicendus est, cūjus sit proprium compori inservire & his solum voluptatibus quas tum ē pastu, tum ē ventris quærit rebus. Turpissimum enim est genus hominum illorum, qui in ventrem projecti ac libidinem, veluti sues cœno voluntur. Nihil est ergo quod ignores, hominem tantis laudibus ob temperantiam efferendum, quanto probro ob voluptates illas, quibus semper pœnitentia subsequitur comes, deprimendum esse conspicis. Itemperantiam (nisi cornea fibra, aut jecur adamantium, roburque & æs triplex circa pectus fuerit) ut laudabilem probabis, si diligenter observes, quantam plerisque mortalium celebritatem, aut, ut verius loquar, immortalitatem pepererit. Non ignoras communī omnium suffragio perpetuō laudibus efferri Massinissam regem Numidarum, quod centesimum suæ ætatis annum agens, semel tantum in meridie cibum sumpserit: ut milites suos ad tempore ratiā suo induceret exemplo, Romanorum historiis Curium cœlo tenus efferri conspicis, quod holusculis contentus viveret. Lycurgus nonne regem ubique gentium nominari, quod abstemius viviterit? Alios item propè infinitos per ora hominum volitare, quod sibi hac peste interdixerunt? Cogant te igitur ad resipiscendum virtutis præmia, aut à flagitio deterrent scelerum opprobria. Non me præterit difficile admodum esse, contemnere voluptatem jam nobis insitam, & quæ affectuum nostrorum semper sequatur comes. Possunt tamen sensim vitiorum fomenta extingui quæ momento vino extirpari nequeunt. Sed de his hactenus. Expetiveras nuper, ut libros, quos in scrinio putrefactantes cum blattis tineisque rixari permittebam, ad te curarem perferendos. Curavi: quod etiam, licet ab ostentatione procul positos, utiles tamen tibi fore suspicabar. Ego ubi majorem paulo studiis meis

meis quietem impetravero, ad te majora dare con-
silio. Hos tu iterum boni consulas. Vale.

EPIS T. XLIV.

ASSIDUIS (ut accepi) lachrymulis faciem hume-
ras, curis edacibus animum corrodis, verberi-
bus crebris corpusculum diverberas, unguibus insa-
uis faciem deformas, quod natum eximio litera-
rum amore flagrantem, (cujus prima ætas iter ad
ingenii lumen manifestum ostendebat) fatali jacu-
lo percussum amiseris. Quod sanè audire, ne dum
perpeti, difficile admodum mihi visum est: pa-
rvaque abfuit (ita me stimulabat novi doloris ra-
bies) quin interdum vulneribus inhonestis me mor-
dicus mutilaverim: idque (ut opinor) fecisse, ni
muliebrem quandam ejulationem olim parentum
& aonicorum obsequiis interdictam, lege cautam
fuisse, me monuisset Cicero. Ad id meurgebat in-
doles pueri eximia, mores probatissimi, & ingenuus
pudor. Verùm quum apud me sagaciùs paulò con-
Stultum est sideravi, stultum esse (ex Senecæ dicto) id timere,
timere quod vitari nequeat, lachrymis temperavi: quod
vitari ne-
queat. ut facias, monitum te velim. Nostri certius, quam
ut moneri debeas, mortales omnes, et si serius mo-
rituros, tamen Parcarum ordo stat immobilis; fa-
tum ineluctabile, immutabilis rerum dispositio:
Surdas esse mortis aures, saxeum pectus, inevitabi-
le telum conspicis. Nihil est ergo quod te diutius a-
nimi excrucies, nihil quod vehementius indoleas,
nihil quod amplius Deos & astra voces crudelia.
Esset hercle quod meritò posses conqueri, si initius
cum ceteris mortalium, quām cum nato tuo factum
conspiceres. Esset quod justè mortem ut injustam
accusares. Verùm (ut ait Tragicus) est omnibus
æqua, non superbificis regum divitiis magis quām
lacero mendicorum panno flectitur, nec frequentius
casas & tuguria, quām turres & castra ingreditur,

& expugnat: nec magis Iro quām Cræso, Curio quām Augustis præstítit inimicam. Non hanc fucatissimis declamationibus oratores, suavidicis carminibus poëtæ, promiscuis pharmacis aut unguentis medici myropolæ, teretibus lanceis equites, pennatis missilibus strictissimæ mucronibus pedites, gemmatissimis coronis imperatores, non deniq; cuncti mortales rebus ullis mortem effugiunt, aut terrent: neque sanè honestius aut sublimius Regi, quām pastori domicilium præparat.

*Quantum quisque sui metitur corporis umbra
Impendens terre: majorem non parat urnam
Principibus, quam pauperibus rudibusq; bubulcis.*

Quin & urbes fortissimis munitas propugnaculis, templa variis extructa marmoribus, aulas Attalicis decoratas tapetibus funditus demolitur, evertit, dissipat. Quum nihil igitur intactum relinquat cui suæ accrbitatis virus non propinet, quod non fodiceret telo: suorem moderare, bilem cohibe. Erat (fateor) quem luges facil natus Minerva multaq; jam lectione exercitatus: ita ut prosperè cum Latinis actum esset literis, si supervixisset. Quum tamen fatalis necessitas ita exigat, ut unumquemque alio migrare expediat: ejus transitum vultu sereno ac minime supercilioso perferre debes: quinetiam fœlicem illum censere, quod non repentina (ut plerique à Plinio enumerati) obitu decesserit: sed diluta ac expurgata longo examine conscientia: quanquam nihil (ut conjicio) severa dignum scutica, brevibuscque Gyaris & umbrarum carcere dignū perpetraverit. Quod si tantus animi tui dolor nullis verborum aggeribus queat mansuescere, alienæ saltē constantiae exempla te moveant. Anaxagoræ in primis, qui audita filii morte, nihil sibi novum

vum nunciari asseruit: quod ex se natum mortalem sciret. Pericles iteai, qui duobas filiis intra quatriduum spoliatus, iisdem diebus vultu non magis moto, quam si fuisse dura silex, aut Marpesia cautè & concionatus est. Æmilii Pauli & Xenophōtis postremò quorum huic sacrificium agenti quum nunciatum esset, alterum ex filiis natu majorem in acie cecidisse, coronam tantum depositit percunctatis demùm quonam modo cecidisset: ut audivit fortissimè pugnantem interiisse, depositam capit coronam reposuit, numina testatus, se ampliorē ex filii virtute voluptatem, quam ex morte amaritudinem sentire. Ille, dum quarto ante triumphum suum Macedonicum die alterum filiorum amisisset, alte um demùm tertio post triumphum, jacturam illam æquo animo tulit. Id erat quod te monitum volebam, & à te precariò factum expetebam. Vale.

EPIS T. XLV.

SÆpè & multum apud me dubitavi, liceret néene ad eos velut ad anchoram & asylum semper in adversis confugere, quorum suppediti & patrocinio jam plerumque fuerimus adjuti: atque èd magis, quod beneficium qui dare nescit, (inquit Seneca) injustè petit; sitque ingratae, & minimè generosæ mentis, accipere semper, largiri nunquam. Fecit ea res, ut novo emergente scrupulo, qui male me habet, consilii tui suppeditias adhuc emendicare diutius & cunctanter erubuerim: quum jam tuæ beneficia in me tanta extiterint, ut si vitam protuam unius dignitate profunderem, vix partem minimam videerer affecius. Quum tamen monuit me Tullius, grati esse animi, & multum velle debere, cui jam plurimum debeas: tanti tamque prudentis viri dicto audacior paulò factus, timorem exui: neque adhuc turpe existimavi, ad te veluti Mæcænem

tem beneficium recurrere: qui si meritis tuis respondere, aut gratiam referre nequeam, agere saltem non desistam: eosque imitabor mendicos, qui quum acceptæ stipis mutuum referre nequeunt, benevolæ verborum actione rependunt. Is autem scrupulus, qui me mordicitus vulnerat, nocturnum somnum mihi adimit, severam faciem mihi exasperat, inéque prope dixerim de gradu dcjicit, talis est. Insurgit in me rabiosæ loquacitatis, & contagiosæ virulentiæ clamoris quispiam detractor, ac pestifer libitina, satyricis armatus aculeis telâque vipero sanguine tincta gerens. Quem nec verbis à me lœsum, nec injuria affectum (testes verborum mecum Deos invoco) putaverim, sed (quod nunquam sibi persuasit) plerunque miris extulerim præconiis, meisque rebus ac modica supellectile, quantulaunque fuerit, si eguisset, uti voluerim: is tamen, ut norunt omnes passim locorum, canina utens facundia, nomini meo illudet, genuino dente me mordicat, indebile stigma mihi inurit. Hunc dices quotidiè totum perlegere Archilocum. Quod sanè perpeti difficilius ac molestum magis videtur, quum qua me accusavit culpa ipse vacem, simque eorum, quæ mihi impingit, minimè conscientius. Si ulla verborum petulantia à me præter hanc suisset irritatus, immerito sanè viderer conqueri. Qui paterer telis vulnera facta meis. Quum præsertim Lacedæmonius Chilo præceperit: Proximo non maledicas, si non vis malè audire. Verum (repertere cogit doloris rabies) nunquam usquam à me factum dictum ve existimo, quare ita in me stomachari, succensere, invichi, ac sævire debeat. Id tolerandum nécne fuerit non latis scio. Tolerarem nisi tacendo culpam præstare viderer, nisi etiam ab hoc me diverteret Publji minographi poëtæ verbum, scribentis, Veteri ferendo injuriam, invitas novam. Te igitur plus quam

TEXTORIS

42

quam dici queat, oratum velim, ut ubi primum negotiis, quibus nunc distractus es, quietem impetraveris, aliquam consilii tui scintillam mihi porregas, quodque imponitar oneris, sponte suscipias: simul ut pleniore obsequio me tui amantissimum demeraris, simul ne id suffragii mihi denegans, sis delicti mei (quod alioqui fortasse perpetrarem) author conscientius. Vale. Valetudinem tuam cura diligenter, & me semper ama, ut semper fecisti. Datum ex aedibus nostris, quar. Non. Januarii.

EPIST. XLVI.

Sæpè & multum dubitasse te asseris, esse necne, si quando sinister scrupulus animum tuum pressus vulneraret, ad me velut anchoram præsidii causi configiturus. Miror sane unde perplexa ista studatio, & anxietas tibi primum irrepserit, qui amicitiae jure omnia tibi polliceri debuisses, quæ a corporis, aut ingenii mei vires non exuperant. Esse quòd cunctantius paulò hæsitares, si ulla in re, quam amicum postulaveris, aut te repulsa in apud me passum testereris, aut si in præstanto vulneribus tuis inedicamine, tardiusculum me aliquando amicum præstissem. Verum (nisi fallor) cum me semper probasti, qui (ut Periclis verbum mihi vendicem) paratus sum me rebus tuis accommodare, sed usque ad aras: quique conservandi tui causa de via declinare cum Chilone non dubitarim. Dignissimum enim hoc mutuae inter nos charitatis pignore te semper judicavi. Hæsitare igitur quiescas moneo tibi que persuadeas, me (ut cum Terentio loquar pedibus manib[us]que omnia semper facturum, quibus rebus tuis consulam. Quod autem scribis, malignum quendam ac rabiosæ loquacitatis Zoilum in contagiosæ virulentæ dictim quicquam ubivis locorum evomere: quem nec verbis à te læsum, nec injuria affectum putas: vis quid in ea re utile factum sentiam.

sentiam, tibi adaperiam, Socraticæ patientiæ tibi loricae assumas, frontem baccare cingas, inconcuso vultu omnia perpetere, patere & abstine, cùjusque verba non pluris quā satori ventris crepitus facias. Non ignoro, ideo durius bilem tibi ac stomachum monuisse quòd quorum te insimulat minimè sis conscius. In hoc hercle notius argumentum fuerit tuæ sapientiæ, si ubi clamosa comminatione, verbisque jurgosis ita oblatrat, ita con-natur, clinguem Siryphi ranam te præstiteris. *In Serypbo-*
Quid enim huic homini bombilio litem dissuadeas? no insula
Quid serpentinas linguæ venenum excludere sat- *rene multæ*
gas? Patere, patere, ac priusquam tenetè quic- *sunt.*
quam cructes, Tiberii Cæsaris modestiam in me-
memoriam revoces, qui (ut testatur ille) post convi-
tia, malosque rumores, ac famosa de se ac suis car-
mina, firmus & patiens, dicere satis habuit: In ci-
vitate libera, liberas esse linguas oportere. Ad id te
omnia Philosophorum apophthegmata ac sententias
*invitant: Cleobuli imprimis, cum cavillantibus *Cleobuli**
non esse insanendum præcipientis. Quid, Quæso sententia.
*te lucri consecuturum speras, si cum jurgioso liti- *Adversus**
ges, & (quod fertur) in puteo cum cane pugnes? improbos
Nihil sanè male dicit, qui bene dicere non novit: non est veli-
*Ejus igitur verba Zephyris committas. Clamer, ob- *tandum.**
strepas, creper, increpet, nihil est quod tibi dari que-
at vitio, si pertuleris. Vale.

EP I S T. X L V I I.

Magni (ut video) verba mea æstimasti, magis
 consilia fecisti hominum stultissime: qui quod
 tibi perniciosum semper fore prædicavi, excæcatus,
 stultitiae tenebris involutus perpetraveris. Parum
 tibi visum fuerat, juventutem innumeris propè fla-
 gitiiis contaminare, nisi & summam tuis miseriis im-
 positurus, uxorem duceres: quasi verò odiosa tibi
 fuerit libertas, infantium clamor jucundus, quasi
 multorum

multorum curam appetas, qui tui tantum vix curiosus esse poteras. Quid dicet homo antiqua virtute ac fide pater tuus, si resciverit, qui jam sacris mysteriis & cultui divino ab incunabilis te devoverat? Testor Deum atque hominum fidem, ad insaniam redigetur, vix erit sui compos, ita ardebit iracundia. Et cui dubium potest esse, quin sicubi locorum te repererit, quingentos protinus tibi infringat colaphos, aut cerebrum tibi diminuat, aut te verberibus cæsum in pristinum dedit? Quibus autem verbis ambire furentem conabor? Quæ prima exordia sumam? Quo affatu lenire studebo? Vociferabitur, scio, & me erroris tui conscius protinus exclamabit, arguet, detestabitur. Quum enim interdum apud me juventutis tuæ jugum libidinem prodigiari que biliosus increparerat, atque adeò execratur, ut penè in capillos tuos vellet involare: apud eum te semper excusatum habui, dixique juvenile id esse vitium, ac primævis omnibus communc, quod crescentibus annis facilè extirparetur: promisque perditos illos mores me tibi facilè excussurum. Dii boni, quid inquam dicet? Utri nostrūm gravius excandescet? Utri durius convicium evomet? Utrumque sanè (ut opinor) pari cultro dignum putans, furiis devovebit. Misericordia me, quid agam? Hoc sine etiam hominum perditissime fecisse debueras, quin prius amicorum cuiquam verba faceres: mihi saltem, qui te semper pari loco habui, quo & parentem: cui nihil unquam tam arcam intus latuit, quod tibi adaperire dubitaverim? Quid est quod in erroris tui fulcimentum adducas? Quod huic malo remedium invenies? Quid quum te arguet, referes? Si prius quam quicquam mollieris, amicorum neminem consiliis tuis adhibere voluisti, cautius saltem præmeditari debuisses, quid onoris subibas, cui jugo cervicem inclinabas: jugo dice

dico, quod cùm vel cornibus excutere placeat, non
liceat. Id auribus tuis inculcatum si profundius vol-
vas, ademptam tibi libertatem compries. Teso *Multis sunt*
lum tui curiosum prius esse oportebat: Uxor obnoxii cu-
posthac, & liberorum cura erit habenda. In diem ris quibus
antehac vivebas: incepto vix prandiculo matuti. nupserine
no, cœnæ sequentis anxium te esse nunc expedit. mulieres.
Porrectis (quod dicitur) pedibus, & in utramque Horatius.
prius aurem dormiebas, nocturnum somnum tibi
posthac auferat domesticâ necessitas. O hominem
inconsultum, ô tribus Anticyris caput insanabile!
Erit, polliceor, tempus in quo stultitiae tuæ pœni-
tentia ductus, & unguibus faciem tibi deformans, &
matrem cum te pepererit, abortivum malles pepe-
risse. Quid quæso, si amicorum verba nequivi-
runt, suis aureis sententiis Philosophi ab hoc non
deterruere? Quid primum omnium tibi non suc-
currit Alexandrides, qui dicebat, Diem nuptiarum,
omnium malorum initium. Nam aiebat, Si pauper
divitem duxeris dominam, non uxorem acceperis:
Si pauperem, onus vitæ ferre non poteris, quum
pro uno duo sis nutriturus: Si turpem, dolebis: Si
pulchram, habebis communem. Quid, inquam,
Hyponactes & Cheremon non diverterentur? quo-
rum ille duos dixit uxoris dies dulcissimes: Nup- *uxoris dies*
tiarum videlicet & mortis: Hic satius uxorem ef- *duo dulcis-*
ferre quam ducere. Cæterum quoniam veteri fer- *simi.*
tur proverbio, scò Phryges sapere, tuo nunc in-
fortunio sapias: & quam in te cudisti fabam perpe-
terc. Quod tibi propinasti venenum, bibe. Vale.

E P I S T . X L V I I I .

Quid cause est, quòd novissimis tuis literis tan-
topcre mihi succenseas, in me tam graviter
exclames, tam acriter inveharis, tam furiosè sœvi-
as? Sùmne incendiarius, pirata, sacrilegus, ho-
mida? Nihil herculè (ut suspicor) peccavi, nihil

commerui, nihil denique tanto dignum convicio
 perpetravi. At uxorem (dicas) parentibus, qui
 jam sacris mysteriis ab incunabulis me devoverant,
 ignorantibus, aut annuitis potius, duxi. Quidni
 duxerim? Quis à protogamia hominem diverte-
 re, quum nec humanis, nec divinis legibus cautum
 ac veritum suisse unquam reperiatur? Tu sicubi,
 legum, locorum, gentium, authorumque eminen-
 tissimorum, contrà factum probaveris, dignissimus
 censeri velim, eujus in exitium & mortem non una
 paretur simia, non serpens unus, non culeus unus:
 sed quidquid ab ingeniosis ad hominum tormenta
 & miseras tyrannis unquam repertum est. Vis me
 senio tenus (quæ misera est lassitudo) solitarium ac
 cœlibem consenescere? Vis brevissimam hanc vi-
 tam instar lachrymosi turturis præterire? Frustrè
 igitur moneret Tragicus, læti ut viveremus dum
 fata finunt, quum præsertim properet cursu vita ci-
 tato, volucrique die tota præcipitis decidat anni.
 At veterum quidem Philosophorum multos & ca-
 stè vivendum præcipisse, & ut præceperunt, di-
 xisse, facile concesserim. Non est tamen dissimu-
 landum, verè sapientes non tantum nuptias com-
 mendasse, sed ad eas quoque accessisse. Summi
 enim philosophi, Pythagoras, Socrates, Crates e-
 tiam, qui sine supellectile fuit, uxores duxerunt; vol-
 cisque cohabitavere: neque philosophiæ impedi-
 mento putaverunt. Quid enim (ut arguebant) rem
 magis officium philosophi, quā secundūm natu- cl n
 ram vivere? Quid autem magis secundūm natu- cui
 ram vivere, quā uxorem ducere? Tute ipse no- sum
 sti, animal plenum rationis (quem hominem di- rem
 cunt) sociale esse, atque ex philosophorum testi- lico
 nionio societatis illius principium esse conjugium, fin
 sine quo neque civitas confisteret, neque domus diffi-
 perfecta esse potest. Illud enim vinculum (quæ ju-
 cunda

cunda est arimi requies) utriusque curas adimit, in utroque amicitiam constat, ac si quod acerbitatis virus in altero enascatur, partem alter ebibit. Non sum æstatum adeò imprudens, ut cui vel rejectis statim crepundiis, id licere contenderim: ubi tamen ætas firmius aliquantò maturuerit, non video quare id commodè fieri non possit, aut si possit, debeat, aut si debeat, cur mihi quoque non licet, cùm necessarium videatur matrimonium, ex tripli Lacedæmoniorum lege: Quarum prima, Qui uxorem non duceret: secunda, Qui tardius: tertia, Qui non benè, damnabatur. Apud Romanos quoque Valerius Maximus, & Julius Brutus Bubulcus censores bona cōrum qui ad senectutem *Bona eorum* cœlibes p̄venerant, fisco adjudicasse creduntur. qui ad senectutem Sed qui deformem (inquis) duxerit, molestam ferat: Autem certet: Qui divitem, non uxorem sed dominam ac libes p̄verberit: qui pulchram, tenebit communem. Duxerant fisco xi ego uxorem forma liberali & vultu adeò modo. adjudicavimus ut nihil supra: neque enim (spero) communis banuit. erit quæ nullum adulterio capitalius esse flagitium sibi unquam persuasit, sed eos, qui aliquid perpetrassent, Perilli tauri, & Busiridis ara dignissimos semper asseruit. Quid, quæso, melius faciem eo, quo qui laborum partem sustinet, partem voluptatis & lætitiae mecum cibiberet, reperire? Faciam enim aliquid oportet: sacris me addictem mysteriis, qui id utile fore ut crederem, adduci: ci nūquām potui? Solus belluae instar viverem, atu: cui solitaria vita nihil unquam magis odiosum vi- e no: sum est? Fornicarer, aut adulteriis me contaminam di: rem, cui aliter concupiscentiae præter scelus parere testi: liecat? Fornicatione & adulterio abstinerem, cui gium stimulo carnis reluctari, impossibile magis quam omni: difficile existit? Quum igitur secus fieri nequit ux: ju: perit, quiescas porro monco, ac desistas mihi velut cunda

NOTE

This volume is bound in
tight binding and
effort has been made
to reduce the centres,
result in a

academic
microforms

has a very
and while every
made to repro-
s. force would
damage
epemíc
ns

commerui, nihil denique tanto dignum convicio
 perpetravi. At uxorem (dicas) parentibus, qui
 jam sacris mysteriis ab incunabulis me devoverant,
 ignorantibus, aut annuitis potius, duxi. **Quidnī**
duxerim? **Quis** à protogamia hominem diverte-
 re, quum nec humanis, nec divinis legibus cautum
 ac vetitum suisse unquam reperiatur? Tu sicubi,
 legum, locorum, gentium, autorūmve eminen-
 tissimorum, contrā factum probaveris, dignissimus
 censi velim, eujus in exitium & mortem non una
 paretur sitia, non serpens unus, non culcus unus:
 sed quidquid ab ingeniosis ad hominum tormenta
 & miserias tyrannis unquam repertum est. Vis me
 senio tenuis (quæ misera est lassitudo) solitarium ac
 cœlibem consenserescere? Vis brevissimam hanc vi-
 tam instar lachrymosi turturis præterire? Frustrā
 igitur moneret Tragicus, læti ut viveremus dum
 fata finunt, quum præsertim properet cursu vita ci-
 tato, volucrīque die tota præcipitis decidat anni.
 At veterum quidem Philosophorum multos & ca-
 stè vivendū præcipisse, & ut præceperunt, di-
 xisse, facile concesserim. Non est tamen dissimu-
 landum, verè sapientes non tantum nuptias com-
 mendasse, sed ad eas quoque accessisse. Summi
 enim philosophi, Pythagoras, Socrates, Crates e-
 tiam, qui sinc supellectile fuit, uxores duxerunt;
 eisque cohabitavere: neque philosophiæ impedi-
 mento putaverunt. **Quid** enim (ut arguebant) rem n-
 magis officium philosophi, quā secundūm natu- ci nu-
 ram vivere? Quid autem magis secundūm natu- cui so-
 ram vivere, quā uxorem ducere? Tute ipse no- sum e-
 sti, animal plenum rationis (quem hominem di- rem,
 cunt) sociale esse, atque ex philosophorum testi- liecau-
 nionio societatis illius principium esse conjugium, sumu-
 sine quo neque civitas confisteret, neque domus diffici-
 perfecta esse potest. Illud enim vinculum (quæ iuterit,
 cunda

cunda est arimi requies) utriusque curas adimit, in utroque amicitiam constat, ac si quod acerbatis virus in altero enascatur, partem alter ebibit. Non sum æratum adeò imprudens, ut cui vel rejectis statim crepundiis, id licere contendem: ubi ramen ætas firmius aliquantò maturuerit, non video quare id commode fieri non possit, aut si possit, debeat, aut si debeat, cur mihi quoque non liceat, cùm necessarium videatur matrimonium, ex tripli Lacedæmoniorum lege: Quarum prima, Qui uxorem non duceret: secunda, Qui tardius: tertia, Qui non bene, damnabatur. Apud Romanos quoque Valerius Maximus, & Julius Brutus Bubulcus censores bona cōrum qui ad senectutem *Bona eorum* cœlibes pervenerant, fisco adjudicasse creduntur, qui ad senectutem cœlibes perverteret: Qui divitem, non uxorem sed dominam accepit: qui pulchram, tenebit communem. Divergunt fisco ego uxorem forma liberali & vultu adeò modo. adjudicato ut nihil supra: neque enim (spero) communis baniuntur. erit quæ nullum adulterio capitalius esse flagitium sibi unquam persuasit, sed eos, qui aliquid perpetrassent, Perilli tatro, & Busiridis ara dignissimos semper asseruit. Quid, quæso, melius facerem eo, quo qui laborum partem sustinet, partem voluptatis & lætitiae mecum cibiberet, reperire? Faciam enim aliquid oportet: sacris me addictem mysteriis, qui id utile fore ut crederem, adduci nūquā potui? Solus belluae instar viverem, cui solitaria vita nihil unquam magis odiosum vi- no sum est? Fornicarer, aut adulteriis me contaminare, cui aliter concupiscentiae præter scelus parere possit? Fornicatione & adulterio abstinerem, cui stimulo carnis reluctari, impossibile magis quam multum difficile existit? Quum igitur secus fieri neque juverit, quiescas porro monco, ac desistas mihi velut

ignominiosum aliquid connubium objicere. Egeo
tua & parentum opera, quam si facti hujus pertæsi
mihi denegaveritis: solus rerum mearum utcun-
que potero satagam, quando etiam id efficere,
mea proprius quam aliorum interest. Quid si affi-
duis corporis mei sudor minor fuerit, quam ut no-
strum utrique victum conferre valcat: certum est
domesticatim potius manu ad stipem porrigerere,
quam inedia misere consumi. Vale, habes animi
nuncia verba mei. Datum ex meo & sponsæ tugu-
rio. Calen. Martii,

EPIST. XLIX.

Hominum barbaris & incultis moribus prædi-
torum compluscula belluinæ propè feritatis
exempla historiarum passim reperire est. Nec us
quam tamen annalium legisse aut vidisse tam lapi-
deæ cervicis, tam agresti natum ingenio quen-
quam memini, quem pepone molliorem, & olei
tranquilliorem non redderent meæ vitia tua dete-
stantes inclamationes, quæ te cordicitus non solùm
non pepugere, sed ne in cute quidem titillarunt.
Quod me animi suspensum ita reddidit, ut quoties-
cunque rei hujus in mentem venit, (venit autem
per singulas horarum minutas) mihi vix ipse tem-
perarem, quin vitæ longioris pertæsus, novum ali-
quod & inauditum mortis genus misero mihi com-
miniscar, quo possim invisam quamprimum ab-
rumpere lucem. Fecissimque jampridem, nisi fer-
reum hunc animi tui rigorem humanissimi verbi
sensim excuti posse mihi persuasissem. Quis enim
perferat probris alienis se infamem fieri? At puc-
rorum flagitia sæpenumerò parentibus impingua-
tur: quod hanc peccandi occasionem, mollémque
educationem (quæ omnes corporis & animi nervos
frangit)

frangit) liberius illis videatur indulſiſſe. Videbor
igitur mea ſocordia, aut formanda tui negligentia,
ad nequitiam fenestrā tibi patefeciſſe : atque
cū nihil aliud perpetravero, quām quōd talem
genuerim, magnam tamen recipublicæ injuriam vi-
debor intulifſe : quaſi verò omnem operam, cu-
ram, industriam, diligentiam denique omnem ut
te quām optimis formarem institutis, non adhibue-
rim. Quando enim, quaſo, rerum tuarum negli-
gens viſus ſum ? Quando tardus aut fugiens labo-
ris ejus, preſertim quem tibi uſui fore credidi ? nón-
ne à puerō parvulum eduxi ? nónne pecuniarum,
aliarūmque rerum tibi utilium affatim ſemper mi-
nistravi ? nónne ſub præceptoribus Latinas literas
haud incuriosè doctis, quos intra privatos párieres
non modico retinui ſtipendio, erudiendum curavi ?
Abundè lignorum, ſi quando vehemens eſſet frigo-
rum intemperies, præbui : mundius cæteris fratri-
bus vefivi. Sperabam itaque his in te meritis, te
quoque terrarum miſiſſem iturum, nihil corum,
quaꝝ præcipiſſem, morofa cervice detrectaturum,
ſed pedibus manibꝫque in meam ſententiam de-
ſcensurum. Neque tamen te pudet hominum tur-
piſſime ea facere, quaꝝ & me ad insaniam redactu-
ra, & te (ne dubitaveris) aliquando ad furcas &
ſcalas gemonias ductura ſint. Nam ſi lufidius aliqua
ex his, quaꝝ infinita ſunt, verbis complecti liceat,
quaenam ſcelerum ſpecies reperi queat, qua te
non inquinaveris ? Quis in tota Gallia ſicarius,
quis ganco, quis adulter, quis parricida, quis ne-
pos, quis aleo, qui ſe tecum familiariffimè vixiſſe
non fatetur ? Taceo pueritiam tuam, quam deliciiſſiſſe
ſolvisti ; verba impudica ne Alexandrinis qui-
dem permittenda deliciiſſe, in ore tuo frequentia, alia
item gravifſima, quaꝝ ab omnibus perpetraſſe uti-
tiam falſo dicereris, quaꝝ tametsi dictu pudenda

sunt, fecisse tamen te non puduit. Acciverunt me ad cenam nudius quartus amicorum nonnulli, ubi cùm in tua mentionem mutuis incidissemus colloquii, cœpit quidam immodicus alioqui virtutum

Naturam fini. mearum æstimarer, me sinistris avibus natum præstris avibus dicare, qui filium genuisse effigie tenus hominem, spurcissimis autem moribus porco simillimum, cui jucundius sit in cœno & stercore volutari, quam aqua purissima dilui. Nec defuere, qui te ipsum, perindè, ac spuriū, semine meo genitum inficias irent, qui virtutum mearum ne minimam quidem referres scintillam, nec mea te monentis verba pluris quam eminulos lanarum floccos æstimares. O quanta, quæso, quamque accita doloris cuspide peccatus meum tunc perfosum fuisse existimas?

*Jecur arde-*re *ira sicca.* O quanta ira siccum jecur arsisse opinaris? Vidisses (me diu ament) effusos oculis meis lachrymarum rivulos ubertim crumpere. Vidisses capillos ventris diffusos extrahi. Dixisses, aut me dentium stridorem perpeti, aut quibusdam numinum intemperiis morbōve comitali miserrimè agitatum distorqueri: ira me stimulabat rabies, ita comprimebat dolor. Quem dum, qui aderant, verbis lenire (frustrà tamen) conarentur, aggravescerat, ita ut perindè viderer moriturus. Dii boni, si te tam futurum sperassest, te hercle (ut opinor) nutritis ab ubere raptum feris devorandum objecissem. Idque in rem utriusque fuisset: vitiis saltē caruisses, ego miseriis istis, quas perditissimi tui mores glomeratim mihi congerunt. Tu ob scelerum ignominiam, ego ob eam (quam præbuisse dicor) peccandi occasionem, despctus & ludibrio non haberemur. Mirabor, mirabar quod tui videnti copiam neque nobis neque amicorum cuiquam jampridem fecisses. Tuæ enim turpissimæ vitæ conscius reformidabas, ne nostris omnium clamoribus

ribus (ut criminosi est) arguereris. Timebas licen-
tiam tibi adimi, & jugum servile imponi. O quām
inopes mentis meo unius periculo, eos prædicave-
rim, qui dum ætas, metus, magister prohibent,
quodam velut præfigio putant sibi compertum,
quales sint futuri juvenum mores; his nihilo fa-
gaciōres, qui ab unguibus leonem judicant. Tu
cūm adhuc puerulus es, eminentissimum futuræ
virtutis lumen præ te ferebas, omnēsque (ut eos
juvenum, qui verecundi sunt, laudare mos est)
modestissimum te prædicabant: nec erat qui spem
de te quām optimam non conspiceret. Sed,

*Heu hominum ignare mentes, ignara futuri
Pectora: dum validos ætas tibi contulit annos,
Virtutum radius scelerum præferre tenebras
Casilli, & miserae præfigia fallere turbae.*

Jam ut aliquando verbis istis, nihil apud te lu-
cri facturis, nullum (ut scio) pondus habituris, fi-
nem adjiciam: ad ea quæ nunc dicam aures adver-
te. Non si (ut cum Terentio loquar) ex capite meo
sis natus, itidem ut aiunt Minervam esse ex Jove,
ea causa magis patiar flagitiis tuis me infamem fie-
ri. Aut igitur vitam tu melius commutes, aut de
te literam longam facturus, jugulum pares laquo.
Nisi enim te resipuisse audiero, ego velut spurium,
& puerum me patre minime dignum, te exhære-
datum, brevibus Gyaris, perpetuis tenebris, aut
furiis potius devovebo. Vale, & verborum meo-
rum (si sapias) noli dememinisse.

EPISR. L.

VIx audeo herclè postulare, ut verbis meis fidem adhibeas: non quòd commentitia quædam, aut hyperbolica scripturus sim: sed quòd fatu difficultima fortasse viderentur, nisi syncera fide tibi persuaderes, cum me esse, quem amicorum absentia non minus torqueat, & exulceret, quam delectet præsentia, & enutriat. Postulabo tamen (scio) multa intempestivè, & illepidè meo more dicturus: sed quæ omnia meæ imperitiæ tua condonet & indulgeat humanitas. Jam primùm omnium latèrè te nolui, ex eo quo Lutetianas mythologias, viliorèisque istas (quibus impallescimus) nänias reiquisti, Aureliamque profectus es, ut ibidem in meliores disciplinas, & magis quæstuolas te totum impenetrares, animum meum tui absentis desiderio ita intabuisse, ita somnolentis quibusdam cogitationibus emarcuisse, ut Socratis non longè absimilis viderer, qui stare solitus dicitur pertinaci statu perdius atque pernox, à summo lucis ortu ad solem alterum orientem, inconveniens, immobilis iisdem in vestigiis, ore atque oculis in eundem locum directis, cogitabundus. Dixisses me instar Niobes in lapidem obriguisse, aut præstigiis quibusdam, larvísque brustariis stupefactum obmutuisse. Quinetiam agelastus, ac velut irrisibilis lapis factus sum. Testes collegæ nostri, qui ubi attenuatam prorsus faciem, & ossa ipsa cuto tenus protuberantia contuentur, morbo & eo quidem acerbo, ac diuturno me laborasse conjectant? qui tamen mutuæ nostræ benevolentia certiores fiunt, id tui causa mihi contigisse non ambigunt; egrum propere solantur, aut saltem solari contendunt, causati nullum esse tam perinax & indissolubile amico-

*Quæ hic
scribuntur
de Socrate
ex Au. Gel.
lio excerpta
sunt.*

rum

rum contubernium, quod aliquando alio istuc, alio
 illuc prefecturis separari non oporteat. Vellem ni-
 hilominus à diis immortalibus ita comparatum fu-
 isse, ut mori tecum mihi licuisset, quocum jam be-
 nevolè vivere, quid, vivere? imò jocari semper &
 otiali licuerat. Sed ô fortuna (exclamat Plautus)
 ut nunquam es perpetuò bona! Eò me amico pri-
 vari oportui, quocum omnia, ut mecum liberè loqui
 poteram? qui dolorum meorum partem ebibebat,
 sine quo jucundum nihil mihi videbatur; qui acer-
 bitatis mæ virüs utcunque pestilens, inexhausta
 verborum magailoquentia repellebat. Facundo ti-
 bicini persimiles, quem scitè & modulatè adhibi-
 tum, viperarum mortibus mederi testis est Theo-
 phraustus ille Gellianus. Quæ omnia qui adulandi
 studia à me dicta suspicaretur, is hercè tibi non
 minus quam mihi esset injurius; me videlicet pa-
 rasiti similem existimans, te Thrasoni Terentiano
 auris popularibus gaudenti comparans, qui inadu-
 labilis es, & judicii tui non prodigus: quique pal-
 pum obtrudere, si lenocinium esset cautè novisti.
Palpum ob-
trudere.
 Stultum esset & inconsultè factum, hoc astu ad tibi
 congratulandum velle irripere, quem nuda & infu-
 cata delectat veritas, quémque (ut cum Aulo Gel-
 lio loquar) hominem esse novi scientia nihil de
 verbis laborante. Etsi autem ea animi ægritudine
 semper fuerim, scribendi tamen cupido mihi nun-
 quam defuit, neque enim deesse permisisset inso-
 pitam mutuæ inter nos amicitiæ recordatio, quæ au-
 dacem suggerebat animum & hortabatur: licet
 timidiusculum faceret imperitiæ, eoque audacior
 siebam, quo opinarer stylum meum insulsum & ru-
 sticum solœcismisque (ut tecum & cum Gellio lo-
 quar) ubivis scatentem, non multum ab eorum ab-
 horrere facundia, qui vel Cæsareo, vel Pontificio
 juri vacarent: non quòd eis linguae cultum dero-
 gem,

gem, sed quòd mihi dicendi peritiam vindicare nō
 sum. At ubi redditā est nobis a Trismegisto tuo ve-
 rē (ut opinor) legulcio epistola: Dūboni quan-
 tum stupui, quantum inquam, mihi admirationis
 attulit rei novitas, qui bellè in animum meum in-
 duxeram sermonis cultum non magis cum legum
 studio conjunctum esse, quam maturam cum infan-
 tia prudentiam? Putabam ego philonomos om-
 nis barbarè, aut saltem non multum lepidè loqui:
 plerosque non Latinæ linguæ inscitia, sed ostendendæ
 doctrinæ tædio aut odio potius. Video ta-
 men, si modò tui similes multi comperiantur, peri-
 tiam & facundiam cum legibus adeò conjunctam
 esse, ut difficillimum sit judicare, magisne legibus
 artes humanitatis, an artibus ipsis leges debeant.
Qua in re maximum mihi stuporem attulisti, quòd
 eas contemptui, nedum derelictui habeas, sine qui-
 bus leges ipsæ vel sanè rudentibus Arcadiæ pecua-
 riis displiceant, aut sylvestribus rusticis notescant
 facilimè. Gaudeo tanien quicquid dicas, earum
 amoenitate & succo te oblectari, quarum studio
 cuncta tibi interdixisti. Dii faciant ut eo semper a-
 nimo, et si dissimules, perdures, ut palatinam me-
 phitim, & caudicorum istic latrantium barbariem
 tua eruditione simul & doctrina venustes, & Budæ-
 um, quem doctissimum esse vel frequentibus cuius-
 que testimoniiis, & inter Lutetianos velut mon-
 strum prius invisum, nemo inficias ire audeat, omni
 modo insepteris doctrinæ: eosque aliquando ca-
 stiges patronos ineptientes, qui nullum utrique ju-
 ri sermonem aptum existimant, nisi eum qui inor-
 natus sit maximè: quasi verò ex industria barbarè
 loquantur, quot Latinè loqui vetat imperitia.
Quòd autem multis verbis artes nostras despiciari
 visus es, te sanè fœlicem prædico, cui tandem ali-
 quando ex his garrulentibus disciplinis, nihil homi-
 ni

ni præter pauperiem comparantibus, emergere, ac pedem revocare licuit: Nos autem malèferiatores, qui in his consenescimus, ac penè Pherecydis instar Phthiriasi, & morbo Syllano inter pediculos collegiales emarcemus, & tabe lenta consumitur. Nos impendio loquaciores, theorematibus tantum nugalibus puerilibusque commentationibus dilatantes, & captionum Grammaticarum laqueis strepentes, stipulas & culmos steriles colligimus: vos (absit verbis macis invidia) grana relictis inanibus paleis ubertim metitis. Nos (ut verè dicis) verborum & argutiarum fuligine obcœcati, præsentia tantùm conspicimus, futurorum immemores. Vos & præsentium & futurorum solliciti, posthabitibus disciplinarum nihil crumenæ profutarum studiis, prospicenter vobis & reipublicæ consulitis. Quare nimirum si ad magistratus ampliorésque dignitates enecti fortunam vestro temperetis arbitrio: nos verò veluti pulli involucres & implumes, è nido & nido surgere nunquam possumus. Sed quid aliud faci-
gere. mus? non cuivis homini contingit adire Corinthum. Unum est, quod me solatur maximè. Securius ego me in infima conditione victurum spero, si modò pauperate mea fuero contentus, quām si ampliori inhians, me semper animi excruciarimiserè: etsi hoc eorum sit dictum, qui quum nihil assequi possunt, desperantes suis se contentos rebus asserunt: quod quidem velint, nolint, faciant oportet. Cœterum ne in re nihili utramque paginam fecisse videar, conditionis meæ certiorem paucis te velim facere, ut mihi si sinistra sit, condoleas: si prospera, congratulêre. Discipulorum in primis numerus in eodem statu permanet, præterquam quòd uno Florido imminutus est, qui patrem mala valetudine laborantem visurus abiit, ut vel a-
tratus interficit exequiis, vel convalescentem latus
videat:

videat: venturus sit nécne, later. Neque sanè multum labore: eam enim à discessu tuo constantiae loricam indui, ut jam frivolis id genus rebus contristari non decreverim. Ego prosperè valeo. Id vñenum me semper malè habuit, quòd absentia tuę impatientissimus fuerim: dolorem tamen hunc leniit prospera tua (quam ex literis cognovi) conditio. Nihil istic novi agitur. In regum festo tñia aut quatuor tantùm collegia mimos & comedias recitavere, & eas quidem satyricis immunes acutis: timuit enim capiti suo unusquisque, quorundam periculo factus cautior, qui (quod regiae maiestati & muliebri perduelles stigma inussissent) catenati ad regem non tam ducti, quam tracti sunt. Magister Durandus, cui dolco, adhuc in vinculis est: dolore n tamen, sperato reginæ adventu ubi se liberum fore confidit, solatur. Fatis (ut multa plerunque cadunt inter calicem supremaque labra) concesserunt magister Joannes Tylli olim Naverici templi sacellanus, & N. hic Lutetiae, Nivernensis ille: miscreatur utriusque Dominus. Salutavi omneis quos literis tuis salutandos jusseras, qui te pariter resalutant. Superest etiam, ut verbis, utcunque fieri poterit humanis, dominos meos Ammonianos (quorum ego obsequiis ad aras usque sum parasissimus) neo nomine salutem dones. Item M. Xantonensem & utrumq; Garsonerium. Itidem magistros, & quos omisisse fuisset incivilis & rustici planè hominis; discipulos nostros, Rutilium Pedianum, & Mirandulanum, ingenuos adolescentes, mei (ut opinor) amantissimos, quibus quoque in amore respondeo. His plurimum gratulor, gratulaborque quamdiù vixero: quod (ut scribis) contentiosa quadam æmulatione studio avidissimè incumbant, sintque ut meorum & tuorum, ita & studiorum ingeniosi scđtatores, & solertes simii. Spero

rem

*Constantia
terica.*

*Multa ca-
dunt inter
calicem su-
premagis
labra.*

rem nostram publicam tua & eorum doctrinam ac prudentia tandem maximè auctum iri, & prudenter gubernatum: Dii faciant, ut ea res falsum me non habeat. Si quid est, quod mea ars istic in tua, & eorum causa efficere valeat, aut patrocinari, non parcas laboribus. Invenies me non segnem, neque tui absentis immemorem. Vale tu Nomophage, & illi Nomophili, & excusatam habeto, ut sermonis, ita & formandorum compingendorumque debitè elementorum inscitiam. Datum ex cubiculo nostro 18. Cal. Feb. Unum est quod omiseram: Cavete, quæso, mei animuli, ne ingeniosa vestra & corpuscula tantis laboribus, aut per vigilias, frequentiorique studio ita fatigetis, ut propterea immedicablem morbum incuratis. Id dico, quoniam jampridem compertum est, vos in hac re frænis, non calcaribus indigere. Valç.

EPIST. L I.

Nudiustertius, hora post meridiem circiter quarta, ego eas suscepi literas, quas tabellario nostrati pridiè Cal. Octob. ad me dederas, quibus ego lectis notissimum, prudentiæ tuæ feci periculum, notius longè facturus, si in ea perstiteris animi modestia, quam haec tenus tibi vendicasti. His autem me consulebas, sub cujus præceptoris ferula tibi ad doctrinam comparandam esset militandum. Quod etsi inquisitius, exactius, ac magis sollicitè quæsitus, reposceret judicium, coactus sum hac epistola, raptim & tumultuariè, scripta tibi paucis aperire, quid super ea re mihi sit animi. Idque facere propter desperatam abituri nuncii celeritatem, qui antelucano sequentis diei quo venerat, præceptor tempore, sibi properè redeundum esse testabatur. quis eligens Consularem in primis, ut cum præceptorem tibi eligeres,

geres, cuius virtus non minus animum excolereret
quam doctrina ingenium vegetaret. Nam si studiis
(ut cum Fabio loquar) scholam profuturam, mor-
bus autem nocitaram constaret: potior mihi ho-
nestè vivendi ratio, quam vel optimè dicendi vi-
deretur. Est ludim agristrorum genus, qui rudimen-
ta illa (sine quibus quicquid superextruxeris cor-
ruerit,) neglectui habent, & fastidiunt, quod ab om-
ni ostentatione aliena sint: ea tamen maximè cu-
rant, quæ Kenodoxian, id est, vanam gloriam affe-
rant. Sub his te moerere nolim: tum quod plura in
fronte promittunt, quam præstant in recessu: tum
quod imperiò loquaciores, ac nugalibus quibus-
dam veniis dilatantes, pueris fumos venditent;
nihil doctrinæ eorundem animis suggestant & in-
culcent: sed inani verborum & argutiarum fuli-
gine perbellè deludant: it aut quum quinquennio
eosdem habuerit discipulos, abcedarios, & primo-
rum clementorum ignaros, si interroges compri-
as: quod quam molestum sit parentibus, qui pe-
cunias non modicas his nutriendis profuderunt,
quam perniciosum illis ipsis, qui illic pueritiam in-
nugis contriverunt, dictu esset difficile. Hujusmo-
di præceptores verbis interdum piperatis strepunt,
præ se cæteros rudes esse, & agrestes prædicant;
inanestant glorias, ac falsam scientiæ persuasio-
nem sibi induunt, dignosque penè dixerim se judi-
cant, quibus vicarium assurgant omnes. Verum si
propius consideres quid utilitatis habeat eorum
doctrina, nihil sanè reperies, quod vel fracta nuce
tibi putes emenduni. Horum igitur scholis tibi ma-
ximè interdicas: præstabilis sapientiæ virum ch-
age, cuius sanctitas teneriores puerorum animos ab
injuria custodiat, ferociores à licentia gravitas de-
terreat. Hæc si feceris, nec te sub eo nigeruisse, nec
consiliis nostris acquiescisse pœnituerit. Vale.

Datum

Datum ex ædibus nostris. 16. Calendis No-
vemb.

EPIST. LII.

Vitam meam nec unius assis æstimandam putar-
verim, nisi te rebus meis ac saluti totum devo-
reas, qui nullum amantissimi hominis officium in
me prætermiseris: imminet enim capiti meo dis-
crimen, quod nisi tuo unius patrocinio ac præsidio
vitare non liceat. Ne autem verbis meis defatiga-
tus pertèdeas, rem omnem tibi à principio strictim
aperire constitui. Celebrabatur nuper convivium,
perdicibus, phasianis, coturnicibus, pavis, lepuscu-
lis, ferina, tantisque aliis omne id genus deliciis &
esculentis superfluens, ut hujus respectu memora-
bilem Cleopatræ cœnam sordere dixisses. Aderat
& trimum nectar, quod jam in subterraneis œno-
polis penè emarcuerat. Huic ergo interfui; affu-
erunt & plerique multi nostrates non obscuri no-
minis viri. Saturis jam omnibus, ubi depositæ epu-
larum reliquiae cœperunt protinus (ut moris est)
cytharistæ & tibicines perambenit instrepere canti-
unculis, atque omnium ita aures delinire, ut jam
divorum, nedum regum, felicitati inviderent. Ne-
nias surrexerunt, histriones, funambuli, qui multi-
formi corporum volutatione plurimum oblecta-
bant: venerunt interdum qui prurientium animos
titillarunt. Aderat (ut semel finiam) omne genus
voluptatis, grataque omnia & jucunda supra mo-
dum visa sunt, præter quam quod comatuli cuius-
dam, uno dito caput scalpentis, mollices plerisq;
taediosa satis visa est. Erat enim, qualen fuisse De-
mosthenem scribit Gellius, vestitu certoque cultu
corporis nitido, venusto, nimisque accurato; tala-
ribus tuniculis more Lydi cauponantis circumspecte
&

& compositè induebatur. Erant ejus manus inter agendum argutæ & gestuosæ: ita ut Dionysia salatriculæ cognomento dignum cum Hortensio videretur. Quum igitur id omnibus molestum esse conspicerem, nullum tamen esse, qui ejus rei tædium verbis auderet exprimere, justa objurgatione superfluentem tantis rebus hominem incessivi; quod ægrè ferens animo, colaphum mihi protinus infregit, ego contrà gladio vagina excerpto hominem cordicitus vulneravi: quo facto, salutem mihi fuga quærere coactus sum. Vivatne adhuc amatorius sit, nescio. Quærunt me satellites ad furcas, ut sicubi locorum me repererint, de me propediem actum sit. Venio igitur te oratus, ut vel me dominuæ oculas, aut saltem visum tibi, si isthac transierint, inficeris. Iniquum est, fateor, mendacium perpetrare: Parva tamen (inquiunt Theophrastus, Gellianus & Livius) vel turpitudo, vel infamia subcunda est, si ea re magna utilitas amico quæri potest. Et Chilo sapiens conservandi amici causa de via declinavit. Falsum enim consilium pro ejus salute dedit. Pericles quoque rogatus, ut pro amico falsum dejeraret, opus est (respondit) me amicis commodare, sed usque ad aras. Hunc igitur precibus meis locum relinquas velim. Tantum enim me tibi debere fatebor, quantum patri, si tuo unius præsidio periculum hoc effugero. Vale.

EPISR. LIII;

Demosthenes Græcorum eloquentissimus, apud Philippum regem Amyntæ filium verba facturus, in ipso statim orationis limine stupefactus obmutuit, majestate (ut credibile est) tanti viri perterritus. Quod (ut opinor) heri ac nudiusculius mihi contigisset, dum me colloquio tuo dignatus

es, nisi stuporem hunc explorata mihi jampridem
excusisset humanitas tua: nam quum parvulus
esses, & in re literaria militares, tantum morum
facilitatem præ te tulisti, tantam in omneis abje-
ctissimos, & gregarios inopes benignitatem, ut iam
tum primùm, qui spem de te quam optimam futuræ
virtutis non ceperit, fuerit nemo. Quo mihi am-
pliori laude cumulandus videris, qui proiectio fac-
tus tibi semper constiteris, neque amplissimis ho-
norum culminibus evaseris arroganter, aut magis
insolens: quod qui faciant, albis sanè coruis rario-
res comperiuntur. Usu enim venire conspicimus,
ut à teneris annis permulti dociles videantur pue-
ri: qui ubi collum jugo subtraxerunt, tandem ve-
lut pristinæ conditionis immemores, statim super-
bianc, eosque aspernentur, quibus cum puerilifami-
liarissime vixerunt: quodque multò deterius est,
virtutes omnes abrogant: Neroni herclè persimi-
les, qui licet ephœbus optimæ videretur indolis,
ubitamen virum egit, tantis tamque probrosis vi-
tani flagitiis commaculavit, ut ejus in exitium &
mortem non una parari simia, non serpens unus,
non culeus unus debuerit. Quod genus hominum
moribus quantum tibi interdixeris, vel cœco appa-
reat, qui quanto proiectiores annos attingis, am-
plioribus animum virtutibus exornes. Nam ut ex-
emplo contentus unico, reliqua innumera, que sece-
ubertim mihi offerunt, & ingenium penè obruunt,
omittam: quis mansueti ac modesti hominis fa-
tum non judicer, quod me in ludo (quem prius
tyronem agnoveris) abjectissimum homuncionem,
è quercubus (ut dicitur) & saxis natum, vixque sa-
tis dignum, qui pedum tuorum vestigia deosculer,
semel & iterum in familiam tuam evocaveris, nun-
quam de te bene meritum? Quid enim bene me-
teri posset is, cui nihil est de eo, cui nihil decasset?

Quidullo genere obsequii lacesitus fuisses? Credibile est sanè te magis paupertatis meæ & laborum misereri, quam opera & famulitio indigere. Nunc te parasiti instar verbis titillantibus aures tibi demulcere, aut caput blandiendo confricare videar, ea nunc primum literia aperiam, quæ mutuo revelare colloquio tua deterruit majestas: ubi heri me tecum loquentem timidiusculum vidisses, concessisti (quæ tua fuit humanitas) ut id scriptis facerem. Faciam igitur. Percunctatus es me, vellem nécne à regendis puerorum gregibus abstinere atque istinc domum tuam migrare. Nolo hercùs istic consenescere: consenui tamen hactenus, expectans, quò istic evocarer, ac de me bene mererer, non doctrinæ meæ (quæ nulla est) gratia: sed paupertatis, quæ magna est intuitu. Hanc spem suggerebant plerique quibus non usquequa si nistrè provisum est. Nam, ut cæteros omittam, præceptor meus doctissimus, D. Magister Joannes Clavimontius, qui rotam aliquam diù istic volavit, familiae domini Laudunensis adscriptus est. Alii etiam permulti, quorum nominibus parco, ne quis me oculis obliquis alienam prosperitatem limare dicat, fortunam satis pinguem sibi fecerunt. Eandem ego aleam dietim expecto, nullius tamen quantumcunque etiamne opulanti, domum intratus, quin imperitiae meæ ac morum non commouuerim. Quoniam igitur tuæ fuit modestiæ, me evocare: id jam primum omnium non ignores velim, nihil esse in me doctrinæ, aut eloquentiæ quod tibi usui, vel honori esse possit. Si quod tamen sit in hac re ministerium, non negligens tibi pollicor, & (sicut vires suppeditabunt) frequens, atque laboriosum: nam nullum aliud officii genus ab ipsa infantia exercui, in quo operam tibi possem promittere: quam si pollicerer, & te tua spe fallerem.

rem, & me mendacii convincerem. Noveris ad hęc
me & his moribus præditum, ut holusculis agresti-
bus liber malim vicitare, quām servus lautissimis
esculentis. Quocirca tibi soli & uni obnoxius esse
velim, ac subjectus, omnibus tamen obsequiosus.
Præterea, nudus sum tanquam ex matre, vixque
(ut in adagio dicitur) obolum habeo unde restim e-
mam. Si tecum fuero, omnia mihi suppedites opor-
tet, quæ ad honestè vivendum videbuntur utilia &
necessaria: & quoniam ex famulorum immunditia,
& sorditate, domini plerunque arguitur inopia, ve-
stimentis (ut clericum decet) honestis indui peto,
non versicoloribus, aut histrionicis: quæ si meo e-
menda arbitrio volcs committere, stipendio quan-
tumunque modico mihi opus est. Scio te munifi-
cum, & qui famulos terse, neque tamen compositè
& venustè nimis indutos malis, quām crumenam
immodicis auri ponderibus tumentem. Equum pre-
terea velim suis ephippiis ornatum, tuis sumptibus
nutritum, & quoniam, teste Ovidio, Carmīna se-
cessum scribentis, & otia querunt, vellem ut can-
dem aliquem locum mihi designares, ubi musis ac
tibi liberius vacarem. Impossibile est enim, quæ
zumultuario fiunt studio, ac frequentibus interrup-
ta discursionibus, multum esse decocta, ac climata.
Hæc omnia etsi studiosè appetam, nihil tamen ar-
dentius, & obnoxie magis tua benevolentia: quam
ubi fuero consequutus, digito cælum videbor atti-
gisse. Quæ omnia eò ardentiùs tibi aperui, quo
me intrepidum in his detegendis prius esse jussisti.
Postularem, si me susciperes, ut non citò desereres:
nisi jam diù mihi compertum esset, ea te constantia
præditum, ut quos tecum evocaveris, nunquam nisi
volentes deseras. Perpendes igitur, si adhuc hoc
mihi condonare liber, placeat nēcne hęc tibi condi-
tio: quę si displiceat, fortunę adhuc prioris contentus

vivam: ferreus tamen sim utcunq; contigerit, lapi-
deus, si unquam tantę tuę humanitatis suero oblitus.
Valc.

EP I S T. L I V.

Vix licet per otium in mense semel tantum feri-
ari: tot meæ cervici incumbant negotia, tot
ultrò citróque curis agitor. Sed si aliquando possum
aliquid suffurari otii, moris est mihi aliquo me loco
recipere, ubi fatigatum labore spiritum revocem,
& hujus seculi vanitates & miseras considerem,
quod nudius tertius feci. Sed ubi satis apud me sa-
gaci velut trutina perpendi, nihil in toto mundo
reperi, quod suos non patiatur manes. Reges ve-
nientum reformidant: Primatcs ad ampliora temper
obrepunt. Senatores sunt avari, & lucri cupidi:
nunquam securi degunt milites, mors proprius in-
star, quam vita: in perpetuis vivunt miseriis agri-
colæ. Ne multa, nihil est quod suos non patiatur
manes, quodque non sit calamitatibus obnoxium.
Quocirca si me consulas quid in hac re sis facturus,
te monebo, ut posthabito omni diutino studio exiti-
um vitæ perpeendas. Nam aperitè constat, nihil hac
vita esse fragilius: prudenter igitur feceris, si tuz
saluti inyigiles. Vale.

EP I S T. L V.

Nihil pejus odi, quam istos hypocritas & phi-
losophastros, qui in opinionem sanctitatis ve-
nientes, Catonianam severitatem capillis supercilios
brevioribus paulatim promittunt. Expertus loquor,
multos reperias verborum tenus Zetos, qui multa
de virtutibus publico theatro exclament: quique
omnia vicio dent, aut digna putent incendio: in-
tus tamen sunt pellacc vulpe nequiores. Volo, si
reli-

religionem imitari decreveris, ut sis aperto pectore, & infucatis moribus. In primis da operam, ut talis fias, qualis cupis videri. Non est quod in me succensere debeas, sed potius amans, quod nullam nomini tuo maculam inuri permittam: insuper quod dicas te yelle amicum habere, quo cum liberè omnia, ut tecum audeas loqui. Nullum (si me audias) amicum tibi comparabis, nisi prius cum eo tres modios salis comederas. Multi sunt in hostio tantum formosi, & verbis palam amici, qui tamen clanculum serunt insidias. Vale.

EPIST. LVI.

Nescio quid sit in causa, quam obrem mihi succenscas, nihil enim me puto fecisse, aut dixisse, aut excogitasse quidem, quod tibi detimento sit futurum. Culpavi, fateor, nonnunquam ignaviam tuam. Observavi quibuscum versabar, tuarum rerum sategi: sed alioversum hoc feci, quam ut tibi nocerem. Tute olim mei in te amoris periculum fecisti. Nisi velis in tua vitia reclamari, aliò te divertas: nam quandiu simul vivemus, nullam tuo nomini maculam inuri permittam: mihi etiamsi secus agerem, summo verteretur opprobrio. Verbis meis paulatim acquiescas, & benè tibi vertet: omnia ad votum tuum faciam. Non parcas pecuniis meis, atque adeò omnibus domesticis rebus. Hauries à me, velut ab ipso horreo. Sed si cuiquam detrahere velis, ut genialibus tibi indulgeas, nullum à me speres auxilium. Vale.

EP I S T. LVII.

Moneo te plerunque tuæ utilitatis, & ab omni scommatum injurya nomen tuum vindicare satago: sed dum aliquantis per mihi tecum logui licet, aliò divagaris, & (ut dicitur) extra meum sermonem tuæ peregrinantur aures. Non ad modum habeberis in pretio, si eo, quo cœpisti pede, semper perrexis. Ut enim vicatim compitatimque eos juvenum prædicant omnes, qui rectè consulentibus dociles se præbere non ingrávantur: ita & maximo probro datur his, qui amicorum consiliis aures occludunt, aut prudentum exhortationes nihil penitus ducunt. Et cum unusquisque sibi persuaserat, te ingenio facili & benigno esse, in spem veneram, te nihil detrectaturum, quod suassissim. At (ut video) si rosas loquerer, verba mea nihil quidem duceres. Nescio quid sit causa, quamobrem id ipsum facias. Tantis per enim dum tua consuetudine mihi frui licuit, intimum te semper habui: sed (ut conjicio) illud ipsum est. Nemo non novit arduum esse, hominem natura districtum corrigere. Nequitiae tuæ diuturnum indormivisti somnum, & in pectus semper obdurasti: quare, difficillimum est, te nova pelle induere. Vale.

EP I S T. LVIII.

*Amasis in-
stitutum.*

*Gymno-
phistarum
mos.*

LAudabile fuit Amasis Ægypti regis institutum, qui lege sanxit, ut singuli quotannis apud cuiusque præfecturæ præsidem profiterentur unde viverent: quod qui non facerent, extremum illis supplicium esset poena. Cui sanctissimæ legi conformis propemodum videtur Gymnosophistarum mos, apud quos impransi abibant, qui nullum diurni laboris fructum parentibus afferebant. Et apud Baleares Hispaniæ insulas, puer antiquitus cibum à matre non capiebat, nisi quid ea monstrante sagitta percussisset.

cūssisset. Nam ut in Olympia non meretur corona, nisi qui legitimè certaverit: ita nec dignus est vita, qui nihil parturit quo testetur se vixisse. In omnibus elementis ita vel Deo placuit, vel naturæ, ut nihil penitus torperet in otio. Cœlum, quo integrantur omnia, cyclo & orbiculari motu se volvit. Sed & lunæ alternatim suos motus peragunt, & sibi cedunt. Hanc noctem illuminat, ille diei præest. Venti suas tenent regiones, unde flatu spirant immobili. Signa Zodiaci alternatim Solis flexum amittunt. Mare quiescentibus ventis tranquillum, iisdem reflantibus agitatur, & suos pisces nunquam non ejicit. Terra sterilis & infæcunda hyberno tempore, vernis & æstivis frugibus otium pensat hemicale. Arbores ac plantæ & tempus aptum fructui ferendo persentiscunt, egerunt botros, & viorem induunt. Ilices & Quercus concipiunt glandes, Laurus & Oliva baccas, Corylus nuces, Mespylus corna: nec aculeatis quidem dumis, spinis & vepribus cessatio est, nam & rhamnum & alios fructus minutissimos pariunt. Sed observemus nobiles vinclarum gemmas. Consideremus quanta fidelitate rerum omnium mater & parent, Terra semen sibi commissum regerat, refundat, rependat: quanto fœnore Agricolam suum diter, triticum, filicinæ, hordeum, avenam, milium, fabas, pisæ, lentes, eruum, lupinam, & alia id genus frumenta & legumina cumulatissimo proventu generans. Quid Annus ipse quem rerum nostrarum, & vitæ dimensionem cognoscimus, quando à sua deficit natura?

Quis vidit Ver sine violis, Estate sine granis & De quatuor calore, sine pomis Autumnum, Hyemem absque annis temporibus & pruinis? Nónne succedentes seriatim ribus. Menses in suis officiis manent? Quis inversum vidit ordinem? Quòd si hæc omnia naturæ legibus & institutis parent, ut suos semper emittant fætus,

pudeatne hominem solum, quem tamen præesse omnibus creaturis Dii voluerunt, quiescere, solum putrescere in otio, solum sine fruge consenescere, effaceram solum ætatem præterire, solum sine ullo vita ornamento amori? Quis hoc probaret, nisi desit oculus, nisi qui cucurbitas lippit; & inops est rationis, cum bruta ipsa cæteraque animantia, quibus deest ratio, ratiocinentur unde vivant, & quantumcumque lavoris sui testimoniū nobis omnibus videndum proponant? Alia hominibus prouident, sibi que charum, & nobis utilem proferunt partum: paucissima admodum reperiuntur sterilia, & que nihil omnino in publicum afferant emolumenti. Si quis in aquatilibus fidem requirat, & exemplum parit Balena, partimque lacte nutrit, ova gignit Caphalus, Delphini egerunt fœtus, quos fœmina uberibus & lacte pascit copioso: Agunt vere conjugia, pariunt catulos æstivo tempore. Eschini ferunt ova. Hippocampus contra canis rabiosi morsum prodest. Sed ad hominis usum non nihil operantur. Nec minor est in avibus sedulitas: Aquila pullos probat ad solem: qui reum sustinere nequeant, ut degeneres repellit: Columbi bina ova pariunt, masculum primum, secundum fœminam, concipiunt diebus quadragenis: Galli longa edunt ova, rotunda fœmina, nunciant lucem, & pigros ad laborem excitant: Pavones incubant ovis duodecim: Hirundo quinque pullos parit, quos magna pascit æquitate, incipiens ab eo qui maximus est natu, & ita in cæteris ortus habens rationem. Usque ad cetera descendam animantia. Tauri laborem juvant mortalium, & agricolæ sunt, arantque terram, ex qua fruges demetimus: Oves suis lanis nos induunt, lacte vagientes pascunt infantulos: Apes nobis mellificant: Sues se saginant ad csum nostrum: Canes pro foribus nostris excubant,

Galli pigros excitant.

bant, greges à lupis, domos à latronibus tutantur: Feles cubicula purgant muribus. Dum oculos circumfero, propris nihil invenio, quod in re aliqua non exerceat naturam, nihil quod otium non refugiat. Quid ergo (ut ad institutum aliquando deveniam) faciendum nobis putamus? Volumus vinci à bruti, quæ ratione, anima, dignitate, forma, & nobilitate præcellimus? Imitemur potius Plinianum illum Apellem, qui nullum diem ducebat sine *Nulla dies linea*. Caveamus ne similes illi videamur vernæ proi *sine linea*. gro & ignavo, qui ruri degebat, ut mortuum caderet in sepulchris. Revolutus est annus, arbores sua poma pepererunt. Ceres agricolæ votis respondit: horti suos carbunculos, suas violas, suos dederunt flores: Racemis suis rubuerunt vineæ, pomis arbores tumuerunt. Soli supersumus, qui annum nondum frugem protulimus. Reminiscamur opprobrii, quod paritura est nobis ignavia, si convincamur desidiae. Reminiscamur jacturæ, quæ nostris omnium cervicibus impendet, si convincamur ignorantiae. Expergiscamur socii, surgamus ab otio, ad aratum convolemus, ad burim, ad ligones, ad vomeres; latremus in aula cervinam pelle, ut tandem in sylvis militemus. Declamemus inter domesticos & privatos parietes, ut in Senatu causam Milonis agamus. Relegemus Catilinam, patrocinemur Cluentio, pupiliis obsequamur, expoladamus oppressores, consulamus patriæ, & tyrannorum vim reprimamus. Probemus balbutiem linguæ inter paucos, probemus ingenii vires, purgemus linguæ vitiliginem, priusquam eò veniendum sit, ubi superciliosi sedent consules natuti tribuni, oculari prætores, acuti causidici, quæstores vafri, cæterique emunctæ naris homines. Ecce gymnasarcha aures arrigit, in expectando est, quid dicamus: paratus est excipere quod offeremus, paratus audire,

audire, quod recitabimus; nec favorem aut patrocinium nobis excusat modestus comes, & ingeniosus hypodidascalus: cæteri insuper doctrina & moribus clarissimi præceptores nostri advertunt favorem, vultum pollicentur, & ridibundis oculis benevolentiam: neque porrò nobis verendum est, ne si quid ornatè parum aut inconcinnè protulerimus, id ipsum protinus crisa nare subsannent, & averserunt. Non estis doctissimi viri ætatum adeo imprudentes, ut non cognoscatis facile cum Marco Fabio, suam esse studiis infantiam. Fortissimus quisque edidit aliquando vagitum, & qui coram principibus aut senatoribus magna sui gloria in omnium admirationem causas oraverunt, priùs tamen fuerunt rudes & alphabetarii. Vultis exigere ab adolescentulo, quod parentem eloquentiæ Ciceronem deceat? Vultis sarcinam dare infantulo, cui Demosthenes succumbat? Habenda est ætatum ratio. Non habet senectus vires juventutis, sed nec juventus consilium senectutis & eloquentiam. Vale.

EPIST. LIX:

Satis certasti pater, satis mixtam sequutus es: tempus est ut conquiescas, & ferieris: tempus est ut subtrahas te peritulo, & solita professione tibi interdicas: tempus, inquam, ut jam doneris rude, & imiteris Horatianum illum Veianum, qui armis ad Herculis postem fixis, domise se continebat, ne in arenam denuò traheretur: Non est tibi formidandum ne non habeas, unde vivas. Tu non es ut plerique gregarii militès, quibus cum stipendia detraherentur, tenuissimè vivunt, & (ut est in adagio) digito plerumque aluum cerebrant. Patri tuo (quod diis habeo gratiam) abundè est auri & argenti. Parentes tui omnes habent affatim divitiarum.

rum. Propterea si me amas (ut amas) revertere domum, ut & tranquilliùs vivas, & votis amicorum respondeas. Vale.

EPIST. LX.

Doluit mihi, quod nostrates aliqui nuper retulerunt, esse scilicet nescio quem nebulonem qui quotidie me mordet, & famam meam passim cempitorum vellicat. Eum quæso moneas, ut (si sapiat) alio suas convertat satyras, & me missum faciat: nam si cerebrum mihi moverit, ego illum à vertice capitis ad plantam pedis suis pingam coloribus. Scio non esse sapientiæ juveniles curare nugas, aut anserum moveri strepitu. Quis tamen non graveretur istum foriolum (qui adhuc quotidie brachias & femoralia percacat, & culcitas omneis cum lodicibus stercorat) sic unicuique obstrepere, nulla præsertim laceratum injuria, nullo everberatum stimulo? Hoc ego susque déque ferrem si postularet ratio. Verum quoniam fama nec etiam ludum recipit, malo mīcis ut oppedat naribus, quām me nāso suspendat, aut posticis eludat cachinnis. Vale.

EPIST. LXI.

Rem novam & auribus tuis non priùs auditam Raffero, Marce Tulli: Scribit Fabius, eos fractum iri potius, quām posse corrigi, qui in pejus obduruerunt. Tortellius tamen ille, ille inquam homicida Tortellius, in quo futuram probitatem desperant omnes ad bonam frugem se recepit, & vitam commutavit in melius. Quod in tantam me rapit admirationem, ut in hac re quid dicam nesciam: nisi Euripum tandem posito requiescere cursu, mutatumque una confistere Protea forma. Nunquid enim mirum videtur, hominem illum momento, & præter omnium expectationem resipiscere, qui ab adolescentia (adolescentia autem? imò pueritia, adhuc lapsus sum, ab ipsis cunis) meram improbitatem,

tatem, & corruptelam cum lacte imbiberat, & nulli non vitio fuerat innutritus: idque adeò ut jactam de illo aleam prædicarent omnes, videturque Neronem propediem indaturus. Quod quoniam accidit, rediit in benevolentiam parentum. Plura scriberem si per occupationem liceret: quoniam autem nunc non licet, mittam ad te cras aut perinde meum mulionem, qui quæ supersunt, tibi aperiatur: interim vale.

EPIST. LXII.

DUrum est mihi studia mea interrumpere: quoniam tamen multis jam argumentis periculum feci, te esse ex eorum numero, qui accepti semel beneficii nunquam non reminiscuntur, volo adhuc pleniore obsequio te mihi demererri. Ante omnia studiis tuis consule, in quibus ne oleum & operam Iudas, dicara quid opus factò mihi videatur. Primum omnium, eorum lectione tibi interdico, qui sesquipedalibus & antiquariis quibusdam verbis ab Evandri seculo repetitis ampulluntur, qui que nihil ducunt pulchrius aut potius, quam ut affectata obscuritate, & permixtis dedita opera gryphis, & hiantem & suspensum teneant lectorem, & crucem figant studiosis. Pœniteret te lectionis hujusmodi authorum, quamdiù viveres: quile operæ pretium fecisse putant, si involucra quædam compegerint, quæ Oedipo conjectore, & natatore Delio (ut de scriptis Heracliti dicebat Socrates) indigeant: quibusque Gordii nodus, labyrinthus Dædali, Sphynx's ænigmata, numeri Platonici, Licophronis nebræ, & Saliorum versus, suis sacerdotibus (auctore Fabio) vix bene intellecti, comparari nequeant. Dum hæc scriberem, insperata quædam mortalia me avocarunt: quibus implicitis, interturbâ-

turbatam epistolam in diem sequentem coactus sum
prorogare. Vale.

EPIST. LXIII.

Epistola, quam heri ad umbilicum traxeram,
nunc ad calcem perducenda est: quandoquidem otium scribendi liberius sese offert. Quod etiamsi non adesset, adhuc tamen rerum tuarum vellem satagere, partim amore tui, partim parentum. Quorum precibus expugnatus, promisi me aliquid quotidie scripturum, quod esset tibi usui. Quare ut intelligant me stetisse promissis, hominemque esse, quo cum securè in tenebris micent: plura præstabo quam promiserim. Deterrebam te nuper ab eorum lectione, qui dedita opera antiquariis strepunt vocabulis. Nunc te hortor, ut abstineas à librorum copia, neque tam variis auctoribus ingenium & memoriam confundas. Nam quod scribit Fabius, Lectionum varietate refici stomachum & pluribus cibis minore ali fastidio, non ibo inficias, modò tamen intelligamus, hominem jam adèo in literis profecisse, ut huic labori non succumbat, & sub ejusmodi onere vires non fiscant. Huic verò labori quomodo poteris superesse, qui nihil adhuc, aut parùm in bonis literis promovisti? Commodius multò feceris si posthabitis illis, ex quorum paleis, paulum colligitur fructus, unum tibi deligas Ciceronem, quem semper velut archetypum feras, cujusque succum imbibas & doctrinam. Nam & Cicero ipse Terentium (quem familiarem suum vocat) semper habebat præ manibus: & Cyprianus diem nullum sine Tertulliani lectione præteribat: Scipio item Africanus Pædiam Cyri de manibus non ponebat. Quos si imitaberis, rem facies tibi utilē, & mihi jucundam. Vale.

EPIST.

EPIST. LXIV.

Quantum me pudet puerorum nostri seculi, nec tu credere, nec ego satis exprimere possem, Fabiane. Per multos enim reperias invercundos adeo & impudentes, ut quamvis adhuc sint elementarii, & abecedarii, jam tamen plurimum sibi tribuant, neque assurgant illis, qui veteres omne genus scriptores multis vigiliis magnaque olea impensa jam excusserunt. Nolo putes deesse mihi in hac re testimonia, aut me aliquid comminisci. Nam quum nudius quartus redirem Nucerio, ubi metu pestis, nullibi non s̄avientis, duos & amplius menses fueram rusticatus, obvium habui quendam puerulum, quem cum rogasse, quod iret, unde veniret, & cujas esset: dicere non erubuerit, indignum me esse quocum verba faceret. Causam percunctanti respondit, esse sibi circulum & encyclopediam illarum artium, quas in oratore perfecto requirit Fabius: mihi vero tantum esse inscitiae, quantum sibi doctrinæ; ac propterea non oportere, ut inter Arcadiæ pecuaria, & Muscas, interque graculos & olores aliquid esset commercii. Puer insolentiam demiratus, satis habui consulere, ut Anticyram navigaret, ibique sumpto helleboro repurgaret insaniam. Valc.

EPIST. LXV.

Iam annis plus minus decem Grammaticos sequutus es, Pauline, neque tamen ab inscitiæ tenebris pedem eduxisti: nam quum scribis aliquid aut loqueris, tertio quoque verbo incidis in solecum. Nescio quis excusationis locus tibi sit relictus: culpam non potes deprecari, si per te steterit, quo minus profeceris. Credo tamen partem culpæ tuis præceptoribus adscribendam, qui prima rudimenta memoriaz tuæ non inculcaverunt: qui que te adhuc implu-

implumem ad volatuni provocarunt, & Dædalum fecerunt, priùs quām esses Icarus. Supereſt tan-tum, ut quamvis ſerò, diſcas tamen, & ad prima redeas funda-menta. Noli putare hoc tibi futurum probro, ob ætatem jam proiectam. Præſtat in iſfa etiā nūm ſenectute reſipiscere, quām ad capulum uſque delirare. Non puduit eloquentiæ parentem Ciceronem, poſt multas in Senatu declamationes *Cicerō Mi-dare* ſe Apollonio Miloni recoquendū: Neque *loni* ſe reco-octogenarium Socratem musicæ vacare. Nec tibi *quendū* quoque turpe videri debet in iſfa adolescentia, at-*dedit*. que adcō virili ætate proficere, eaque jacere fun-damenta, ſine quibus corruct quicquid ſuperex-truxeris. Quod iſlito brevius ad te ſcribo, dabis veniam: nam quum has à me literas nuncius poſtularer, non erat mihi otium ad mungendas nares. Deinceps plura ſcribam: interim ſalvebis ab ami-co, qui commendat ſe tibi de meliore nota.

EPIS T. LXVI.

Magna posteritati fit injuria, gravēmque jactu-ram faciunt bonæ literæ: dum ea ſupprimun-tur opera quæ ſi prodierint in lucem, & eventila-rentur, omnes inde frugem caperent. Omnibus e-nim exploratum eſt & compertum quantum ſtudi-osi detrimentum acceperint in operibus Ennii, Lu-cilii, Cæciliī, Quadrigarii, aliorūmque plurimo-rum, ex quibus nihil nobis præter nomen relictum eſt. Non placet mihi eorum ſcripta circumferri, aut exponi venalia, qui temerè & ſine judicio ſcribunt quicquid in buccam venerit: neque aliiquid un-quam ad incudem revocant. De his loquor, qui quod rube primū pariunt, frequenter poſtea lam-bunt uſorum more, frequenter incidi reddunt, & ſeveram ubique apponunt limam, qui que refrigerato inventionis amore, perpendunt poſtea, non tanquam authores, ſed lectors, Quod te multis jam

jam litoris fecisse, quoniam in confessio est, & constans ubique prædicat fama: cur tamdiu eos retines suspensos, qui de te multa sibi pergunt polliceri, quique opera tua lecturiunt certatim, & empturiunt? Non est quod judiciorum aleam aut maledicorum graphia reformides. Certò scio, omnia ab omnibus probatum iri, quæ ex officina tua prodibunt, quum etiam quas tumultuariè scribis epistolas, omnes mirentur plurimum, atque adeò tantifaciant, ut rosas lequi videare, & omnia calamistris eloquentiae compta dicere. Quare non minimo tibi daretur probro si omnium expectationem fraudares ac destitueres. Opus est ergo ut parias, quod parturis jampridem. Vale.

E P I S T . L X V I I .

Miratus sum plerunque, cur nunc bona literæ pessum eant, quæ superioribus annis tanto in pretio, habitæ sunt: cur nunc literati nihil fiant, qui quondam æstimabantur maximi, & habebantur numinum loco. Sed nihil est quod mirari debeam. Quondam enim artes pretio & honore fovebantur: neque erat qui non assurgeret eruditis; adeò ut maximi quique Principes lucri loco ducerent, in oratorum & poëtarum amicitiam venire, & eorum scriptis famam suam ad posteros prorogari, & vindicari à mortalitate. Nunc verò quām mutata sint omnia, vident omnes. Sic enim sordent & vilescent literæ, ut non solum non faveatur studiosis, sed illudatur etiamnum. Nam multo pluris æstimantur (cur hoc relinquis inultum Jupiter?) lenones & parasiti, qui Principum aures verbis deliniant, qui que fumos vendunt, qui oleum in auriculas instillant, quām qui plus solei quām vini, doctrine studio consumunt. Quare non est mirum, literas ipsas in ruinam cecidisse nostro tempore, quo nec scritur literatis, nec metitur. Vale.

E P I S T .

EPIST. LXVIII.

Audio esse nonnullos, qui credulitatem multarum rerum tibi insinuant, quique maria & montes promittunt, ut amplissimis pollicitationibus te trahant in suam familiam. Qorum verbis delusus jam adeo insolescis, ut te alumnum fortunæ & partus for-
tum existimes. *Partus fortunæ.* Cave, mi Lentule, ne eorum verbis tunæ.
qui hunc tibi faciunt fucum, sinistre res tibi cadat,
si quid tua auctoritate feceris. Nescis philosophorum permultos cum Diogene olera lavare maluisse,
quam cum Aristippo epulas sectari regias? Cur ita
quaeso? nunquid libertatis causa? Utinam periculum fecisses, quam acetum sit & importabile aliena vivere quadra, & alterius pendere arbitrio. Si hoc
esses expertus, tu liberam paupertatem opulentæ
servituti anteponeres. Vide, mi Lentule, ne in eo-
rum offensionem impingas, qui sibi negotium insi-
nuant de rebus tuis. Malè audies si quid feceris in-
consulte. Nihil patimur tibi deesse: nemo iste te
objurgat: Tu es tui juris: Vivis tuis legibus:
Vadis dormitum, & expurgiceris, quando lubet:
Ludis, coenas, prandes, cum placet. Quæ omnia
tibi auferentur, si te feceris mercenarium. Adde
etiam quod qui te accersunt, multum fortasse de
doctrina tua sibi promittunt: quam si opinione re-
pererint minorem, occasionem protinus inquirent,
quate te detrudant sua domo; & si nullam repere-
rint, fabricabunt tamen, & comminiscetur. Vide
qua fronte hoc perferes: tu, dico, qui ad liberta-
tem natus es, & ægrè servitutem pateris. Vale.

EPIST. LXIX.

NOlebam tibi aperire, quām funesta sint omnia
domi vestræ; quum tamen ejus rei gratia au-
res meas precibus onerare non desinis, desiderium
tuum explebo. Pater tuus intestatus mortuus est
Calend. Januarii: Mater morbo quartana labo-
rat; Fratres tui sunt podagrī adē, ut pedibus
nequeant subsistere. Soror tua Lucretia est para-
lytica; Patruus Lentulus laborat morbo comitali;
Statius famulus est calculosus: Neptis Eugenia
venit in suspicionem lepræ, quam arguunt livens
paulatim caro, raucedo scabré vocis, articulorum
contractio, & rubri quidam nevi membris omnibus,
instar botrorum, innascentes; Matertera tua Ju-
lia incidit in tantam phrenesim, ut fanatico nescio
quo errore duci, & fœnum in cornu conclusum ge-
rere videatur; Avus tuus intus & in curc passim
corroditur cancro, neque reperiri potest qui ejus
morbo medeatur. Famulorum tuorum partim sunt
cardiaci: alii cœliaci: nullus est quem præ angu-
stia non tædeat vitæ. Si perconteris ut valcat tuus
coquus Taratalla, actum est de ejus vita, & con-
clamatum est cadaver; Vives jam numeratus est
in peculio Proserpinæ, & nauolum Charonti præ-
parat. In eo siquidem plurima cognovi, quæ evi-
dens mortis argumentum promittunt. Nam stra-
gulam complicat, dentes in somno collidit, mem-
bra præter decorum detegi non curat. Præterea
ejus labia contrahuntur, oculi glaucescunt, dentes
albescunt plus solito, oculi ejus sunt profundiores
quām prius extiterant, aspectum auditūmque sine
causa reformidat, & semiapertis dormit oculis. Quæ
omnia signa esse mortis receptæ fidei authores di-
cunt. Vide ergo quomodo tam tristi spectaculo sic-
cjs

cis oculis, & sine lachrymis interesses. Superest, ut
horum destitutus auxilio, prudenter tibi consulas.
Valc.

EPIS T. LXX.

Non parva dignus es nota, qui aspectum ami-
corum sine causa refugias, & videndi cui copi-
am nemini facias. Quod si semper feceris, præsta-
bis culpam sceleris alicujus, & grandis flagitii con-
scius tibi videbere: cujus horrore discedas è media,
& latebras inquiras. Quoniam etiam in suspicio-
nem venisti: relictis literarum studiis uxorem du-
xisse. Quod si falsum est, cave ne fiat: te pœnitentia-
ret matrimonii, quandiu viveres. Nam quomodo
parares tibi victimum? neque arare, neque literas
nosti. Errares si quicquam sperares à tuo patre.
Si te videret manum ad stipem porrigere, si san-
guinem flere, cui non tamen misereretur: neque o-
bolum tibi daret ad emendandam restim. Non est dissi-
mulandum, quin sit aliqua in conjugio voluptas:
sed si prospicenter observaveris quam sit brevis,
quot cum dolores, quanta sequatur poenitentia,
nuptias vitabis cane pejus & angui. Consule Hyp-
ponactem, qui duos dixit uxoris dies dulcissimos,
nuptiarum videlicet & mortis. Refer ad Alexan-
drum qui dixit nuptiarum diem multorum malo-
rum initium. Nam si pauper divitem duxeris, do-
minam non uxorem acceperis: si pauperem, onus
vitæ ferre non poteris: si turpem, dolebis: si pul-
chram, habebis communem. Audi quid suadet
Cheremon: Uxorem (inquit) præstat efferre quam
ducere. Interrogatus Simonides quid esset uxor.
Viri (inquit) naufragium, domus tempestas, quic-
tis impedimentum, vitæ captivitas, poena quotidiana,
pugna sumptuosa, bestia contubernalis, canis
ornata, malum necessarium. Horum consilio si o-
culos animumque admoveris, mutabis sententiam

& citò calculum reduces. Debes etiam apud te cogitare, multas pueras sursùm versùm videri formosas, quæ deorsùm versum nevis & ulceribus crurum ubique scatent. Vale.

EPIST. LXXI.

Non videatur tibi mirum si nunc præ lætitia oculus dexter mihi saliat, qui nudius quartus eram totus irrisibilis & agelastus. Accessit mihi quod frequenti voto semper cupiveram. Pater constituerat annos plus quatuor me in scholis captivum tenere: sed precibus amicorum quos semper meæ calamitatis miseruit, expugnatus, libertatem & eximium mihi promisit pridiè Nativitatis Domini. Quod si præstiterit, Deus sum: Fortunam ipsam anteibo fortunis meis: Nunquid enim servile & miserum tibi videtur in hac languore carnifina, in qua nullus nisi de inferendis verberibus sermo? Quales putas qui nos erudiunt præceptores? diceres esse plagiarios carnifices, & tortores vulnerarios inter leænas, inter lupas, & tigres educatos. Si quid fortasse aberraverimus, si tantillum oculos dejerimus, si vel unguem latum recesserimus ab eorum mandato, tota vi consurgunt in poenam. Denudant nos à calcaneo scapularum tenus, lacerant, tundunt, mutilant, pedibus conculcant, parietibus illidunt. Nullam in misericordiam nostram non comminiscuntur impietatis genus. Sola oculorum torvitate & contractione superciliorum nos adeò plerumque terrent, ut mallemus in orciculum incidisse. Quód summa infelicitatis & extremæ crucis est argumentum, quum in nos ita sœviunt & debacchantur, non audemus præ metu boscere, nec my quidem aut gry facere. Quòd si addiderimus verbum, istibus pluant, & colaphis grandinant. Tam perimus, quam qui

qui jugulo implicatam jam habet restim. Excutem tibi lachrymas, si cætera infortunia ad umbilicum tantum perducrem. Vale.

EPIS. LXXII.

MULTI habent me suspectum latrocinii, quod nunc sericatus appaream & purpuratus, qui prius eram mulio & auriga: neque sibi possunt persuadere, tantas sine furto accrevisse mihi dvitias: quibus utinam explorati essent labores quos pertuli prius quam eò rerum pervenerim: non enim tam facile de me judicarent, neque mirarentur me tanto erectum è stercare. Quascunque habeo fortunas, Diis acceptas referto; ausim tamen juramento contendere, me meis laboribus plura multò meruisse. Nam ex quo tempore excessi ex ephebis, non recordor diem ullum sine linea præteriisse me: quod semper subiret in mentem Portii Catonis, qui detestari solebat, si qua dies per incuriam inanis effluxisset. Natus annos quindecim servie i cuidam trapezitæ, morolo suprà quam sit credibile. Nam irasciebatur ob rem nihili, ob floccos, ob unguem pravè sectum. Imperabat ad noctum oculi. Conjectare plerumque me oportebat, quid digito creparet. Si vitrum rupisset, comminuisset mihi caput sandalio. Iratus quandoque aqua & igni mihi interdicebat. Perferebam omnia, neque me piguit: moriens enim hæredem me constituit, meorum memor obsequiorum. Quas ego dvitias non temerè prodigi, ut solent plerique. Nam converti me ad studia, ubi quamvis adultus brevi tempore adeò profeci, ut socios meos relinquere in tergo, & multis præcessisset parasangis. Cum adhuc essem rudis, aliquid quandoque dabis muneris doctioribus: neque me pudebat consulere juniores: cur enim puduisse, cum Socrates, Philosophorum optimus à mulieribus doceri, indignum Philosopho non duxerit?

xerit? Dicitur nam appellare magistrum, & Aspasiam frequentare? Hæc ad te scribo Ligurine, ut exemplo meo, dominum tuum tantis obsequiis tibi demerearis, ut tuæ consulas paupertati. Vale.

EPIST. LXXIII.

Quid habes Pauline? Quid frontem caperas? Videris mihi tristior solito: facies tua mœroris promittit argumentum. Compertam habeo tuam saturam. Tu in primore fronte geris affectum animi. Non consueveras hoc modo me præsente tristari. Securè potes acerbitas tuæ virus mihi evomere. Quicquid dixeris, perinde ac thesaurum continebo, & fortasse dolori tuo medebor, si modò capiat medicinam. Priusquam occurrebam tibi, mihi arridebas & à tertio usque jugere porrigebas dextram. Cur sic te mutatum video? Nescio an verba mea nuper cum stomacho excepis, quibus te insimulabam pigritiæ; at ego alioversum loquerar, quam ut bilem tibi excitarem. Propterea non ageres amicum, si hoc ipsum mali consuleres. Quicquid dixi præter, propter movendam tibi choleram dixi: semper dedi operam ne quid detrimenti ulla in re caperes. Amavi te à puero, & molliter educavi siveque semper mitius, quam alumnū suum nutritula; neque gravatus sum studia mea sive penumerò interpellare, ut faciem, quæ in rem tuam essent. Quare errares vehementer, si aliam persuasionem indueres. Fac semper mihi in te amoris periculum; non invenies me verbo tenus amicum. Si qua in re opera mea tibi fuerit opus, ad me semper velut ad anchoram configicias: qui te amet vehementius, habebis neminem. Verum & volo, ut me semper candidum amicum, & infucatum judices. Non sum ex ea hominum nota, qui in ostio tantum formosi palam blandiuntur, & clanculūm mordent. Vale.

EPIST.

EPIS. LXXIV.

Credo horam illam fuisse mihi fatalem, & inauspicatam, qua primùm Lutetiam veni. Antea nihil mihi deerat, habebam omnia ex animi voto. Eram indutus holoserico, bessō, & dalmatico. Ne multis agam, eram totus sericatus. Nunc verò incidi in tantam paupertatem & penuriam rerum, ut me oporteat domesticim & ostiatim victum emendare, & manum ad stipem porrigerem. Vale.

EPIS. LXXV.

Nulla non hora mihi caveto ab insidiis tuis: nam suspectum te habeo furti, & aliorum scelerum quæ sunt turpissima relatu, & castas aures offendunt. Nullum fuit mihi frequentius votum, quam ut virtutem amplectereris: nunc verò de te nullam spem mihi promitto, omnem in te despero probitatem. Nihilominus quicquid ages, cave ne insolescas: & (ut est in proverbio) exuvium iconis induas. Erunt enim qui retundent tibi arma, si secùs egeris. Vale.

EPIS. LXXVI.

Quoniam auriculari nuper digitulo te percussi, nullo non die (ut multorum verbis ad me perlatum est) maledicere mihi desistis ubique locorum. Quod quare facias, miror summopere. Ea non sunt humani ingenii, mansuetique animi officia. Conviciare tamen ut voles. Si insimulaveris me superbiae, latrociniis, & aliorum id genus scelerum, non verterim manum. Si animus esset injuriam reponere, & hanc tuam petulantiam retaliare, patet amplissimus dicendi campus. Vale.

EPIS. LXXVII.

Satis supérque conspicio veracissimam esse pœmiam qua adversis fortunæ flatibus non esse desperandum fertur, aut in prosperis minimè su-

perbiendum. Complusculos enim videre est gravibus infortuniis exagitatos, quos molli gremio post paulò eadem complectitur fortuna. Contrà verò perplures non desunt, quos ab immensis opibus ad humilem pastoris conditionem compellit. Quocirca nosce te ipsum, nec tantum tibi tribuas. Vale.

E P I S T . L X X V I I I .

Quamdiù fuisti probatis moribus, & spem boneq' indolis prę te tulisti, rebus tuis semper consulur: nunc verò quoniam ablegasti virtutem & hominum expectationem de te felixisti, interdico tibi domo mea. Quòd minaris mihi satyras & mortem, ego has comminationes non facio pluris, quām fulgur ex vitro. Si quid in me jamdiù parturis, parias quæso. Tanti facio verba tua, quanti nugas obstetricum, & delirantium jam vetularum. Si nihil pendis quod dico, multò minoris aestimo quod facias. Vale.

E P I S T . L X X I X .

Malè agis & iniquè, si habes me suspectum insidiarum, aut alicujus in te conjurationis. Hoccine est credibile me in cunctis insidias parere velle, cui quicquid habeo doctrinæ, acceptum referrè debeo? Nutrivisti me à puero: fecisti ex *Ex Terent.* servout essem libertus, & quod habuisti summum pretium, persolvisti mihi. Ne inhumanus essem, & planè incivilis, si tanta benevolentia excideret animo meo, Parce, quæso, furori tantisper, dum rei veritas innotescat tibi clariùs. Demùm si talem me reperias, qualē suspicaris, interdicas mihi domo tua, ipsaque adeò consuetudine & familiaritate; nam & ero dignus tanta nota. Vale.

E P I S T . L X X X .

Demeruisti me tibi multis obsequiis: Dii faciant ut mihi liceat aliquando gratiam referre, & agnoscere beneficium. Si velis fieri certior rerum me-

mearum, contineo me domi, neque amplius sequor militiam, partim quod hæc professio non videatur mihi magnæ frugis, partim etiam quod præsenio jam sim emeritus & donatus rude. Quod rogas, ut defratere tuo benè mcrear, eumque ad viam virtutis reducam: illud factu perdifficile est: jam enim adeò occalluit in sua nequitia, ut nulla sit spes ejus revocandi. Ad hæc, aspectum meum reformidat ac refugit, quanta maxima potest opera. Vale.

EPIST. LXXXI.

OMNES habent te suspectum ejus homicidii, quod heri perpetratum est in suburbis, horam circiter nonam. Si res ita se habet, vitæ tuæ non parum timeo. Non solùm enim vapulabis à carnifice compitatum: at (quod longè deterius est) traheris ad fucam. Vide quoniam modo effugium tibi reperies, Non poteris enim deprecari mortem, si quis adversum te sententiam tulerit. Præterea Juges instabunt, ut ratiocineris usque ad assēm de pecunia, quam uno abhinc anno temerè prodegesti. Valc.

EPIST. LXXXII.

NON est mirum si parentes ignaviam tuam percaſi, omni operc te destituerint: quoniam (ut accepi) tu quotidiè pernoctas in alea: præterea insidiatrices quædam meretriculæ facultates tuas exhauiunt, & crumenam: à quibus nisi caveas, non habebis tandem unde satisfacias tuis creditoribus, & ab eorum ære te eximas. Vale.

EPIST. LXXXIII.

SÆpenumerò multis periculis vitam objeci, ut ab his te redimerem, quæ videbanturi minere tuo capiti. Nihilominus si quando opus est mihi opera tua, subterfugis astutè. Uttere tuis astutiis ut voles, futurum enim spero, ut nihil inde fructus consequar. Ad extremum dabis poenas tuæ ingratitudinis: nam

nam non est credibile, deos hoc scelus inultum reflecturos. Vale.

EPIST. LXXXIV.

Mirari quidem satis nequeo impudentiam tuam. Vides corruptissimam tuam vitam probatissimis quibusque viris displicere: tu tamen nihil facis. Cum adhuc eras puerulus, omnes grande aliquid sibi promittebant de tua indole: nunc vero spem omnem futuram in te virtutis admisi. Vive tuis legibus: scies tamen parum frugis ex hac vivendi ratione tibi futurum. Longè prudentius faceres, si eorum consilium sequerere, qui tuæ prospiciunt utilitati. Vale.

EPIST. LXXXV.

Dolenter & cgrè fero, quòd non facias frequentiis tui videndi copiam: cum exploratissimum habeas meum in te amorem. Quotusquisque amicorum tuorum prospezit rebus tuis vigilantiùs quam ego? Te oro, utere amico tuo familiarius. Nulla in re (quam petiveris) repulsam passurus es. Vale.

EPIST. LXXXVI.

Dii immortales, quam diversa est hominum natura! Qui hac tempestate volunt rem augere domesticam, eos oportet assentatores esse maximos, multa dissimulare, habere animum labiis dissentientem: secus non dabitur locus, aut ratio augendæ facultatis. Proinde si facile accessum velis tibi patere ad Principes, in primis dicendū erit vale Virtuti, repudianda Veritas, atq; etiam probandum grante plausibili vultu, quicquid illi dixerint aut fecerint: vel si hominem interficerint. Vide apud te, an justa paupertate malis vivere, an per nefas ditescerre: potior tamen mihi videtur honesta paupertas, quam congregata per scelus divitiaz. Vale.

EPIST. LXXXVII.

Adimam tibi metum in quo nunc es, & explebo animum gaudio, cum quid tibi dixero quod à receptæ fidei hominibus intellexi. Pater tuus constituerat te exigere sua domo, exoravi tamen meis precibus, ut propositum hoc immutaret. Da operam, ut eum in amore tui contineas. Nemo enim est mortalium, cui plura debeas, quam illi. De te (scio) bene merebitur, si hominum expectationem non destituas. Vale.

EPIST. LXXXVIII.

Usu plerunque accidit, ut illiterati grammatisæ multò pluris æstiment se, quam homines egregiæ docti, & oraculorum Sibillæ interpres. Quod in te expertus sum. Luce clarius est, & vero verius, te adhuc esse elementarium, vixque à tenebris ignorantiaz pedem eduxisse: adeò tamen tibi places, & blandiris, ut neminem præ te ducas hominem. Quæso prius quam amplius insolefas, metire te tuo modulo. Putas te dignum Grammatici nomine, quodd ineptas quasdam differentias, frivolasque etymologias didiceris? Hal'ucinaris plurimum si tam brevi gyro Grammaticen concludas: cum oporteat perfectum Grammaticum Philosophos, Oratores, Poëtas, Jurisconsultos, omne denique scriptorum genus excussisse. Vale.

EPIST. LXXXIX.

Frequens fuit mihi votum ac desiderium, universam vitam in bonis literis consumcere: atqui nimia, aut ut verius dicam, Orbiliana præceptoris mei severitas usque adeò me divertit, & absterruit ut certum sit mihi, porcarium potius aut mulitionem agere, quam diù eam sustinere crucem. Hoc si gravatè & dolenter ferat pater tuus, consule quæso quoniam modo poterit occurri, aut iri obviam: Sum enim imparatus, neque consilii locum habeo, neque auxiliū

auxilii copiam, ut ait Terentianus ille Pamphilus; nec satis compertum habeo, quod remedium huic malo inveniam. Si ratione ulla fieri possit, cavere volo, ne ea res mihi sit infamia. Vale.

EPIST. XC.

Quoniam percontaris s̄apenumērō, quomodo res nostræ sese habeant, volo explere animum tuum. Illud primū scito, nobis omnibus prosperè esse, lautè & genialiter satis vivimus. Unaum est tamen quod malè nos habet, quia frequens est tibi consuetudo cum perdita nescio qua muliere, quæ facultates tuas omneis instar hirundinis exugit, & te ipsum radit usque ad cutem. Ultinam consultè & recta reputares via quām fraudulentæ sint diobolares hujusmodi meretriculæ; animum tuum (ut conjicio) ad aliud negotium appelleres. Erit quod succenseamus tibi, si in re nihil tantum semper feceris sumptum. Proinde medearc huic malo, & quām poteris citissimè. Vale.

EPIST. XC I.

IN morte patris fingebas te plurimum dolere: verum ea solicitude bidui solum extitit, aut tridui, fuitque ficta, & similis præficarum lachrymis: demum desisti dolere. Tu non refers par pari, si jam patris oblitus es, qui tamen nihil unquam tibi esse passus est. Dabitur tibi magno probro, si hæc ingratitudo ad aures hominum pervenerit: properea fac ut probum decet adolescentem. Vale.

EPIST. XC II.

Pultas te fecisse pretium operæ, quod triviales quosdam versiculos conscripsis: hisque perinde tibi places, ac si arduum aliquod opus & Areopagitarum theatto dignum edidisses. Te oro per amicitiam nostram (quæ incepit à parvis, cum ætate accrevit simul) cave ne sis tibi Suffœnus; aut si mias imiteris, quæ suos fœtus quantumlibet deformes,

mes, pro formosissimis, admirantur. Non tunc rem te hujus rei, nisi certo viderem plus inde futurum detrimenti, quam utilitatis. Cæterum audite quibusdam flagitiis deditum esse & proclivem: à quibus pedem revoces te quæso. Admodum enim *Pedem* difficile est, ab eo se malo extricare, cui quis ab invocare. cunte ætate insuevit, & innutritus est. Vale.

EPIST. XCIII.

PETIVI ABS TE DECEM AUREOS SOLATOS MUNERI, NULLA quidem coactus necessitate, aut indigentia, sed ut animum tuum pertentarem: nam (quod diis habeo gratiam) auri & argenti est mihi abundè: passus sum abs te repulsam, quod in magnam me traxit admirationem. Hoc enim scio, me meis in te beneficiis meruisse, ut fortunas tuas, ipsamque adeò vitam pro me expones. Quid? Pollicebaris montes & maria, dicebasque me tibi esse chariorem tuis oculis. Haec cine est illa benevolentia? Qua fiducia id audes recusare, quod paulo ante promiseras? Nunc quoniam explorata est mihi fides tua: cave deinceps ne conspectui nostro te offeras: facile carebo opera tua. Vale.

EPIST. XCIV.

NESCIO UNDE TIBI CREVERIT HIC FASTUS, UT ABJECTIorem me putas quam quocum verba facias. Primum omnium (quantum conjicio) non sunt tibi plures animi & naturæ dotes, quam mihi: sed ut sint, debes propterea eò arrogantiæ descendere, ut neminem præ te ducas hominem? Divitiae tuæ (ut conjectura colligo) hoc supercilium tibi non induunt. Nam licet patrem habueris, ut omnium hominum sapientissimum ita & ditissimum: rem tamen domesticam, juxta & universum patrimonium sic prodegisti, ut parum absit, quia te oportet emen-

Nosce te-
ipsum.

emendicare victimum ostiatim. Proinde te oro, nosce
te ipsum: nec tantum tibi tribuas, quantum consue-
visti. Vale.

EPIST. XC V.

Nescio quanam ratione factum sit, ut in odium
tuum impegerim: nihil me omisisse puto,
quod amicum fidelem deceat. Si fortè conquerere-
ris, quòd nihil pecuniarum pridie ad te miserim,
non est quòd conqueraris: nam ego & nostrarer
ferè omnes tanta rerum omnium penuria labora-
mus, ut pauci admodum reperiantur, qui habeant,
unde vel mediocriter vivant. Propterea non est
credibile te jam prodegisse, quod pridie dominicæ
Nativitatis ad te misimus. Si quid aliud mœroris
argumentum te pepugerit, maximè vellem cog-
noscere, ut possem resarcire & reparare, si qua per
me, jactura tibi contigisset. Vale.

EPIST. XC VI.

Nullo ferè non die te moneo atque vehemen-
tius insto, ut proficias in bonis literis, quo tua
doctrina modum aliquem reperias vivendi: nam
parentes qui omnes vix habent, unde seipso nutri-
ant vel terruissimè. Itaque longè tua expectatione
falleris, si corum fiducia iuventutem in torpore
consumeres, & (quod dici solet) in utranque au-
rem dormires otiosus. Si nihil promoveris, tu solus
eris in culpa: neque enim tibi decet ingenium, nec
item boni præceptores, qui te bonas artes doceant.
Vale.

EPIST. XC VII.

Nihil unquam mihi respondes ex animi sen-
tentia, nec compertum habeo, unde inauspi-
catum hoc malum me semper consecetur, nisi quod
aurem præsto nonnullis impostoribus, qui amici-
am vultu promittentes, furtim me decipiunt, &
lactant:

laſtant: à quibus quam volo me extricare aut revo-
care, nequoco : acrius tum nituntur, & dant operam,
ut me trahant in suas pedicas. Quod non adeò
gravatè ferrem, niſi deciperer à quibusdam, pro
quorum salute vitam meam multis quandoque pe-
riculis exposui. Te oro, ſi quod huic malo remediu-
m queat inveniri, exhibe te amicum: nullum cte-
nū habeo praeter te unum à quo ratio meæ utilita-
tis dependeat. Vale.

E P I S T . X C V I I I .

Consulo tibi frequentissimè, quonam modo te
oporteat vivere, quibuscum versari, quos refu-
gere, quos imitari. Videris tamen parvi facere
quod monco : nunquam reminiſceris verborum
meorum. Hoc unum certò ſcio, neminem unquam
extitifſe, qui proſpexerit rebus tuis vigilantius,
quam ego. Dii deæque omnes illum perdat pef-
ſimè, qui priuūm te diuertit, ne virtutem amplecte-
ris : nam (ut videre eſt) adeò te corrupit, & per-
ditis inebriavit moribus, ut liberandi tui nulla
ſpes omnino relicta ſit. Vale.

E P I S T . X C I X .

Videris tibi fœlix, & (quod aiunt) coelum digi-
to attigifſe, quod quædam epigrammata & e-
legias dedecris in lucem. Putas enim te magnam ab
eo mercedem habiturum, cuius nomini opus ipsum
nuncupasti. Novi hominem intus & in cute, ejus-
que mores mihi ſunt exploratiſſimi. Eſt opulentius
quidem, verum etiam adeò tenax & illiberalis, ut
facilius fit elicer aquam ex pumice, quam ex ejus
crumena plumbum nummum extorquere. Si ſpe-
ras blandis verbis ipsum ambire & inefcere, nihil a-
gis. Aurem facile præstat adulacionibus & paraſi-
tis : ſed ſemper palpum obtrudit. Vale.

TEXTORIS

EP I S T. C.

Quid habes Nucerine? dissimulas & suppressis dolore tuum quam potes maxime, & adulterino quodam risu laetitiam promittis: est tamen aliquid quod intus te torquet pessime. Ubi primum te aspicio, arguo protinus animum tuum ex ipsa fronte. Mihi animule, si me amas, nolite macrare. Quum te video vultuosa facie, & obductis superciliis, lachrymis nequeo temperare. Potes citra metum arcanum mihi tuae mentis committere. Non est enim (quantum conjicio) in tota mortalium vita, qui magis honori tuo & famae timeat, quam ego. Quod si nondum satis explorasti, experire certius, quum voles. Vale.

EP I S T. C I.

Verba tua atque etiam mores magnopere mihi placent, adeò inquam placent, ut incredibilis voluptas accrescat animo meo, quum jucundissimo tuo aspectu frui licet. Aliquantulum tamen displacebit inmoderata loquacitas, nec mihi tantum, at etiam plerisque magnae celebritatis hominibus. Si velles aurem praestare meo consilio, parcius loquereris. Nam magna & heroica homini virtus, linguam cohibere in conviviis maximè: ubi quum quis impudenter loquitur aliquid, aut inconsultè, non caret ebrietatis suspicione. Aperi omnia dico: bene enim mihi promitto de tua benevolentia juxta & humanitate, ut existimem te æqui bonique consulturum, & non laturum ægrè si vel acerbissimè te objurgavero. Vale.

EP I S T. C II.

Duci profectò nequeat, quam dolenter & ægrè tulerim, quod toto triennio, quo Lutetiam habitas, ternas tantum literas, ad me miseris, & eas quidem brevissimas. Quid? quo tempore discessisti à nobis, jurabas te scripturum unoquoque men-

Linguam
cohibere in
conviviis,
homini vir-
tus est He-
roica.

se.

se. Vide quomodo constitueris tibi. Nam tu es egredie malus dignusque multis plagis & cicatricibus, quod jam memoria tua exciderint, qui rerum tuarum semper & ubique fatigantur. Emoriar; nisi te pœnitentia tuæ ingratitudinis. Si unquam videro te ad eam rerum inopiam redactum, qua aliquando elaborasti, non miserabor tui, vel si sanguinem flaveris. Vale.

E P I S T . C I I I .

Nemo est qui te nimia temeritatis non arguat, quod adeò superbè & elatè respondeas senitoribus, nec injuriā sancte. Periculum est enim in eos temere murmurare & obloqui, penes quos vita nostræ juxta & mortis pender potestas. Jam hoc idem tibi prædixeram antea paulò, quām discederes à me. Te oro si antehac imprudenter vitam institueris, ut posthac in te ipsum descendas, & tuo te pede metias. *Suo se meti*. Quicquid dico, sine felle dico, nam quamvis *tiri pede*. infra meritum, & citrā quām debuisti meā in te *Sine felle* benevolentiae responderis, non possum tamen non *dicere*. benevolē te hortari. Quoniam nuncius tuas ad me literas deferet, non pergit amplius ad antiquum meum domicilium. Nam habito ē regione Gymnasi Navarriensis, ubi nemo est qui à secundo jugere mihi non assurgat, ob eam doctrinæ & virtutis opinionem, quam de me conceperunt omnes. Vale.

E P I S T . C I V .

Fuit nescio quis apprimē tibi familiaris, qui vitam tuam omnem ab ipsis (quod aiunt) crepundiis mihi enarravit. At nihil vel modica dignum de te gloria intellexi, præterquam quod abstemius vivis. Nullo ferè non die aleam protrahis in medium noctem. Supra modum & messem tuam sumptum facis, & ultra quām tui parentes opinentur: Fieri nequit, quin pessimē tibi veritatē voluptatibus semper induit.

indulgeas, ut hactenus consuevisti. Non ignoraste Lutetiam nuper profectum esse, propter voluptates & ludos. Non respondes parentum de te opinionem: & meam ipsius spem fecellisti maxime. Huc usque merui de te supradicata quād debui amavi ultrā quād tibi persuadeas. Verū nisi ab hujusmodi vanitatibus pedem revoces, ego relinquam te omni ope destitutum; & interdicam tibi domo mea. Vale.

EPIST. CV.

UTinam esset mihi otium ab his occupationibus, quæ me nulla non hora inturbant, & ferè obruunt. Facerem ut intelligeres, quantum nomini tuo tribuam. Aliquot abhinc diebus misi ad te nonnihil pecuniarum, plus multò propediem missurus. Ultrum autem acceperis, nécne, clam me est. Si non acceperis, per me non stat: dedi enim cuidam homini, qui probatæ admodum fidei mihi videbatur: atque etiam dignus quocum in tenebris tutò & citra scrupulum micare possem. Porrò desine quæso litigare cum Ligario. Certius & explorarius nosti hominem, quam ut depingi tibi debeat. Mores ejus domesticè tanquam tuos unguies tenes. Præterea vulgo dici solet, gallinaceos in suo sterquilinio plurimum valere. Si unico verbo factio nem cum eo susceperis, fretus parentum fiducia interficiet te. Cæterum si Codrus domum tuam se contulerit, cave maxime ne cum intromittas. Secundus si feceris, te pigebit facti. Nam prima (quæ mecum jacuit) nocte pannos, culcitram, pulvinar, lodicem, suppedaneum, bracas, cothurnos, soccos, cæteraque id genus vestimenta (honor si aribus tuis) turpissimè percacavit, & stercoravit. Vale.

EPIST.

EP I S T . C V I .

Putabam cum animi candorem esse tibi congettum, ut nunquam vellet aliquid in me fraudis comminisci. Ubi cunque enim occurrebam tibi, tu pellace vulpe benignior blandiebaris mihi, & arridebas. Nunc verò aperte video, te hominem esse fraudulentulum & nigra (quod aiunt) cauda: atque animum habere à lingua & labiis dissentientem, & procul remotum. Nam quum pericula multa me circumsteterunt, non solum non subvenisti amico, at etiam amico de industria nocuisti. Nunquam per deum Herculem, quiescam ex animis sententia, quin te cumulatissimè, & cum multo fœnore retaliavero. Quinque anni jam præterierunt, ex quo abundè, & ambabus (ut aiunt) manibus omnia tibi suppeditat animus: at si te oporteret victum emendicare, non extorqueres à me nummum plumbeum ad cœmandam restim. Vale.

EP I S T . C V I I .

Quotidiè ferè convertis omnium in te oculos, quod sericatus apperas, superbiūsque induaris, quām ut fortunam tuam & facultatem deceat. Et, (quod est extremum dementiæ) quod omnes vertunt criminī, tu laudi tribuis. Legistīne unquam, hominum inconsultissime, probro datum esse Quinto Hortensio Oratori, quod compositè circumspetéque & multa cum munditia indutus esset? Tu capillos unguento delibutos pectis ad speculum. Ulixco digitulo (quod aiunt) caput scalpis. Insuescis lecticæ & plumis Sardanapali. Oculi tui sunt ludibundi & ebriosi, manus inter agendum gestuosæ. Putas hæc omnia carere suspicione mali quod per fœditatem nominari non licet. Si me amas, & honori tuo vis prospicere, abstineas à nimia illa corporis elegantia. Vale.

EPIST. CVIII.

SOlus sum quem diligunt Dii immortales, si nula ægritudo voluptatibus meis intercesserit. Pater meus (quod diis habeo gratiam) prosperè se habet & pugilicè. Mater abundè pecuniarum mihi attulit. Quid queam expectare majus, aut felixus? Si forte fortuna aliquis me morbis invaserit, sub manu & dicto citius præstò aderunt infiniti medici, qui mörbe meo medeantur. Unum tamen est duntaxat, quod me excruciat miserrimè. Ego sum planè ignarus: literas ne à limine quidem salutavi, aut primoribus degustavi labiis; hoc si carerem in fortunio, cæteros mortalium præ me uno infeliciissimos crederem. Vale.

EPIST. CIX.

DUm quid scribis, opera tua tibi rident adeò & blandiuntur, ut digna protinus existimes quæ & eventilari, & in lucem prodire debeant. Qua in re non parum timeo ne sis tibi Suffœnus, ac simias imitèr, quæ suos fœtus quantumlibet deformes pro formosissimis admirantur. Si saperes, ab alieno potius arbitrio penderes, quam tuo. Cave ne his arem præbeas, qui te magnis laudibus palam efferrant, omnésque Latinæ linguae principes præ te uno rudes & agrestes esse prædicant, clam verò medio te monstrant digito. Fallaces hoc genus parasiti perbellè tibi impontunt & te molliter inescant, ut a liquid semper trahant in suam nassam. Finem faciam huic epistolæ, ne verbis meis defatigatus pertreas, quamvis justa te objurgatione incessam. Si percontaris ut valeam, benè sanè. Nul'a est ægritudo, quæ animi mei serenitatem obnubilet, præter tuam illam cæcitatem. Hoc si abesset malum, cætra lagus essem. Vale.

EPIST. CX.

ANeà cùm accersebam te domum meam, à ter-
cio (quod dici solet) jugere & stadio mihi arri-
debas: eorum omnino similis, qui in ostio tantum
sunt formosi, videnturque pellace vulpe benignio-
res. Ne multis agam, adeò blandiebaris, ut indu-
bitata fide omnia de te mihi promitterem. Nunc
tamen apertè video, te ex eorum esse numero, qui
montes & maria pollicentur: demum ubi res ipsa
postulat, nihil omnino prætent. Abhinc paucis
diebus te oravi, ut aliqua contrarius & æquitatem
ageres, ut eximeres mea quodam periculo quod im-
minebat capiti meo. Respondisti nulla omnino de
causa declinandum esse de via, etiamsi amici crebris
efflagitarint convitiis. Sed dic mihi, hominum æ-
quissime, unde nova isthac religio in te incessit, &
suborta est? Chio præstabilis homo sapientæ nun-
quid conservandi amici gratia falsum dedit consili-
um? Nunquid & Pericles promisit se accommoda-
turum amicis usque ad aras? Sed de his hactenus; si
quando acciderit tempus quo indiges opera mea,
tu talionem accipies. Vale.

EPIST. CXI.

Longè tua te fallit opinio, si putas nos aulicos
cæteris mortalibus esse fœliciores: nos quidem
lautè & genialiter vivimus. Habemus affatim diviti-
arum, induimur byssō & purpura. Superbè & plus
quam tragicè incedimus palam populo. At multi fo-
rificus magnam præ se ferunt & promittunt opu-
lentiam, quibus res est angusta domi, & curta su-
pellex. Alii usque adeò obruuntur ære alieno, ut ip-
sam quoque debeant animam. Præterea putasne
sub elegantissimis nostris tuniculis multam sordem
quandoque delitescere? Plerique intus & in cute à
calce ad verticem capitis sunt scabiosi. Alii omnino
podagrici, & membrorum impotes, & (quod in ma-

ximam miserię partem repono) vivendum est nobis non arbitrio nostro, sed aliena (ut aiunt) quadra. Siquis nostrum in morbum quemlibet gravem inciderit, nullo penitus indicio dolorem suum audebit exprimere, ne rideatur ut mollis, & effeminatus. Præterea (si me audis) noli commutare solitam tuam professionem. Vale.

E P I S T . C X I I .

Conquereris; & plus nimio, quod nudius quartus brevem quandam pecuniam amiseris: quod me maximè reddit mirabundum, cum præsertina levis & impoenitenda sit jactura, & quæ nullo ferè labore compensari queat & resarciri. Studerem tibi dolorem hunc excutere, nisi vererer mea verba tibi fore irrita. Si velis rependere hoc detrimentum, quare non reverteris ad pristinam professionem, cum præsertim ea sit quæstuosæ & exploratissimæ commoditatis? Aliud est, quod te monitum velim. Cum quis in odium tuum impegit, in cum protinus ructas, & evomis quicquid in buccam venit. Contra verò cum quempiam amicum tibi deligisti, prima statim fronte patefacis intima tuæ mentis arca- na. Te oro ex consilio Chilonis, sic ames, tanquam aliquando osurus; haftenus demum oderis, tanquam postea amaturus. Vale.

E P I S T . C X I I I .

In aprico nuper quiescebamus ego & pater tuus; cum autem unà fabularemur, accessit protinus nescio quis nuncius, agrestis planè & inelegans, qui prædicabat se familiarissimum tibi fuisse, & eidem præceptorii operam dedisse. Propterea percontati sumus ut valeres, atque in literis profecisses. Respondit ille, te mortalium omnium pigerrimum, & (quod aiunt) Epimenidis somnum tuæ indormire negligentiae. Id ubi primum pater tuus intellexit, turpibus in te verbis & indignis relatu temperare

EPISTOLÆ,

99

non potuit. Si vis ut cum in amorem tui revocem, expurgiscere, & ab ejusmodi nota, quam maximè poteris cave. Vale.

EPIST. CXIV.

Contrahis tibi pessimum nomen, quod nihil habeas frequentius in ore, quam verba obscena & quæ castas aures offendunt maximè: & (ut nihil dissimulem) non desunt qui ex ea procacitate linguae, & illoto sermone, mores tuos arguant & metiantur, dicantque vitam ipsam orationi responderem. Non est quod mihi succenseas, si te benevolè & amicè corripiam: quoniam nostræ omnium aures jam calent turpissimo illo rumore, qui passim de te circumfertur. Cave tibi, nam si nota illa diutiùs increverit, nunquani eluctur, & tu ipse vix poteris in bonam vulgi opinionem introrepere. Nemo est parentum tuorum, quem tantæ non pudeat turpitudinis. Et certè periculum est, ne turpissima tua vita desinat haberi in precio. Vale.

EPIST. CXV.

Pater tuus graviter & iniquo animo tulit, quod audiverit nullum esse tibi frequentius votum, quam ut uxorem ducas: nec dubito, quin pessime tibi vertat, nisi enitaris qualicunque via irrepere ad demerendam ejus benevolentiam. Sed dio per deos omneis, undenam tibi incessit mutandæ conditionis desiderium? Non ignoro multas esse in tua professione miserias: verum hæma joribus emolumentis pensantur, & obliterantur. Ea causa ad te scribo, ut te à proposito divertam & absterream: certius enim quam tu video, quantam facturus sis iacturam, si ab ejus mandato vel unguem latum recesseris. Vale.

EPIST. CXVI.

OLIM cùm quid ad me scribebas, epistolæ tuæ
legebantur palam, & sine ulla vitii suspicione
circunferebantur. Nunc verò cùm quid scribis, ma-
nifestarius error tertio quoque verbo deprehendi-
tur. Quia in re homines non solum multa lectione
exercitati, at etiam tenues, & obscuro loco nati te-
derident: neque est quisquam aure adeo surda &
jacenti, quin facile perspiciat, & animadvertisat hanc
inscitiam. Timeo ne longa studiorum desuetudo hac
barbarie te contaminaverit. Si velis redire ad inter-
missum, interruptumque, & interpolatum calorem,
erit quod speremus te non nihil profectum: at si
diutius insueveris huic negligentiae, jacta est alea;
nos de te omnino desperamus. Vale.

Facta est
sta.

EPIST. CXVII.

Multi & sapientia & authoritate prædicti con-
queruntur sæpen utero, de quibusdam sciolis
ineptisque & diabolari bus grammatis, qui pedi-
bus (quod aiunt) illotis ad sacrosanctas legum &
Philosophiae disciplinas divertunt, aut frequenti-
bus auditoriis palam profitentur, cùm tamen nihil
unquam bonarum literarum, nisi forte in transcurso,
degustaverint. Sunt etiam (proh Jupiter) qui Pla-
tonem legere velint, non vitæ ornandæ, sed lin-
guæ orationisque comendæ gratia: nec ut mode-
stiores fiant, sed lepidiores. Utinam, utinam ja-
tanticuli isti nebulones nugarum tenus docti, innite-
Pythagoræ rentur vestigiis discipulorum Pythagoræ, quorum
discipuli si- nemini prius licebat aut commentari, aut verba fa-
lentio eru- cere, quām factus esset eruditus silentio. Horum igi-
tur periculo tibi magnopere cavendum est, ne con-
scendas altiores disciplinas, quæ & ingenii & do-
ctrinæ captum longè exuperant. Vale.

EPIST.

EPIST. CXVIII.

Dolui jampridem, atque in dies ingravescit ani-
mi mei ægritudo, quod universum patrimoni-
um vix toto vertente anno prodegeris. Pater tuus
nunquam minoris cœnavit, quam decem aureis :
nunquam minoris habitavit quam decem millibus
aureorum. Tamen ex tot tantisque opibus, quas
reliquit moriens, vix superefturceus, aut fictilis la-
gena. Sed certè nil mirum : vili enim vendidisti,
quod magno emerat. Multi me præsente stultitez-
te insimularunt : semper tibi patrocinatus sum :
sed noli deinceps expectare patrocinium meum,
dum te videro immutatum. Vale.

EPIST. CXIX.

Videris ex eorum esse numero, qui cum nihil
refert, pudent : ubi vero pudendum est, tunc
eos deserit pudor. Nudius quartus cum insimulavi-
mus te ignorantiae, protinus demissâ fronte erubu-
isti. Ubi vero adulteria tua in medium protulimus,
culpa tua patrocinari coepisti ; tantum abest, ut
pœnitentia ducereris. Miror qua fronte tor probro-
fias de te contumelias perpeti possis. Bis ad subsel-
lia judicum tractus, extrema stetisti fortuna, & ita
decessisti : non quod innocens credereris, sed ne
judices pejerasse dicerentur. Cave ne divina ultio *Valerius*
(quæ lento gradu ad vindictam sui procedit) am- *Maxim.*
pliori exitio te reservet, tarditatēque supplicii
gravitate compenset. Multis enim fortuna parcit
in pœnam : & quem sœpè casus transit, aliquando
invenit, ut inquit ille. Vale.

EPIST. CX X.

Frater tuus publicè profitetur Æneidem Virgili,

Fmagna doctrinæ suæ ostentatione, utinam tanto *Ingratitudo*
auditorum fructu & plausu. Non satis scio quam *discipulo-*
gratiam inde relatus sit, nihilominus tanta est *rum noſtri*
discipulorum nostri temporis ingratitudo, ut ubi *temporū.*
pri-

primum discesserunt à conspectu præceptorum, statim obliviscantur veteris beneficij, neque agnoscant per quos profecerint. Expertus & sciens loquor. Multi enim ex officina & umbraculis meis prodierunt, qui nunc me nihilo pluris estimant, quam porcarium, aut mulionem abjectissimum. Qui de ingratis bene merentur, hoc frugis referunt. Cæterum, quod me consulis, an debeas aulicam sequi vitam, si me audis, immorare solitæ tuæ professioni: nec induas tibi aureas illas & fucatas compedes. Melior est enim libera paupertas, quam vel opulen-
tissima servitus. Vale.

E P I S T . C X X I .

Quum te abjurgo, & impietatis insimulo quod rariſſimè proficeris ad templum, culpani tuam excusas, causarisque te esse podagricum. Eo morbo proximè atque tu, aut etiam æquè (ut juxta mecum ipſe nosti,) labore: neque tamen mihi ſatisfacio, aut apud me conquiescere poſsum, quin tertio quoque die templum adeam, votivas preces Deo immolatus, persoluturus & oblatus. Nemo eſt æquè ſpernendus, quam qui pietatis obliviscitur, & religionis. Amo te plurimum, nec hodiè vivit quisquam mihi amicior ac tu. Nisi tamen prospexero te alio ingenio atque olim fuisti, fieri vix poterit quin amicitia noſtra refrigerescat & minuatur. Vale.

E P I S T . C X X I I .

Lucanus.

Verum eſt quod ſcribit Lucanus, Nescia plebs jejuna timere. Quoniam magna eſt rerum omnium penuria, & incredibilis annonæ charitas, multi qui labore & quaestu ſuæ professionis queritare ſibi victum nequeunt, coguntur ad latrocinia & expilationes divertere, aut viatoribus infidias moliri: licet certò videant ſe ſuspensum iri, ſi corripiantur. Sed quid facias? fames eſt adeò intollerabilis, & maleſuada, ut ad quodvis diſcriben vitæ per-

perferendum propellat. Ego & aliquot alii nuper ibamus rusticatum colligendi animi gratia; vix aberamus a Lutetia iter quinque stadiorum, quam tibi protinus quatuor sanguinarii grassatores, indumis & vepribus delitescentes, iam nos præter spem imperium fecerunt, animo malevolo & gladiatorio; quibus nisi intrepidè & aperto marte restituissemus, actum erat de nostra omnium vita: nec tamen usque adeò vitam tutari potuimus, quin unusquisque nostrum aliquod vulnus acceperit. Hoc innuit, eas non satis prudenter sibi consulere, qui foras proficiscuntur soli, nisi suprema quædam necessitas ad urgeat. Vale.

EPIST. CXXIII.

INcredibile videndi tui desiderium jam pridem me tenuit, adeò ut nulla nox prætereat, quin imago tua oculis incis obversetur & obserret. Et si licet citra ullum discriminem ad te comigrare, commigrarem protinus: viamque ipsam (quod aiunt) raptim devorarem. Sed multa sunt, quæ ab hoc animi mei desiderio me remorantur, & avocant. Nam præterquam quod ægrè hodiè & difficulter vivitur ob magnam annonæ charitatem, multi ubivis locorum reperiuntur milites, aut (ut verius dicam) grassatores. Literis tuis scire velim, quónam modo vivant vestrates. Nam qui apud nos degunt, multis miseriis & calamitatibus obruuntur. Et nisi dii immortales res nostras clementius intueantur, & custodiant, periculum est, nc iniquissimè nobiscum agat fortuna. Vale.

EPIST. CXXIV.

Liberares hanc urbem magna fæce & perditorum hominum colluvie, si eos tecum foras duceres, qui nullo non die de nostro omnium interitu cogitent, & machinentur, atque etiam eorum saluti fortasse prospiceres. Nobiscum enim domum versari ne-

nequeunt, qui vitæ omnium & cervicibus parant in-sidias. Et si qui fortè fortuna remanserint, obser-vabuntur vigilantissimè, multisque præsidiis oppri-mentur, ne commovere se contra Rem publicam possint. Nemo te habet suspectum conjurationis. Si alienus est animus tuus ab hominum expectatione, muta mentem: mihi crede. Etenim tenebris undiq; & luce clariora nobis erunt consilia tua omnia. Vale.

EPIST. CXXV.

Quod ad me tribus abhinc diebus misisti opus formosum satis & elaboratum, supernè mihi vi-sum est: ipsūmque (ni fallor) grande aliquid profi-tetur, & inauditum. Vereor tamen, ne non sis ubi-que similis tui. Si me audis, cave ne quid facias Horatiano monstro simile, néve unum & alterum assuens pannum, ad intempestivas digressiones pro-digaliter evageris. Lectores enim risum tenere ne-queunt, cum quis ab ipso principio verbis sesquipe-dalibus ampullatur, demùm remisso, & languente paulatim stylo serpit humi. Stude brevitati quanta maxima poteris diligentia, modò tamen propterea non fias obscurus. Cave ab ampullosis illis & con-fragosis dictionibus, sed eatenus, ut propterea nervi & animi non deficiant. Vale.

EPIST. CXXVI.

TAntorum scelerum te notant omnes; ut si vera sint quæ de te passim prædicantur, sperem te propediem damnatum iri capit. Nemo est quem tuæ turpitudinis corruptissimæque vitæ non pude-at: ubi tamen tuæ salutis quis te monet, verba fi-unt mortuo. Nihil mea refert satagere rerum tua-rum: quum tamen reminiscor periculi cervici tuæ imminentis, non possum non misereri. Quum ad judicium subsellia protraheris, tuorūmque vitio-rum accusabere: inficiare quantum voles, verba tua non habebunt fidem: præterea facillimum eit con-

convincere: prideni enim facta tua turpissima omnibus innocuerunt, & venerunt in apricum. Vale.

EPIST. CXXVII.

PAter tuus ægrè satis & indignanter tulit, quod audiverit te bonam ætatis partem contrivisse in humanis & politioribus literis, in quibus nihil est omnino frugis, nullum penitus emolumentum: sed illeætrices tantum, & vclut quædam verborum metricalæ, quæ nihil aliud prosunt, quam aures tintillant, & inebriant. Certius nōsti, quam ut monetri debeas, quam curta sit domus vestræ supellex. Non est quod à patre amplissimas divitias tibi pollicear, nisi tua unius industria tibi ipse fabrices fortunam. Quare, si sapis converte animum ad alias artes. In his enim tibi nec seritur, nec metitur. Quod autem scribis, de perduto quodam nebulone, qui passim tibi detrahit: vis audire quid sentiam? Bibe surdis auribus omnia ejus convicia, patere etiam si tuis oppedat naribus. Si enim velles cum retaliare, & eadem repercutere maledicentia, periculum esset, ne insanum cum redderes, qui tantum desipit. Vale.

EPIST. CXXVIII.

PRIDIÈ quum rediisti Lutetia, putabas amicos omnis obviis ulnis tibi gratulaturos, tuumque adventum admodum plausibilem fore. Nihilominus nemo omnium repertus est, qui tibi arriserit, immo verò cachinnum sustulerunt omnes. Causam si percontaris, non pudebit dicere. Eo te miseramus, ut bonis literis proficeres, quam tamen de te conceperamus opinionem, fecellisti. Semper enim porreteris (quod aiunt) dormivisti pedibus, & in utramvis aurem, nec prima elementa didicisti. Si hoc feceris fiducia nostri, erras haud dubie, non enim movebimur tuis infortuniis, vel si fleveris sanguinem. Vale.

EPIST.

EPIST. CXXIX.

Pollicebaris mihi mercedem amplissimam, si do-
ctrinâ meâ ab ignorantiae tenebris te educe-
rem: non pepercis labori, docui te quantâ maxima
potui diligentia, adeò ut jam prælectore non indi-
geas, possisque (ut aiunt) nare sine cortice. Antea
distuli mercedem meam reposcere, quod fortuna
tua videretur mihi exilis & modica. Nunc verò o-
pes tuæ creverunt, omnia tibi suppetunt ad votum,
& virgula (quod fertur) divina. Quid igitur causa
est, quamobrem non reponis beneficium? Arro-
gásne tuæ unius virtuti, si quid in bonis literis pro-
feceris? Ista tua ingratitudo non adeò esset into-
leranda, si quam rerum patereris penuriam: at (ut
jam dixi) habes omnia ex animi sententia, tu es ve-
lut bos apud acervum: metis citra arationem, ci-
träque sementem. Non satis apertè video, quonam
modo culpæ patrocinari possis. Vale.

EPIST. CXXX.

Non parùm mihi displicuit, quod heri in quo-
dam convivio juvenareris verbis impudicis,
creparésque immunda & relatu turpissima. Sed tua
ista culpa non omnino caret venia: putabas enim
fortasse id ab omnibus laudatumiri, quod à qui-
busdam abjectissimis homunculis, cicerisque & fra-
ctæ nucis emporibus comprobatur. Diù satis de-
sipuisti, mea quidem sententia: nunc tibi relin-
quendæ sunt nuces. Sudabis fateor non parùm,
priùs quam priscum illum vivendi modum didice-
ris: at ubi desieris aliquandiù, nihil erit factu faci-
lius. Vale.

EPIST. CXXXI.

Monui te frequentissime, ut relicto studio poë-
tico ad orationem solutam animum conver-
tas: nam versus tui, quotquot scribis, prodeunt
invita (quod aiunt) Minerva & Musis collachry-
mantibus

*Nare sine
cortice.*

*Virgula
divina.*

mantibus. Nihil est penitus frugis, nihil quod vel cantillum famæ tibi comparet, quin potius facis te publicam & communem vulgi fabulam: adeò ut jam notissimus apud omnes invaluerit rumor te esse velut asinum ad lyram. Multò prudentius ageres, si tuo te pede metireris, nihilque non æquum viribus tuis assumeres. Vale.

EPISR. CXXXII.

INsolentiam tuam satis ridere nequeo. Pater tuus parentésque omnes pauperrimi sunt, nuditi quam ex matre (ut apertè nosti) victimi emendicant ostiatim, manum ad stipem porrigunt: paucis, non habent unde restim emant. Tu tamen loci natalis nullam penitus habens rationem, superbis, non aliter quam si essem rex tragicus. Cui animi & capitis tui morbo quomodo possit occurri, non satis video. Qum enim viri prudentes rerum tuarum volunt satagere: & suadere quod factu sit utile, aures occludis, perinde ac si per te satis saperes, effélique remotus ab omni vitio. Non adeò vitiis tuis offenderemur, si pauca essent: at tam multæ flagitorum species vitam tuam contaminant, ut nullus relinqui possit veniae locus. Vale.

EPISR. CXXXIII.

SEmper de te bene merui sperans te aliquando fore frugi hominem, censorémque omnium: at spes omnis futuræ in te probitatis omnino adempta est. Nam (ut audio) bonam juventutis partem stolidè contrivisti, dilapidastiique universum patrimonium in alea, fritillis, & sphæristerio. Si essem liber laborum, qui me nunc circumstant, & opprimunt, ad te quam citissimè convolare, via ipsa (ut cum Sidonio loquar) devorata; idque sum fakturus, dum per occupationes licebit. Quòd si rem ita

com-

TEXTORIS

comperero, ut communis prædicat fama, scias animum meum fore multò remissiorem, segniúisque in tui amorem quām priùs irritatum iri. Vale.

EPIST. CXXXIV.

Quum quid scripsisti, soles me adhibere judicem tuis operibus: at dum suadeo ut ambitiosa recidas ornamenta, reddásque incidi quæ non benè ornata sunt & polita: mavis defendere delictum, quām inverttere. Propterea ames te & tua sine rivali, nullum enim verbum assumam ultræ. Quod autem percontaris, quid hic rerum agatur: Res creditu difficultis & maximum risum tibi excitatura, novissimis diebus accidit. Lentulus, qui genialiter adeò & luxuriosè priùs vivebat, qui que omnia prodigebat per luxum, nunc avarus usque adeò factus est, ut inexplebilis sit ejus cupiditas. Nunc quoniam non suppetit otium scribendi pluribus verbis, qui has ad te defert literas, totum hominem suis coloribus graphicè depinget. Vale.

EPIST. CXXXV.

Non parùm mihi displices: nec mihi tantum, nat his omnibus qui tecum aliquando versati sunt, quòd sis adeò prodigus verborum, ac in tuam ipsius laudem propensus, & proclivis. Ante omnia pessimè audis, & magno probro tibi vertitur, quod palam te prædictes bellicosum. Comminaris egregiè: verba tua nihil non Martem spirant; at si quis te aggredieretur, fugam protinus arriperès: totus animus tibi in pedes decideret. Quod qui norunt, temperare nequeant à risu, quum audiunt has inanes de te gloriolas. Vale.

EPIST. CXXXVI.

Non satis scio, qua causa amicitiam contraxeris cum Cornelio Dolabella, aut unde frequens adeò familiaritas tibi cum perditissimo illo nebulo-
ne, & (quod aiunt) terræ intestino, intercesserit.

Qui,

EPISTOLÆ.

Qui, ut aperte nosti, & patrimonio, & gentilitiis hereditatibus multatus est ob infinita flagitia, quibus ab ipsa jam tum infântia fuit innutritus. Corruptam adeò egit juventutem, ut sæpenumero ad subscellia judicum pertractus esset, & in extremam stetisset fortunam, nisi pecunia se redemisset ab inquisitoribus. Ubi verò ad utilem pervenit ætatem, nihil secundiore, immò verò deteriore fama usus est. Unde nunc quoque (ut planè vides) discedere è medio & (quanquam morbo quartano aggravante) per singulas noctes latebras commutare cogitur. Potuissim versari cum eo si libuisset: at semper ab ejus societate abstinui, licet quotidianis ferè precibus invitarer. Vale.

EP I S T. CXXXVII.

Quod è patria Lutetiam te contulisti, simul ad declinandam perditissimam quorundam nebulonum invidiam, qui te oderant, qui que per jocum nonnunquam tibi comminebantur: partim etiam, ut per otium & requiem Apollonio Miloni clarissimo dicendi magistro operam dares, factum tuum probo. Nihilominus velis, nolis, redeas oportet. Nam res vestræ domesticæ pessimè se habent, & jam eunt pessum, nisi per te unum tantæ occurras calamitati. Turpisimum tibi esset in amicorum discrimen decidere, patris præsertim, cui fortunas tuas omneis ipsamque adeò vitam debes cum anima. Vale.

EP I S T. CXXXVIII.

Familiaris ille tuus Gellius mortalium avarissimus, dives est quidem, ut ejus omneis divitiae ex occulto fœnore creverunt, & rapinijs. Ut paucis omnia complectar, est bipedum omnium nequissimus, quosque terra sustinet sceleratissimus, ut de Jugurtha scribit ille. Usque adeò tamen hominem ipsum diligis, ut in ejus verba jurâsse videaris. Si

H

velis

TEXTORIS

uis aurem commodare culturæ, facilè te divertam
& revocabo: ac si omnia privata authoritate velis
agere, ego te relinquam, & missum faciam, ut ado-
lescentem perditum, & mihi desperatum. Vale, &
probè monentem sequere.

EPIST. CXXXIX.

Nihil unquam tentavi aut molitus sum, quin opti-
matus & dictissimi quique frequentes & obsti-
nati confluxerint ad resistendum mihi: nec unquam
desierunt præpedire quicquid quod mihi esset vo-
luptiferum, perspexerint. Proinde constitui in re-
liquum tempus abstinere curia. Nam etiam lites illæ
forenses macrum me faciebant, & extenuabant pe-
nitutis. Præterea, quid amplius optandum est mihi,
cui jam contigit abundè, quod ad vivendum laute
satis est? Qui sunt inexplicabiles, & nullum suis
votis finem præscribunt, pauperrimi videntur,
hisque multò infeliores, qui victimum mendicant.
Vale.

EPIST. CXL.

Si fortuna ad animi votum mihi arrisisset, ab hu-
mili privatâque conditione ad amplissimos ho-
nores potuisse pervenire. Nam populi multitudo
semper mihi favit, & ad me confluxit ultrò, operam
suam omni in re promittens. Soli divites adversa-
rios & oppugnatores se præstiterunt. Quorum de-
creto ut priùm compéri paratos esse, qui vi ac per
arma me corriperent, sententia mutata pro tempo-
rum conditione quieturus sum. Erat in manu mea
terrorem maximum eis injicere: at si hoc fecisset,
incredibilis invidia me in posterum mansisset. Vale.

EPIST. CXLI.

Cornelius, quocum tibi familiaris es & fre-
quens consuetudo, nuper tractus fuisset in car-
cerem, nisi sponsorum interveneru se à creditoribus
redi.

redemissem. Qui ut eum eriperent, suas omnes fortunas, ipsam & adeò vitam cum tota supellecstile voluerant oppignerare. Heri tamen abiit per postum furtim, & insalutato quidem hospite. Intertum metuē novi discriminis, an quod maturius subveniret imploranti patri, qui in repentinum quendam morbum fertur incidisse. Porro frater tuus apud omneis suspectus habetur cujusdam homicidii; propterea sicuti gentium tibi occurret, dic ei tacitè & in aurem, ut maturè sibi caveat. Nam sic corripitur, nullis precibus, quantūlibet importunis, consequi poterit, ut legibus solvatur in homicidas constitutis. Dic salutem meo nomine nostratis amicis: atque etiam si qua ratione fieri possit, reconcilia me patri mihi irato, quod literis ejus cunctanius paulò responderim. Vale.

EPIS T. CXLII.

OMnia tibi contigerunt ex animi sententia: idque adeò ut nihil magis queam vovere. Utaum est tamen in quo non usquequaque mihi places, quod interim excrucies te ipsum. Si fomenta ista curarum posses relinquere, viveres multò diutiùs. Nihil enim est quod magis hominis vitam imminuat, quam molestæ illæ animi ægritudines. Propter ea da operam, ut medcaris & occurras huic malo. Ante omnia cave, ne adeò immoriaris lucro, ut propterea nolis te quandoque labori surripere. Nam nihil est in rerum natura, quod exemplo dierum ac noctium alternas vices feriarum quandoque non desideret. Vale.

EPIS T. CXLIII.

ADmiror ingenium tuum, atque etiam plurimi facio paratam tuam in scribendo celeritatem, quod priusquam vestigio pedem educas, multos sub manu versus evomas, instar illius Chrysippi, cuius meminit Valerius. Hoc tamen non eo valet; ut

protinus eventilare debeas, quæ raptim adeò & tumultuariè componis. Nam quò quæque res est acceleratior, eò minùs perfecta: contrà verò quò lentius incrementum suscipit, eò quoque tardius definit. Saluta meo nomine Hermodotum, cùmque divertas, ne à scholastica vita ad aulicam se converterat. Principes isti sunt admodum liberales & prodigi verborum, sūisque famulis montes & maria promittunt, ac verborum inducunt credulitatem. At ubi diù satis eorum opera usi sunt: verba emitunt pro forma. Vale.

EPIST. CXLIV.

NON parùm mihi displices, nec mihi tantum, nat omnibus etiam quibuscum aliquando fuit tibi frequens & familiaris consuetudo, quòd nolum quemque crimineris, & palam vituperes: cùm tamen hodiè sceleratior te vivat nemo. Consultiùs multò & prudentius ageres, si tuam ipsius carperes vitam. Nam (ut in Salustium scribit Cicero) carere debet omni vitio, qui in alterum dicere est paratus. Fateor, neminem esse mortalium, qui omnibus horis sapiat. Nihilominus intolerabile est, quum quis pergit malè semper agere. Cæterum scis quid in aurem tibi nuper dixerim. Laboras quodam vitio arcano, & paucis cognito: à quo nisi desuescas, tandem veniet in lucem. Veritas enim filia est temporis, & dies omnia revelat. Neque est quicquam tam arcana, quin aliquando eventiletur, & è tenebris prodeat in apricum. Vale.

EPIST. CXLV.

ERAM vegetis viribus & expedito corpore, priusquam ad perdiscendas literas animum appulsem, nihil penitus dolebat mihi: at nocturnæ lucubrations usque adeò me attenuarunt & confecerunt, ut pedibus infirmis subsisterem nequeam. Desinas ergo mirari, si ægrè & invitus fere reperio ludum

Nemo mortalium omnibus horis sapiit.

Iudura literariorum. Nam quotiescumque illic redeo, videre videor locum mœroris & tristitiae plenum, & quandam (ut aiunt) Trophoniispeluncam. Præterea, toto ferè triennio oleum & operam lusi. Nam dedi operam semitario cuidam & pœnitendo magistello, sub quo parùm aut nihil omnino profeci: quod tamen negligentiae meæ non est adscribendum, at potius ejus ignorantia. Erat enim planè rudis & illiteratus, nec unquam bonas literas ne à limine quidem salutaverat. Ut finiam, universam ejus doctrinam viciosa nuce non emarem. Vale.

EPIST. CXLVI.

Mirantur nonnulli, vitam rusticam tantis à me commendari laudibus, & (quod aiunt) ad cœlum ferri: qui si cognoscerent, quantum sit in ea voluptatis, relictis urbibus vellent rusticari. Vivo in primis convenienter naturæ: nihil est quod divellat mihi somnum: nihil quod studium interpellat. Sed fac nobis rusticis non multum esse divitiarum: quid inde? Num tamen propterea à damnum certius aut proprius medullis accipimus, quā vel maximè numerati? Vos urbani, & qui servitis divitibus, genialiter quidem & lautè vivitis: at caretis libertate, quam omnibus Arabum divitiis longè præpono: perpetuam servitis servitutem: vobis observandum est quid domini digito crepent. Si vobiscum immaniter & centauricè loquantur, surdis auribus perferendæ sunt omnes contumelie, nec licet hiscere præmetu. Nolim te incautigatum relinquere: nam videris mihi attentior ad rem quam satis est. Quod autem dicas, me quibusdam ridiculum esse, & contemptibilem ob meam istam penuriam & paupertatem, non vertetim manum. Si perconteris, ut valeo, sunt lata omnia: excepto, quod durum est mihi, tamdiu carere fructu jucundissimæ tuæ consuetudinis. Vale.

EPIST. CXLVII.

Operam meam, ipsamque adeò pecuniam tibi puerο gratuitam semper contuli, nec minore studio adulτum prosecutus sum. Non memini me unquam abrogasse tuis mandatis. Siquid in me beneficii conculeris, abundè aut etiam cum fœnore rependi. Propterea finem faciam tuis calumniis, neque pergas me fraudulentum & impostorem dicere. Nemo est omnium, qui non fateatur me hominem apertum, sine fuso, & extra omnem doli suspicitionem. Et si facultas mea sufficeret ad sublevandam & resarcendam istam tuam penuriam, faceres adhuc periculum manifestius amoris erga te mei: at paupertas tua major est multò quam quæ opibus meis sublevari possit. Äqui bonique consulas hæc mea verba: nam aliorum tendunt, quam ut bilem & stomachum tibi moveant. Vale.

EPIST. CXLVIII.

Falleris plurimum, si quid expectas gloriae ex opere, quod in lucem nuper edidisti: nam præter plurima (quæ deprehenduntur passim) errata, peccasti in ipso quoque operis ingressu, & insulsè adeò, ut nullus patet excusationi locus. Fætellisti plurimum quam de te ceperant omnes expectacionem. Publicus erat rumor, te jam in literis abundè promovisse, at res longè aliter se habet, ut video. Si animus tuus aspirat ad divitias, te oportet consultiùs rerum tuarum fatigere. Hac enim via non pervenitur ad honores & magistratus. Si me audis, disfluesce ab antiqua illa morum consuetudine. Vale.

EPIST. CXLIX.

Quum culpæ impunitas, & liberior peccandi lenititia, atque etiam levitas poenæ augere solent vitia: non constitui in delictis vestris conniveere. Si boni eritis, amabo vos unicè, nulli rei magis stude-

EPISTOLAE

studebo, quam utilitati vestræ: & quamdiu peccata
mihi suppetent, non permittam vobis ecessere
quicquam. Contrà verò, si posthabita virtute di-
vertatis ad corruptissimos mores & degeneretis à
parentibus, quorum inculpatissima fuit vita: au-
gebo poenas facinorum; tantum abest ut eas immi-
nuere velim. Si desideretis proficere in schola mea,
fores apertæ sunt. Nullum penitus laborem detrac-
to, dummodò videam vos benevolos, & animo in
me propenso. Ut spero non pigebit vos meæ do-
ctrinæ: nam (quod de Isoerate fertur) innumerū
linguæ Latinæ principes ex meo ludo literario,
tanquam ex equo Trojano, prodierunt. Nemo ve-
strum proper adultam jam etatem debet erubescere,
quò minus proficiat. Nam & Cato jam octogena-
tius operam dedit literis Græcis. Et parens eloquen-
tiæ Cicero, post amplissimos in Republica
magistratus, adhuc se dedit recoquen-
dum Apollonio Miloni, claris.
Simo tunc dicendi magi-
stro. Valete.

H 4

AD

AD
LECTOREM.

Habes, candidissime Lector, Textorie, viri per pa-
corum hominum, aliquot epistolas non vulga-
eruditionis. Quem si fata duximus nobis seruasse
incolumem, an si vel iniuria teste, aut Momo judice
contendere, ceteros annus nostrorum tempestatis homines
multus fuisse parasangis predecessorum, multiisque pra-
cursorum stadij. Sed quid faciam? sic unumquem
que suam menti fata. Stat Parcium constans ora
et invariabilis. Superest, Lector optime, ut mortu-
sem potius è morte ad vitam vocato, bene preceris
mortuum, perulantisima non insisteris lingua: si ve-
rat honestas juxta et pietas, mortuum ledere.

STRASTICHON AD
eundem prius Lectorem.

Quid tantis luges lachrymis? cur impia clamas
Numina? Textorem sic periisse putas?
Num perire clausa quem fovent sydera sorte?
Desine, Textoris molliter ossa cubant.

F I N I S.

pau-
garis
ffent
adice,
mines
epre-
quem-
sordo
ortzo,
eceris;
; five-

amas

AD
LECTOREM.

Habes, candidissime Lector, Textoris, viri perpau-
corum hominum, aliquot epistolas non vulgaris
eruditionis. Quem si fata diutius nobis servassent
incolunem, ausim vel invidia teste, aut Momo judice,
contendere, ceteros omnes nostrae tempestatis homines
multis fuisse parasangis præcessurum, nullisque pre-
cursurum stadii. Sed quid facias? sic unumquem-
que suamanent fata. Stat Parcerum constans orde
et invariabilis. Superest, Lector optime, ut mortuo,
seu potius è morte ad vitam vocato, bene preceris
mortuum, petulantissima non infelix lingua: si ve-
rat honestas juxta et pietas, mortuum ledere.

TETRASTICHON AD
eundem pius Lectorum.

Quid tantis luges lachrymis? cur impia clamas?
Numina? Textorem sic periisse putas?
Num periit clausa quem fovent sydera sorte?
Desine, Textoris molliter ossa cubant.

F I N I S.

au-
ris
tent
lice,
ines
pre-
iem-
orde
rtuo,
eris
fue-

nas